

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

C. V. BRAMSNÆS

MIN
SLÆGTS
HISTORIE

SLÆGTSLINIER FRA
1500-ÅRENE

INDHOLD

	Side
Indledning	5
Slægtsbeskrivelse	9
1. Forældre og bedsteforældre	11
2. Oldeforældre	31
3. Tip-oldeforældre	34
4. Tip-tip-oldeforældre til 11-tip-oldeforældre	36
Summarisk Slægtsregister	55
Slægtsregister (Ahnetavle)	61
Litteratur	159

INDLEDNING

De slægtslinier, som vil blive beskrevet på de følgende sider, går meget langt tilbage. De har deres baggrund i begyndelsen af 1500-årene eller snarere i slutningen af 1400-årene. Det handler sig altså om et tidsrum af mere end 450 år. Det er ikke underligt, at slægtslinierne i et sådant tidsrum bølger stærkt frem og tilbage. Vi møder de jævne bonde- og arbejderslægter i de nærmeste 3 eller 4 generationer, vi møder Gad-slægtens forholdsvis velstående købmands- og møllerfolk i den nordsjællandske købstad Slangerup. Vi møder en række præstefamilier i Nordsjælland, rådmænd og toldere i Helsingør og købmandsslægter og rådmænd i Flensborg. Det former sig nærmest som social opgang og nedgang, således som det kan følges i mange slægter.

Når det har vist sig muligt at følge slægtslinierne langt tilbage, skyldes det, at linierne kommer ind i sociale lag, som der findes ret rigelige officielle oplysninger om. Det er således tilfældet med præstefamilierne, der kommer ind i billedet forud for Slangerup-slægten. Om danske præster er der skrevet adskillige genealogiske bøger. Der er også gode oplysninger om de to lægegenerationer, som i slutningen af 1500-årene kommer ind i linien. Oplysninger om danske læger findes i forskellige genealogiske undersøgelser, og de to lægegenerationer, som indgår i slægtslinien, har haft en social stilling, som gør det forholdsvis let at finde deres slægtskabsforbindelser.

Derimod kan det måske undre, at det har været muligt at fremskaffe oplysninger om det, jeg i min senere fremstilling har kaldt Helsingør-linien og Flensborg-linien. Helsingør-linien omfatter en række slægter, som har været borgmestre og rådmænd, nogle tillige toldembedsmænd, andre købmænd. Flensborg-linien består af generationer, hvis medlemmer har været fremtrædende købmandsfolk i Flensborgs rige handelsliv i 1500-årene, og som tillige har været rådmænd og således taget del i byen Flensborgs styrelse. Rådstueprotokoller og officielle dokumenter har herved bidraget til at fremskaffe oplysninger. Desuden er der, som litteraturfortegnelsen viser, skrevet afhandlinger og monografier om slægterne i Slangerup, Helsingør og Flensborg.

Det helt primære grundlag for denne og andre slægtshistoriske undersøgelser er de danske kirkebøger, hvor fødsler, vielser og dødsfald registreres. Som officielt påbudt institution blev kirkebøgerne først indført i 1645 ved en forordning af Christian IV, men visse præster havde forinden på selvstændigt initiativ ført en slags kirkebøger. Det var sognepræsten, der skulle føre kirkebøgerne, og det var ham, der opbevarede dem, så godt han kunne. I 1812 kom der en forordning, der bestemte, at der skulle føres to enslydende kirkebøger, og den ene skulle føres af degnen. Selv om kirkebøgerne mange gange er ført mangelfuldt, danner de dog en solid grundstamme for genealogiske undersøgelser.

Tanken om en nærmere undersøgelse af mine slægtsforhold har vel nok været fremme hos mig gennem årene, men det var en bestemt anledning, der fik mig til at sætte en undersøgelse i gang. For nogle år siden sendte lederen af Dansk Folkemindesamling, cand. mag. Hans Ellekilde, mig nogle optegnelser om min fader og ønskede dem suppleret, da man mente, at han havde været en kendt mand i sin hjemegn, Aagerup sogn i Holbæk amt. Jeg spekulerede over tingene, men det endte med, at jeg hellere ville sætte en almindelig slægtsundersøgelse i gang. Hans Ellekilde satte mig så i forbindelse med arkivar P. K. Hofmansen, lederen af »Slægtsgårdsarkivet« på Det kgl. Bibliotek, og som den kyndige genealog har hr. Hofmansen udført de tekniske undersøgelser, der ligger til grund for dette slægtskabsarbejde.

Jeg må straks sige, at jeg ikke havde nogen anelse eller forventning om, at det var muligt at føre mine slægtslinier så langt tilbage. Ej heller vidste jeg noget om, at slægtslinien indeholdt generationer af socialt set andre lag end bondeslægter. Jeg havde personlig kendt mine bedsteforældre på fædrene og mødrene side, og jeg havde hørt omtale mine oldeforældre og måske antydningvis noget om mine tip-oldeforældre på fædrene side. Det var altsammen bonde- og husmandsfamilier, og jeg kan vistnok gå ud fra, at mine forældre heller ikke anede noget om, at der var andre sociale lag i slægtslinien.

Det blev i min moders slægt, at linierne førtes langt tilbage. Min mor moder var datter af Anne Kirstine Andersdatter Gad, som stammede fra Gad-slægten i Slangerup, og vor stammomoder fra præsteslægterne, Anne Marie Qvist, var ved giftemål kommet ind i Gad-slægten. Præsteslægterne levede i Nordsjælland og Helsingør, og sognepræsten ved Sankt Olai kirke i Helsingør, David Christensen, der er den ældste af præsterne, var søn af borgmester i Helsingør, Christen Davidsen. David Christensen var

gift med en datter af lægen Frederik Severinus, hvis fader var den berømte videnskabsmand og kongelige livlæge Peder Severinus. Det var ham, der havde forbindelsen til Flensborg-linien, idet han blev gift med Drude tor Smede, datter af vor stamfader fra Flensborg, Reinhold tor Smede. Slægten tor Smede, som nærmere beskrives senere, stammede fra Stade i Hannover, men måske i de ældste led fra Westfalen.

Jeg har nævnt kirkebøgerne som det egentlige grundlag for de genealogiske undersøgelser, men kirkebøgerne giver kun de rent summariske oplysninger om fødsel og død. Meget betydningsfuldt er det dog, at kirkebøgerne som regel indeholder oplysning om fadderne ved børnenes dåb. Det giver gode oplysninger om familiens sociale stilling og også i visse tilfælde om familiens ambitioner med hensyn til at skaffe sig sine faddere. I Slægtsregisteret er der i nogle tilfælde givet ordret afskrift af indførsler i kirkebøgerne. Både med hensyn til stavemåde og udtryksformer giver disse indførsler, der mest vedrører præsteslægternes familieforhold, interessante billeder af, hvorledes man udtrykte sig og skrev det danske sprog.

Foruden kirkebøgernes oplysninger har det været muligt at fremskaffe historiske oplysninger om slægten på forskellig anden måde. Om mine forældre har jeg dels på grundlag af personlige erindringer, dels på grundlag af officielle dokumenter og foreningsprotokoller kunnet give en ret udførlig fremstilling. Dette samlearbejde har jeg udført med god hjælp fra de pågældende institutioner og foreninger. Om bedsteforældre, oldeforældre og tip-oldeforældre har også en del kunnet oplyses, bl. a. ved fæstekontrakter fra Aastrup gods, hvoraf en del er aftrykt i Slægtsregisteret. Fæstekontrakterne giver i deres ejendommelige sprog et billede af tiden og af det økonomiske og retlige forhold mellem herremand og fæstebonde eller fæstehusmand.

En gren af slægten, som jeg kalder Trønninge-Sandby-linien, levede i Kundby sogn i Holbæk amt som vistnok ret velhavende fæstebønder. Vi har oplysninger om dem i kirkebøgerne helt tilbage til omkring 1630. Nogle af bønderne i Trønninge-linien boede i Sandby og var fæstere under Universitetet i København, men det har desværre ikke været muligt at finde en fæstekontrakt herfra til sammenligning med de almindelige herremandskontrakter.

For en del af de ældre slægtled har historiske beretninger været til megen nytte med oplysninger om familierne. For Gad-slægtens vedkommende er mange oplysninger hentet i en bog om Slingerups historie, skrevet af tidligere borgmester i København, Arne Sundbo. Han behandler ret udførligt Gad-slægtens forhold og stilling i byen. Helsingørs

historie er beskrevet flere gange, og herfra er hentet oplysninger om Helsingør-slægternes liv.

Endelig er der Flensborg-slægten tor Smede. I 1955 skrev danske historikere Flensborg bys historie. Tor Smede-slægten omtales her, og mere detaljerede oplysninger om borgmestre og rådmænd i Flensborg er senere udgivet af danske historikere. Desuden er der skrevet særlige monografier om tor Smede-slægten i Flensborg. Danskeren Wilhelm Marstrand har i et svensk tidsskrift behandlet slægten, og i 1939 har lokalhistorikeren Alfred Meyse i Flensborg i en afhandling i et historisk tidsskrift samlet en række oplysninger om tor Smede-slægtens liv og stilling i Flensborg.

Denne indledning giver kun en meget sammentrængt oversigt, som muligvis kan forberede forståelsen af bogens særlige afsnit. Bogens første afsnit er kaldt »Slægtsbeskrivelse« og indeholder i oversigtsmæssig og fortællende form hovedlinierne i slægtens liv. Et »Summarisk slægtsregister« muliggør en hurtig oversigt over familiernes navne og årstal, og dernæst følger som det sidste afsnit det systematisk opstillede genealogiske »Slægtsregister«, som i det væsentligste er opbygget på kirkebøger-nes datamæssige oplysninger.

C. V. B.

SLÆGTSBESKRIVELSE

AF

C. V. BRAMSNÆS

FORÆLDRE OG BEDSTEFORÆLDRE

Min far

Min far, Niels Peter Christensen, blev født 18/3 1851 i Kvarmløse, Soderup sogn, Holbæk amt. Forældrene var husmand Christen Nielsen, født 1816 i Kvarmløse, og Marie Christensdatter, født 1822 i Kirke-Eskildstrup. De havde et fæstehus under Aastrup på Kvarmløse mark, men huset lå helt nede ved Hæslø mølle ved vejen fra Kvarmløse til Elverdamskroen. Til fæstehuset hørte et landbrug på 3 tdr. land, men Christen Nielsen arbejdede tillige regelmæssigt som havemand på Aastrup gods, der lå i nærheden. Fæstehuset lå på en bakkeskråning ned mod skellet til Aastrup hovmark, der her var et stort fladt areal, der kaldtes »Tveden«. Dette areal nåede hen til Elverdams å eller Amtsåen, som den kaldes, fordi den danner skel mellem Holbæk og Roskilde amter. Hovedbygningen på Aastrup og ca. det halve af agerlandet samt skovene lå i Roskilde amt og hørte til Kirke Saaby sogn, men – formentlig af praktiske grunde – hørte Aastrup kirke- og skolemæssigt til Soderup sogn i Holbæk amt.

Fæstehuset havde forud været fæstet af Christen Nielsens forældre, Niels Mortensen, født 1782 i Kvarmløse, og Ane Olsdatter, født 1785 i Kirke Hvalsø. Niels Mortensen havde tidligere haft et sted i fæste på 12 tdr. land i selve Kvarmløse by, men havde opgivet dette i 1820 og var flyttet til huset ved Hæslø mølle, »der var opført af ny med 8 fag«, som det hedder i fæstebrevet, og kun havde 3 tdr. land.

Niels Mortensens forældre, Morten Nielsen og Johanne Christensdatter, havde i 1776 fæstet en gård i Kvarmløse af den daværende ejer af Aastrup, Johan Bartholin Eichel, der var assessor i Højesteret. I fæstebrevet kalder han Morten Nielsen »en mig tilhørende Bonde«, det var før stavnsbåndets ophævelse i 1788. Gården var på 53 tdr. land (hartkorn 8 tdr., 4 skæpper). Der svarede i landgilde årlig: 4 tdr. byg, 1 td. havre, 1 lam, 1 gås og 2 høns, hvad der ikke synes overvældende efter gårdens størrelse, men så var der naturligvis arbejdspligt (hoveri), og det var »efter tilsigelse«, altså i realiteten af ubestemt omfang.

Da Morten Nielsen døde i 1805 blev gården »ødegård«, som den kaldes i et senere fæstebrev. Enken Johanne Christensdatter kunne formentlig ikke drive gården videre, og sønnen Niels Mortensen, der i 1805 var 23 år, kunne eller ville vel ikke gå ind som fæster.

Imidlertid skiftede Aastrup ejer nogle år efter, og nu kom der gang i »ødegården«. I 1810 købte en bornholmsk skibsfører og grosserer, kaptajn Hans Peter Kofoed, der havde tjent en betydelig formue på oversøisk skibsfart under Napoleonskrigene, Aastrup gods for 400.000 Rigsdaler Kurant. Han havde råd til mere, for året i forvejen havde han købt Holbæk Ladegaard, så han må have tjent godt på de varer, han hjemførte. H. P. Kofoed døde i 1812, men hans enke, der i fæstebrevene kalder sig »Marie Salig Hans Peter Kofoeds«, driver begge godser videre og var en meget energisk og økonomisk dame. I 1813 udstykkede hun Morten Nielsens ødegård i Kvarmløse. Sønnen, Niels Mortensen, blev fæster på en lod på 12 tdr. land, et par andre parceller blev også udskilt, og resten, 30 tdr. land, blev inddraget under Aastrup hovedgård, hvis mark grænsede til ødegårdens mark. En anden gård i Kvarmløse (måske også ødegård) blev ligeledes nedlagt og udstykket i 5 parceller på 11 tdr. land hver.

I fæsteafgift skulle Niels Mortensen svare »5 Tdr. Byg, betalt med Penge efter hvert Aars Kapitaltaxt« og desuden »forrette 10 Dages Arbejde om Sommeren, naar forlanges, paa egen Kost og uden Betaling, dog ikke mere end 2 Dage i een Uge«. Fæstebrevet, der i 1813 underskrives »Marie Salig Kofoed« og »Niels Mortensen med paaholden Pen« er lidt strammere affattet end under den tidligere ejer af Aastrup.

Det har nok knebet for Niels Mortensen at skaffe de kontante penge til at betale fæsteafgiften med, og 5 tdr. bygs pengeværdi var måske også lidt rigeligt for 12 tdr. land. Dertil kom, at statsbankerotten i 1813 skabte fattige tider, ikke mindst for landbruget. Det er nok grunden til, at Niels Mortensen kun i 7 år blev boende på sit fæstehus i selve Kvarmløse by.

Som nævnt foran flyttede han i 1820 til det mindre hus på 3 tdr. land ved Hesle Mølle. Den årlige fæsteafgift blev nu fastsat i rede penge, nemlig 4 Rbd.Sølv, hvad der svarede til ca. 2½ tdr. byg efter de meget lave kornpriser i 1820 og de følgende år. Det var altså slet ikke så lidt, og tillige blev hoveriets omfang sat stærkt op. »Saa skal og Fæsteren aarlig forrette 52 Arbejdsdage paa egen Kost og uden Betaling efter Aftens Tilsigelse, dog skal han ikke blive fordret mere en een Dag om Ugen«. Det er også »Marie Salig Kofoed«, der underskriver dette fæstebrev, og man ser, at hun har tænkt på pengene.

Niels Mortensen døde i 1839, og hans enke fortsatte fæstet af huset til 1850, da sønnen Christen Nielsen, der i 1847 havde giftet sig med Marie Christensdatter, overtog det. Huset blev fæstet på Christen Nielsens og hustrus livstid. Aastrup gods tilhørte på det tidspunkt greve Frederik Vilhelm Dannemand. Han var uægte søn af Frederik den VI og hans officielle maitresse Bente Rafsted, som var datter af en håndværker på Holmen, men af kongen blev givet navnet Frederikke Dannemand. Sønnen Frederik Vilhelm blev i 1839 gjort til greve, og i 1842 fik han Aastrup gods. Christen Nielsens fæstebrev, der fastsætter fæsteafgiften til 20 rigsbankdaler om året, er underskrevet »Dannemand«. 20 rigsbankdaler om året er 5 gange så meget, som blev fastsat, da Niels Mortensen fæstede huset i 1820, men til gengæld er de 52 hoveridage faldet bort, og tiderne for landbruget var også blevet væsentlig bedre.

I huset på Kvarmløse mark, der blev min fars fødested, levede mine bedsteforældre nu i en lang årrække. Foruden at dyrke de 3 tdr. land, som hørte til fæstehuset, gik min farfar regelmæssigt på arbejde som havemand på Aastrup – mod betaling naturligvis, men den har nok ikke været stor. Christen Nielsens moder, altså fars farmor, vedblev at leve i huset på aftægt til sin død i 1860. Christen Nielsen levede til 1886, og efter de gældende regler kunne hans enke, Marie Christensdatter, fortsætte fæstet. Det var dog kun et par år, hun selv klarede bedriften, idet hun fra 1888 havde forpagtet jorden og det meste af huset ud for 100 kr. om året. Hun døde i 1892 i mine forældres hus i Aagerup, hvortil hun var flyttet nogle måneder før sin død. Efter hendes død købte far stedet som ejendom for 1600 kr., men der blev lidt tilbage af det gamle fæsteforhold, idet der tillige skulle betales 80 kr. hvert år til Aastrup og desuden 70 kr. i rekognition ved ejerskifte.

Aastrup gods var på det tidspunkt sat under administration, da det var gået over til en adelig stiftelse og skulle rettes op økonomisk. Dannemand havde måske været lidt flot i pengesager. Administrator på dette tidspunkt var overretssagfører Sophus Bülow i København. Han var senere i en lang årrække, 1895 til 1936, direktør i sparekassen »Bikuben«, og som finansminister og senere nationalbankdirektør havde jeg ret ofte forhandlinger med Bülow. Hans søn, Johan Bülow, departementschef i socialministeriet og senere overpræsident i København, var en af mine gode venner. Nu har jeg af gamle dokumenter erfaret, at det var Sophus Bülow, som i 1892 på Aastrups vegne solgte huset på Kvarmløse mark til min far.

Huset blev kort efter solgt igen og kom derved ud af familiens eje, men det lå i lang tid som et husmandssted ved vejen fra Kvarmløse til Elverdamskroen. Nu er det udstykket.

Min broder Viggo og jeg gik ofte i vore barndomsår fra Aagerup til Kvarmløse, ca. 5 km, for at besøge bedsteforældrene. Det var omkring midten af 1880erne. Farfar var en stiltfærdig arbejdsom mand, som vi ikke kom videre i kontakt med, og han døde i 1886. Vor farmor lærte vi bedre at kende som den gamle rørige kone hun var, og vi var glade ved at komme der. I slutningen af 1880erne kom min broder og jeg ud at tjene, og så var besøgene i Kvarmløse forbi.

Min far levede altså sin barndom i huset på Kvarmløse mark. Der foreligger ikke noget om, at han var ude at tjene hos andre i sin barndom, han talte aldrig derom. Der har vel været nok at gøre på det lille landbrug, da hans far dagligt gik på arbejde på Aastrup som havemand. Far gik i Soderup skole og blev, efter at være udskrevet af skolen, konfirmeret i Soderup kirke 23. april 1865 »med Vidnesbyrd om meget god Christendomskundskab«, som det hedder i skudsmålsbogen.

Umiddelbart efter konfirmationen kom far 1. maj 1865 i lære hos skomager Ole Hansen i Vester Saaby i Roskilde amt. Læretiden var 3 år, og den 1. maj 1868 fik han, 17 år gammel, læremesterens attest på, at han var uddannet »som duelig Skomager«. Han arbejdede nu noget over 1 år hos læremesteren i Vester Saaby, men i juni 1869 tog han afsked og begyndte så som 18-årig selvstændig skomagervirksomhed hjemme i forældrenes hus på Kvarmløse mark. Det var et noget afsides sted for et håndværksfag som min fars, men han gik rundt og hvervede kunder og havde arbejde nok til sig selv. Han berattede ofte om, at han måtte gå til fods til Roskilde for at købe læder og andre ting, som han skulle bruge i håndværket. Han gik frem og tilbage på samme dag, ialt op imod 50 km. Cykler og rutebiler var endnu ikke opfundet.

En afbrydelse i arbejdet var soldatertjenesten. Far var infanterist og »lå« på Sølvgades kaserne i København. Han kom på Korporalskolen og blev underkorporal, og det forlængede tjenestetiden. Ialt varede tjenestetiden fra april 1872 til juli 1873. Far var soldat 5. maj 1872 under »slaget på Fælleden«, d.v.s. da politiet stormede og opløste socialisternes møde på Nørre Fælled og arresterede Louis Pio og de andre ledere. Far fortalte, at soldaterne blev »konsigneret«, d.v.s. holdt hjemme på kaserne hele dagen den 5. maj 1872 for at være parat til at slå »oprøret« ned. Soldaterne vidste dog ikke før bagefter, hvorfor de var »konsigneret«.

Da far kom hjem fra soldatertjenesten i juli 1873, optog han sin skomagervirksomhed i sine forældres hus ved Hesle mølle. Her blev han forlovet med min mor, Ane Marie Christensen, som siden 1872 havde tjent

hos møllerfamilien i Hesle mølle. I 1875, den 8. oktober, blev de gift i Hvalsø kirke. I et lille årstid boede de i mine bedsteforældres hus og flyttede derefter i august 1876 til Aagerup ved Holbæk.

Far havde en søster, Birthe Marie Christensen, som var født 1847, altså 4 år før min far, men hun døde allerede i 1864, 17 år gammel.

Senere blev en plejedatter optaget i huset på Kvarmløse mark. Hun kaldtes »Sine«, men hed vistnok »Nielsigne«. Hun kom ud at tjene efter konfirmationen og blev senere gift med gårdejer Lars Pedersen i Smørumovre ved Måløv i Københavns amt. I slutningen af 1880erne og første halvdel af 1890erne tog mine forældre ofte en sommertur til vogns til Smørumovre for at besøge Sine og hendes mand. Jeg var selv med et par gange. De sad vist godt i det økonomisk, og der var gæstfri modtagelse. I slutningen af 1890erne døde Lars Pedersen, og som enke flyttede Sine til København, hvor hun levede siden.

Min mor

Min mor, Ane Marie Christensen, blev født i Kirke Hvalsø 18. marts 1853. Hendes forældre var Christen Jensen og Karen Marie Larsdatter. Christen Jensen var skovarbejder og betegnede som »Indsiddet«, hvad der betyder, at han ikke havde eget hus eller jord, men boede til leje. Han var født 1823 i Tvedehuset ved Aastrup. Faderen hed Jens Pedersen og var vægter på Aastrup. Jens Pedersen var født i Uggerløse 1776, hans far hed Peder Dinesen. I 1801 tjente Jens Pedersen i Bukkerup og betegnede som »Landartillerist«, hvad det nu betød. I 1819 kom han til Aastrup og blev husmand i Tvedehuset. Senere blev han »Have-mand« og derefter »Vægter«, der var en fast stilling.

Christen Jensen gik i Soderup skole og blev konfirmeret i Soderup 1838. Han flyttede meget omkring i sine unge dage som tjenestekarl, han var i Kirke-Sonnerup i Hornsherred, på Elverdamskro, i Soderup, i Kirke Hvalsø og til sidst i Baarup. I 1848 giftede han sig med Karen Marie Larsdatter, født 1821 i Kirke Hvalsø. Som ægtefolk flyttede de også meget rundt, dog altid i nærheden af Hvalsø. I 1850 boede de således i Urtehusene, i 1853 i Kirke Hvalsø, i 1857 i Buskehusene, i 1871–1875 i Rokkehuset ved Buske, senere i Kirke Hvalsø, hvor de levede til deres død. Karen Marie Larsdatter døde i 1897 og Christen Jensen i 1901. Jeg mindes Christen Jensen som en fornøjelig og munter gammel

mand. I sine manddomsår var han »tophugger«, en særlig anset stilling indenfor skovarbejderne. Hans kone, min mormor, var en alvorligere og mere stiltfærdig type, og hun var den, der holdt orden på den altid noget svage økonomi.

Foruden min mor var der 4 børn i ægteskabet:

1) Ane Kirstine Christensen, født 1848. Hun blev gift med træskomand Hans Larsen. De boede i Kisserup, ikke langt fra Hvalsø. I en ret sen alder rejste de til Amerika og levede i staten Oregon i det vestlige U.S.A.

2) Ane Sophie Christensen, født 1850. Hun blev gift i København og levede på Vesterbro.

3) Jens Peder Christensen, født 1857. Han blev træskomand og giftede sig i 1883 i Hvalsø med Juliane Christine Pedersen. I begyndelsen af 1890'erne flyttede de til Aagerup og boede i det hus, hvor mine forældre først boede, da de i 1876 flyttede fra Kvarmløse til Aagerup.

4) Christine Christensen, født 1861. Også Christine kom til København, hvor hun blev gift og levede på Vesterbro ligesom søsteren Sophie.

Som det senere skal oplyses nedstammer min mormor i Hvalsø fra Gad-slægten i Slangerup og denne slægts forgreninger meget langt tilbage i tiden. Sandsynligvis har hverken min mor eller hendes mor vidst noget derom. Min mormors mor, Anne Kirstine Andersdatter, der var døbt med Gad-navnet, har rimeligvis aldrig brugt det som voksen.

Af min mors skudsmålssbog, der er udstedt 29. april 1867 i Sonnerup sogn, Roskilde amt, fremgår det, at hun har gået i Sonnerup skole og er udskrevet efter eksamen 13. april 1867. Derefter blev hun 28. april konfirmeret i Rye Kirke. Det hedder, at hun »opholdt sig« hos husmand Lars Jensen i Enemærkehuset. Jeg har ingen oplysninger om, hvorfor min mor har gået i skole i Sonnerup og er blevet konfirmeret i Rye Kirke, da forældrene jo boede i Kirke Hvalsø eller deromkring. Der er en vis mulighed for, at husmand Lars Jensen i Enemærkehuset har været broder til min mors fader, Christen Jensen, der faktisk havde en ældre broder, der hed Lars Jensen, men som vi ellers ikke ved noget om.

Min mor blev på Sonnerupegnen (den sydlige del af Hornsherred) efter konfirmationen i Rye Kirke. Hun tjente i Vintre mølle og i Ordrup ialt i 5 år, og hun har sikkert været en munter og glad ung pige, der senere gerne fortalte om landsbylivet deroppe på højderne i Hornsherred. Pigerne fra Ordrup måtte bære mælkespandene på hovedet med en

særlig hovedkrans som underlag, når de gik den lange vej fra malkepladsen på Egernæs nede ved fjorden, hvor Ordrup-gårdene havde græsning. Når de havde dans i landsbyen, dansede de bl. a. »Svejtrit« (formentlig tysk »Zweitritt«), en lidt skarp vuggedans, som mor kunne en rask melodi til.

I november 1872 rejste min mor fra Ordrup og fik en plads i Hesle mølle ikke langt fra det sted, hvor far havde skomagervirksomhed. De blev forlovede i 1873 og i 1875, 8. oktober, blev de gift i Hvalsø (mors fødeby). Næste år, i august 1876, flyttede de til Aagerup i Tølløse-Aagerup kommune, Holbæk amt, hvor de levede resten af deres liv.

Skudsmålsbøger

De officielle kilder til oplysning om forfædres forhold er kirkebøger og retsdokumenter (fæstekontrakter, skøder o.s.v.). I nogle tilfælde er der i det foregående givet oplysning fra skudsmålsbøger, der er personlige dokumenter. I dette afsnit skal jeg give nogle flere oplysninger om, hvad mine forældres og bedsteforældres skudsmålsbøger kan fortælle.

En skudsmålsbog var et slags indenlandsk pas, som alle i tjenende stilling (tyende) skulle have som offentlig dokumentation. Skudsmålsbogen indeholdt normalt oplysning om fødsel, dåb, vaksination, udskrivning af skolen og konfirmation, og desuden skulle der indføres karakterer for kundskaber og opførsel i skolen. Man fik den, når man blev udskrevet af skolen og konfirmeret, og den blev udstedt af skolekommissionen, der efter skoleloven af 1814 bestod af sognepræsten og et par andre medlemmer. Sommetider skrev præsten under alene. Flyttede nu tyendet til et andet sogn, skulle sognepræsten indføre afgang i skudsmålsbogen, og i det nye sogn skulle sognepræsten indføre, at bogen var forevist. Det var dog ikke nok, at præsten skrev afgang fra sognet, han skulle også til præsten i det nye sogn give oplysning om tyendets opførsel og vandel, hvad det jo nok har været svært at holde rede på for præsten. Hertil blev han dog hjulpet noget af de »skudsmål«, som vedkommende tyendes husbond havde givet i skudsmålsbogen, selv om disse – foruden oplysning om tjenestetidens længde – i reglen begrænsedes til, at vedkommende havde været »tro og skikkelig«.

En skudsmålsbog var altså et meget højtideligt og officielt dokument, som alle tyende måtte føre med sig, så længe de var i tjenende stilling. Mistede man bogen, blev man straffet, rev man blade ud, fik man strengere straf, og forfalskede man bogen, kunne man få 2 års forbedringshus, så det gjaldt om at være forsigtig. Husbonden, der skrev i skudsmålsbogen, blev erstatningspligtig, hvis han skrev noget urigtigt til skade for tyendet, og ligeledes hvis han skrev for godt om tyendet, så den næste husbond blev fort bag lyset, men i praksis har disse bestemmelser næppe haft nogen betydning.

Når der tales om *skudsmålsbog* må det dog oplyses, at det først var fra 1. januar 1833, at dokumentet blev en egentlig bog (efter kongelig forordning af 5. september 1832). Forud havde det været et løst ark papir, som de tjenende måtte slæbe rundt med, men reglerne havde været de samme.

Det er kun få skudsmålhbøger, der har været bevaret i min fars arkiv, nemlig mine forældres og min farfars og morfars. Min farfars er endda ikke en »bog«, men kun et løst ark papir, som blev udstedt i 1831, altså før der kom påbud om »bog«, men det har højtideligt kongeligt stempel påtrykt, og det har kostet »42 Riksbankskilling Sølv«, hvad der ikke var så lidt i forhold til sølvværdien den gang.

Indledningen på min farfar Christen Nielsens skudsmålspapir lyder:

»Christen Nielsen Son af Husmand Niels Mortensen i Kvarmløse, født den 20. November 1816, vaccineret 23. Juli 1817 af Distriktslæge Reinhardt i Holbæk, af godt Forhold og antagelige Forkundskaber, er ved Examen i Soderup Skole d. 28. April f. Aar udskreven og antagen til Confirmations Forberedelse.

Comiss. for Soderup Skoledistrikt d. 12. April 1831.

H. Jensen.

N. Fr. Jespersen.

Hans Jensen.

Med antagelig Christendomskundskab confirmeret i Eskildstrup Kirke (ulæselig dato) 1831.

H. Jensen.«

(H. Jensen var sognepræst både i Soderup og Eskildstrup sogne og formand for skolekommissionen).

Stort andet end den officielle indledning kan man ikke få ud af Christen Nielsens »løse« skudsmål, de mange år har ødelagt det. Det ses dog, at han i 1840 har tjent i Marup (Tølløse sogn) og »i den tid opført sig meget tro og skikkelig«, som »Gaarman« i Marup Jacob Andersen skriver. Præsten i Tølløse bevidner 5. november 1840, at »bemeldte Christen Nielsen communicerede (gik til alters) i Tølløse Kirke 31. Mai dette Aar. Om hans Forhold vides intet Uskikkelig«. Derefter rejser han til Soderup sogn, hvor sognepræsten H. Jensen 15. november 1840 skriver »forevist« på det løse papir.

Det er sandsynligt, at Christen Nielsen derefter har opholdt sig på hjemstedet på Kvarmløse mark. Hans far, Niels Mortensen, var død i 1839, og moderen har nok trængt til hjælp i bedriften, så meget mere, som der efter fæstebrevet skulle ydes 52 dages hoveri årligt. Som nævnt foran giftede Christen Nielsen sig i 1847, og i 1850 gik moderens fæste over i hans navn.

Min morfar, Christen Jensen, havde en rigtig skudsmålhbog. Den er ligesom min farfars udstedt af kommissionen for Soderup skoledistrikt,

men i 1838, syv år senere. Det er dog de samme tre medlemmer, der sidder i kommissionen.

»Christen Jensen, Son af Vægter paa Aastrup, Huusmand i Tvede Huuset, Jens Pedersen, født 15. Mai 1823, vaccineret d. 21. Juli 1830 af Distriktslæge Weiss i Holbæk, blev ved Examen i Soderup Skole d. 11. April 1837 med Charactererne: for Boglæsning godt, for Religion godt, for Skrivning godt, for Regning godt, udskreven til Confirmations Forberedelse, og har hans Opførsel under Skolegangen været god.

Commis. for Soderup Skoledistrikt d. 1. Marts 1838.

H. Jensen.

N. Fr. Jespersen.

Hans Jensen.

Med antagelig Christendomskundskab confirmeret i Soderup (ulæselig dato) 1838.

H. Jensen.«

(Begge mine bedstefædre har således gået i Soderup skole, dog med syv års mellemrum. Min morfar Christen Jensen blev født på Aastrup, der lå i Roskilde amt, men godset hørte, som tidligere nævnt, skole- og kirkemæssigt til Soderup sogn.)

Christen Jensens skudsmålsbog viser nu, at han tjente på Elverdams kro nogen tid. Med præsten H. Jensens gode skudsmål skrives han derefter i november 1839 til Sonnerup sogn i Hornsherred, hvor præsten C. N. Hellemann påtegner hans bog. Han tjener et halvt år i Sonnerup, men har åbenbart uro i blodet og flytter tilbage til Soderup i maj 1840, efter at C. N. Hellemann har skrevet i bogen, at Christen Jensen »paa hvis Forhold jeg intet veed at udsætte, communicerede Skjærtorsdag 1840 i Sonnerup Kirke«.

I Soderup sogn bliver han dog heller ikke længe, og 3. november 1841 skriver præsten H. Jensen ham til Hvalsø sogn. Nu er han tre år i en tjeneste, to år i en anden til november 1846, men så kommer han åbenbart til en streng husbond. Det er Hans Andersen, der skriver i hans skudsmålsbog: »Bemeldte Christen Jensen har tjent mig fra November 1846 til den 22. August 1847, i den tid opførte han sig slet og utro i sin Tjeneste, gik bort om Natten uden Forlov, jeg fraraader eder at tage ham i Tjeneste«. Christen Jensen er åbenbart rejst i utide, men selv om han har været ude efter det selv, må det siges at være et lidt stramt skudsmål. Christen Jensen kom i tjeneste igen i Hvalsø og i Baarup, indtil han i maj 1848 giftede sig og dermed forlod tyendestilling og skudsmålsbog.

Den næste skudsmålsbog, som skal nævnes, er min fars:

»Niels Peter Christensen, *Søn af Hmd. Christen Nielsen og Hustru Marie Christensdatter i Qvarmløse, er født sammesteds 16. Marts 1851, Atten Hundrede, Halvtreds og Een, hjemmedøbt 3. Mai, fremstillet i Kirken 18. Mai s. A. Han er vaccineret af Districtslæge Weiss i Holbæk 22. Juni 1857. Udskreven af Soderup Skole blev han confirmeret første Søndag efter Paaske, 23. April 1865, i Soderup Kirke af undertegnede Sognepræst med Vidnesbyrd om meget god Christendoms-kundskab og sædelig Opførsel, hvorefter han første Gang var til Herrens Bord med Menigheden.*

Soderup, 30. Mai 1865.

Th. Becker«.

Sognepræst Becker er næsten helt moderne i sin stil, og han skrev med latinske bogstaver, hvad der var meget sjældent på det tidspunkt, da de gamle gotiske skrifttegn endnu var officielle, og som det ofte kan være meget vanskeligt at tyde i skudsmålsbøgerne. Skudsmålsbogen fik ingen fortsættelse, da min far kom i håndværkerlære og derfor ikke behøvede skudsmålsbog. Der blev dog – sikkert helt overflødigt – skrevet afgang fra Soderup sogn i bogen, da min far rejste til Aagerup i 1876, men nu var det ikke længere sognepræsten, men sognefogeden, som skrev i bøgerne.

Min mor fik en rigtig skudsmålsbog. Den blev udstedt af præsten i Rye og Sonnerup i 1867, da min mor, som nævnt foran, gik i Sonnerup skole og blev udskrevet derfra.

»Ane Marie Christensen, *Datter af Indsidder Christen Jensen og Hustru Karen Marie Larsen i Kirke-Hvalso, født samme Steds den 18. Marts 1853, døbt i Hvalso Kirke 19. Juni 1853 ifølge Daabsattest, dateret 29. Oktober 1866 af Pastor Sølling i Kirke-Hvalso, vaccineret 19. August 1854 af Seidelin, opholdt sig hos Hmd. Lars Jensen i Enemærkehuset, blev ved Examen den 13. April 1867 udskreven af Sonnerup Skole med Hovedkarakteren for Kundskaber mg? for Opførsel mg. Hun confirmeredes i sin Daabsagt i Rye Kirke den 28. April dette Aar, og var Søndagen derefter første Gang til Alters.*

Rye 29/4-67.

Paa Sonnerup Sogns Skolekommissions og egne Vegne

C. N. Hellemann«.

(I 1839, 28 år tidligere, havde sognepræst C. N. Hellemann som sognepræst påtegnet skudsmålsbog for mors far, Christen Jensen, da han tjente i Sonnerup.)

Den 29. april 1867, dagen efter konfirmationen, fik mor sin skudsmålsbog med præstens underskrift, og den 1. maj, altså 2 dage efter, var hun i tjeneste. Det gik hurtigt.

Den første plads var hos Johan Jensen i Vintre Mølle fra den 1. maj 1867 til 1. maj 1868. Dernæst to år i Ordrup på en gård og to og et halvt år på en anden gård. Og skudsmål. Ja, både Johan Jensen i Vintre Mølle, gmd. Marius Olsens enke i Ordrup og Hans Hansen i Ordrup skriver i bogen med deres gammel-danske bogstaver og det lidt vanskelige ordvalg, at »bemeldte« Anc Marie Christensen har været »tro og skikkelig til min Tilfredshed«. Ordene er lidt ubehjælpssomme, men meningen var god nok.

Den 1. november 1872 må præsten i Rye, C. N. Hellemann, atter skrive i min mors skudsmålsbog. Han må have været gammel nu, for som nævnt skriver han i min morfars skudsmålsbog allerede i 1839, så han har i hvert fald siddet 33 år på kaldet. Men nu skriver han bare »Afgang fra Sonnerup Sogn til Soderup Sogn«, han skal ikke længere skrive »skudsmål« for dem, der rejser bort, han skal bare attestere.

Og i Soderup sogn attesterer sognepræst Becker ligeledes, at min mor er »indrejst«. Hun tager nu plads i Hesle Mølle hos møller O. Larsen, hvor hun bliver til maj 1875. I 1873 blev hun forlovet med min far, og i oktober 1875 bliver de gift i Hvalsø kirke. Skudsmålsbogen registrerer omhyggeligt flytning fra Soderup sogn til Hvalsø, den får påtegning om, at min mor rejser tilbage til Soderup sogn og endelig, at hun rejser til Aagerup sogn i Holbæk amt i 1876. Det synes meget indviklet og besværligt, og det var også overflødigt, da mor nu var gift og ikke behøvede skudsmålsbog. Men nu er det ikke længere sognepræsten, men sognefogeden, der attesterer, og nye embedsmænd er jo altid meget ivrige for at vise deres embedes betydning.

Hermed er skudsmålsbøgernes vidnesbyrd om mine forældre og bedste forældre slut. Skudsmålsbøgerne blev først afskaffet i 1921.

I Aagerup

Dette afsnit er i væsentlig grad skrevet på grundlag af personlige erindringer om mine forældres liv. Men desuden er oplysninger hentet fra retsdokumenter (skøder o.s.v.), og oplysninger om min fars virksomhed

i institutioner og foreninger er fremskaffet ved gennemgang af de pågældende institutioners og foreningers protokoller.

Man kan godt forstå, at far søgte et bedre sted for sin håndværksvirksomhed. Huset på Kvarmløse mark lå for isoleret. Egnen omkring Aagerup var bedre befolket, og det var nær ved købstaden Holbæk, hvad vel også betød noget. Flytningen skete i august 1876, men beslutningen må være taget i hvert fald allerede i 1874, da et medlemskort i »Haandværkerforeningen for Soderup og tilgrænsende Sogne« er udstedt til min far i 1874, og som bosted står der allerede »Aagerup«. Den 7. juni 1876 løste far næringsbevis som skomager i Aagerup hos herredsfogeden for Merløse og Tuse herreder.

I Aagerup købte mine forældre den sydøstlige del af det dobbelthus, som endnu ligger lige til venstre ved indkørslen til landsbyen fra Holbæk-Roskilde landevej. Her var der både beboelse og værksted. Far havde godt med arbejde, og i den tid, jeg kan huske tilbage, var der ofte flere svende på værkstedet. Svendene kom fra »landevejen«, der var den tids arbejdsanvisningskontor. Arbejdsløse svende vandrede fra by til by, og de søgte også arbejde hos mestre i landsbyerne. Det var ikke altid, der kom nogen, når der var brug for dem. Far sagde tidt: »Bare der dog snart kom en svend fra landevejen«.

Pladsforholdene i huset var små, og min far spekulerede på at få noget bedre plads. Desuden havde han stærk interesse for landbrug, og han købte derfor i 1884 af Eriksholm gods et hus med stort »vænge«, omtrent lige overfor på den anden side af landsbygaden. Huset (matr. nr. 21) havde hidtil været fæstehus under Eriksholm med husmand Jens Jacobsen som fæster, men blev nu fri ejendom. I 1888 købte far en husmandslod (matr. nr. 14c) på 2 tdr. land langt ude blandt de lodder, som blev tildelt husene i Aagerup ved landsbyens udskiftning.

Nu blev far altså både skomager og landbruger. Værkstedet blev flyttet til det nykøbte hus, men familien boede stadig i det gamle hus indtil 1888, da der blev bygget et nyt stuehus på grunden ved Jens Jacobsens hus. Jens Jacobsens gamle hus benyttedes til værksted og stald for landbruget. Det var besværligt at passe både håndværk og landbrug, og landbruget blev nærmest tidligt morgenarbejde eller sent aftenarbejde for min far, ikke mindst fordi husmandslodden lå så langt borte fra landsbyen.

Huset, som blev bygget i 1888, og det gamle hus fra Jens Jacobsens tid har stadig været i familiens eje. Efter mine forældres død i midten af 1930'erne overtog jeg huset som et slags familiehus, og i 1958 blev det

overtaget af min søn ingeniør Frode Bramsnæs, der har ombygget det indvendigt, så der er blevet bedre plads og mere praktiske rumforhold.

Fra 1876 levede mine forældre altså deres liv i Aagerup. Min far var meget interesseret i det offentlige liv og deltog meget i politiske og andre møder. Han var med til omkr. 1890 at oprette forsamlingshuset i Kongstrup, som han troede skulle blive et hjemsted for folkelig oplysning. Det blev desværre noget anderledes efterhånden, men jeg kan dog erindre, at der i den første tid ofte blev holdt foredrag eller oplæsning om søndagen i den oprettede foredragsforening. Far var venstremand, det var så godt som alle mennesker på landet i den tid. Det var jo i tiderne med den stærke kamp imod højre-ministeriet Estrup, der holdt sig ved magten ved provisoriske finanslove, gendarmen og retsforfølgelse af modstandere. Kongstrup forsamlingshus blev også brugt til politiske møder, hvor Estrup og hans ministre fik både læst og påskrevet af Venstres politiske talere.

Far var meget interesseret i sygekassevirksomheden. »Aagerup Sogns Sygekasse« var oprettet i 1870, og da far flyttede til Aagerup i 1876, blev han snart medlem. Af sygekassens protokoller ses det, at han var revisor i 1911, og at han i 1912 blev valgt til formand. Han var så formand uafbrudt i 11 år, til han trak sig tilbage i 1923. Det er sandsynligt, at far har været revisor eller medlem af styrelsen før 1911, men protokoller fra før 1911 findes ikke mere, så der kan intet konstateres herom. Ved siden af sygekassen oprettedes i 1902 »Aagerup Sogns Begravelseskasse«, og i denne var far revisor fra oprettelsen til 1921, altså i 19 år. Det var alt sammen ulønnede hverv.

I 1889 blev far valgt ind i sognerådet for Tølløse-Aagerup kommune. Han sad i sognerådet i 5 år til november 1894, men gik ud, da det tog for megen tid for ham. Han skulle jo forsørge familien ved eget arbejde. Foruden selve sognerådsmøderne måtte medlemmerne selv udføre de kommunale forretninger, skatteopkrævning, fattigforsørgelse o.s.v. De andre medlemmer af sognerådet var i reglen gårdmænd, der bedre kunne afse tiden. Far var heller ikke helt tilfreds med sognerådets virksomhed, navnlig med hensyn til skolevæsenet og fattighjælp. Gårdmændene i sognerådet var for knebne med penge, navnlig til skolerne, og som medlem af skolekommissionen var far derfor meget utilfreds. Jeg husker, at han engang sagde, at forpagteren på Sofienholm (ved Tølløse), Holten-Nielsen, der var den eneste højremand i skolekommissionen, var langt mere forstående for udviklingen i skolevæsenet end venstregårdmændene. Selv om far gik ud af sognerådet i 1894, blev han dog ved at

være medlem af skolekommissionen, idet sognerådet i en lang årrække stadig valgte ham til denne post.

Far var naturligvis med i brugsforeningsarbejdet. »Agerup Sogns Brugsforening« blev oprettet i 1876. Det var far ikke med til, men sammen med lærer Rathje fra Arnakke skole var han i en årrække fra 1887 til 1900 revisor i brugsforeningen. I 1900 blev han valgt til formand og måtte derfor gå af som revisor. Han var nu formand i 2 år til 1902. I 1909 kom han igen ind i bestyrelsen og blev enstemmigt valgt til formand. Han gik af som formand i 1911, og i 1912 blev han atter valgt til revisor, først igen sammen med lærer Rathje og fra 1914 sammen med lærer Dahl fra Agerup skole. De reviderede så sammen i 5 år, til 1919, da de, som der står i brugsforeningens protokol, »gør skrue« og vil have honoraret, der var 10 kr. kvartalet, sat op. Det var i den stærke prisstigningstid lige efter den første verdenskrig, men bestyrelsen ville ikke forhøje honoraret, og begge revisorer går af. I stedet vælges mejerist Sørensen og gårdejer Hans Gabriel Olsen, Agerup, der var villige til at nøjes med den gamle løn.

Den landbrugsvirksomhed, som far havde fået i 1888 ved siden af sit håndværksarbejde, interesserede ham meget, og han var lidt af en foregangsmand. Han dyrkede således roer og lucerne, hvad der var noget helt nyt på husmandslokker og forøvrigt også hos gårdmændene. Han fik da også i 1896 præmie for »veldyrket husmandsbrug« af Holbæk amts økonomiske selskab. Far var flere gange med på fælles husmandsrejser til andre egne af landet for at studere husmandsbrugene der. Mor var også en gang på husmandsrejse for husmandskoner. De 2 tdr. land, som far havde, var jo ikke meget, men i 1895 købte han en nabolod på 2 tdr. land (matr. nr. 15 a), som hørte til et andet hus i Agerup by, så han nu havde 4 tdr. land.

Omkring århundredskiftet 1900 voksede husmandsbevægelsen stærkt frem, og far følte sig grebet af tankerne, der lå til grund for den nye stands fremdrift. Dog må det siges, at de egentlige georgesistiske ideer (med »grundskyld« som eneste skat o.s.v.), som husmandsbevægelsen ofte koketerede med, stod ham ret fjernt, realistisk indstillet som han var. Han arbejdede ivrigt for at få oprettet en husmandsforening på egnen. Det lykkedes også i 1904 at få oprettet en forening for Agerup og Asminderup-Grandløse sogne. Far kom med i bestyrelsen fra begyndelsen og overtog stillingen som kasserer og regnskabsfører. Det var ikke let at være kasserer. Selv om årsbidraget var lavt, kneb det stærkt med at få pengene ind i de første år. Det kan man se af protokollerne. Far var kas-

serer for husmandsforeningen i 4 år til 1908, så gik han af, men det følgende år, 1909, blev han valgt til revisor, og til denne post blev han genvalgt hver gang indtil 1923, da han trak sig tilbage.

Efterhånden kom far også ind i husmændenes særlige økonomiske foretagender. I 1880 var der oprettet en »Kreditforening for ejere af mindre ejendomme på landet i Østifterne«, almindeligt kaldt »Husmandskreditforeningen«. Den havde sine vurderingsmænd rundt om i sognene, og i 1906 blev far valgt til vurderingsmand for Tølløse-Aagerup kommune. Denne stilling havde han til 1932, altså i 26 år, og året før han gik af blev han tildelt kreditforeningens jubilæumsgave for 25 års virke, et sølvbæger med inskription.

I 1908 gik husmændene videre med deres selvstændige institutioner og oprettede en brandforsikring, »Husmandsbrandkassen for Danmark«. I denne brandkasse blev far ved oprettelsen valgt til distriktsforstander i den sydøstlige del af Holbæk amt, Merløse og Tuse herreder. Distriktsforstanderen var formand og regnskabsfører for distriktet, og ude i sognene havde han vurderingsmænd, der foretog vurderinger og opkrævede præmier. Distriktsforstanderen aflagde regnskab for hovedkontoret i København. I 1933, da far havde været distriktsforstander i 25 år, fik han sit sølvbæger som jubilæumsgave fra brandforsikringen, ligesom han i 1931 havde fået det fra kreditforeningen. Far var distriktsforstander til sin død i 1934, ialt i 26 år.

I tilslutning til Husmandsbrandkassen blev i 1916 oprettet »Husmændenes Ulykkesforsikring«, og far blev også distriktsforstander for denne nye institution. Ligesom i brandkassen fortsatte han her til sin død i 1934, altså i 18 år.

Fars håndværksfag, skomageriet, havde allerede i slutningen af det 19. århundrede skiftet karakter. Det håndsyede fodtøj, som man tidligere kom og bestilte hos skomageren, erstattedes mere og mere af fabriksfodtøj, og skomagerne måtte gå over til at sælge fabriksfodtøj. For en landhåndværker var det dog umuligt at konkurrere med de fine skotøjsbutikker i byerne, så far havde ikke megen handel, og håndværket bestod efterhånden væsentligst af reparation af skotøj. Men mine forældre levede et yderst sparsommeligt liv, og børnene måtte som hovedregel forsørge sig selv fra 14-års alderen.

De nedadgående indtægter fra håndværket erstattedes i nogen grad ved indtægter fra husmandsforsikringerne, selv om disse var små, og dyrkningen af de 4 tdr. land gav vel også lidt indtægt. Men det var som nævnt et meget slidsomt arbejde at dyrke disse huslodder, der lå langt

fra landsbyen med meget dårlige vejforbindelser. Trods alt besvær var far alligevel interesseret i at have med landbruget at gøre, og det var på grund af særlige forhold, at han allerede i 1910 solgte de 4 tdr. land. De blev solgt til min broder, Viggo Christensen.

Allerede i 1903 havde min broder lejet nogle stykker jord på fars mark til plante-skole. Min broder var gartner, havde rejst og arbejdet en del år i Europa og navnlig givet sig af med planteskolevirksomhed. Lejemålet på fars mark blev udvidet i de følgende år, og i 1910 solgte far så de 4 tdr. land til min broder (købesum 3200 kr.). Det var begyndelsen til den efterhånden meget store forretning »Vipperød Planteskoler og Frugtplantager«, som min broder oparbejdede. Den omfattede til sidst ca. 150 tdr. land, dels i Agerup kommune og dels i Grandløse kommune.

Min broder, Viggo Christensen, døde i 1941, og forretningen blev nu delt. Planteskolerne gik over til sønnen, Eigil Christensen, og frugtplantagerne blev drevet videre af min broders enke, Agathe Christensen. De døde begge i 1954. Frugtplantagerne blev nu overtaget af min broders datter Agnes, gift med direktør Folkmann, København, og planteskolernes drift fortsattes af Eigil Christensens enke, Else Christensen.

Det er nævnt, at far en tid var medlem af sognerådet, og det kan her indskydes, at medlemskab i det lokale sogneråd i nogen grad gik i arv i familien. I 1929 blev min broder Viggo Christensen valgt til medlem af Tølløse-Agerup sogneråd. Næste år blev kommunen delt, og min broder blev valgt som den første sognerådsformand i den nye selvstændige Agerup kommune. Han havde denne stilling til 1933. Senere, fra 1937 til 1943, var min søster Martha, der var gift med gårdejer Christian Pedersen i Agerup, medlem af Agerup sogneråd.

Fra 1910 havde min far altså ikke noget egentligt landbrug, men han havde det ret store »vænge« ved huset i Agerup, og i 1913 købte han lidt mere jord fra en nabogrund, så lidt jordbruger var han da, og han kastede sig navnlig over frugtavl. Med lidt håndværksarbejde og indtægterne fra forsikringsselskaberne ernærede han sig nogenlunde og tjente til det sparsomme liv, som far og mor altid har levet. Selv om indtægterne var små, ville far ikke søge aldersrente, da hans alder og økonomiske forhold berettigede ham dertil, og det standpunkt fastholdt han til sin død. Hans mening var, at aldersrente burde være en rettighed, ikke noget man skulle søge sognerådet om. Men sådan var det jo den gang.

Min far deltog stadig i det offentlige liv og havde som nævnt adskillige tillidsposter til langt op i årene. Han havde et godt helbred, passede sine frugthaver og kom en del rundt i landet. Han fulgte med i alt, hvad

der foregik rundt om i verden, og foruden sine aviser læste han en del, særlig historie og geografi, men også »romaner« fra sognebiblioteket.

Far levede til han blev 83 år. Han døde i marts 1934 efter en lungebetændelse. Han kom igennem sygdommens klimax efter 9 dages forløb (penicilin kendte man ikke den gang) og var i bedring, men kræfterne slog alligevel ikke til mere.

Arbejdet som distriktsforstander i husmandsforsikringerne passede far lige til sin død. Han nåede at gøre regnskaberne færdig for det regnskabsår, der sluttede med december 1933, og regnskaberne var indsendt til forsikringskontorerne i København. På sit sygeleje var det fars bekymring, om nu regnskaberne havde været helt i orden, han syntes det varede noget længe, inden der kom besked fra København. Da jeg blev klar over fars uro, gik jeg op på kontorerne i København og spurgte, om regnskaberne var i orden. Ja, det var de, som de altid havde været, sagde de. Det trøstede far noget, da jeg meddelte ham dette, men hans sind var ikke indstillet på, at hans liv skulle slutte nu. »Jeg ville så gerne høre gøgen kukke endnu en gang« sagde han på sit sygeleje.

Min mor døde noget over et år efter far, i maj 1935. Hun blev 82 år. Hendes helbred var ikke godt længere, og det gik stærkt tilbage efter fars død. Hun kom tilsidst på et sygehus i Holbæk og døde efter et ret smerteligt sygeleje. Mor ønskede selv døden, den kom som en befrielse for hende. Begge mine forældre er begravet på Aagerup kirkegård.

Far var en tænksom mand, og ofte – navnlig i de senere år – formede han sine tanker i sentenser eller tankesprog. På sit sygeleje sagde han en dag, da jeg besøgte ham: »Jeg ved ikke om jeg har fjender, det kan jeg ikke vide. Men jeg har ingen venner, for til venner skal der være to«.

I sine velmagtsdage gik far heller ikke af vejen for en ironisk sarkasme, selv om det gik ud over hans nærmeste. Da jeg blev finansminister i 1924, begyndte jeg at lade ældre fuldmægtige på amtstuerne avancere til amtsforvaltere. Det var noget nyt, man tog ellers amtsforvaltere inde fra kontorerne i finansministeriet. En fuldmægtig på amtstuen i Holbæk blev også forfremmet til amtsforvalter i et andet amt.

En dag, da jeg var på besøg hos mine forældre i Aagerup, sagde far: »Det er da godt, at du ved dine udnævnelser tænker på os herude i din hjemegn. Du har jo udnævnt fuldmægtig X. fra amtstuen i Holbæk til amtsforvalter«. »Ja« siger jeg lidt naivt, »han er jo en dygtig mand«. »Det var nu ikke det, jeg tænkte på«, sagde far, »jeg kan ikke udtale mig om hans dygtighed. Men vi er da så inderlige glade herude ved at blive af med ham«.

Min Far

Min Mor

*Christen Jensen og Karen Marie Larsdatter
Min mors forældre*

OLDEFORÆLDRE

I første afsnit om forældre og bedsteforældre har den væsentligste del af beskrivelsen været om mine forældres liv, hvor dels mine egne erindringer og dels datidige protokoller og beretninger har været mit grundlag. For at afrunde fremstillingen har jeg taget et par oldeforældre med, nemlig på min faders side Niels Mortensen i Kvarmløse og på min moders side Jens Pedersen fra Tvedehuset ved Aastrup. Jeg har også nævnt en tip-oldefader, Morten Nielsen i Kvarmløse, der havde fæstegården på 53 tdr. land, som blev »ødegård« ved hans død.

Det egentlige slægtsregister, som er grundlaget for beskrivelsen, er udarbejdet af arkivar P. K. Hofmansen fra »Slægtsgaardarkivet« på det kongelige bibliotek i København. Slægtsregisteret indeholder oplysninger fra kirkebøger med datering af fødsler og død, og i mange tilfælde er der fremskaffet andre oplysninger, bl. a. fra godsarkiver, der er af stor betydning for slægtsundersøgelser fra den tid, da landbefolkningen havde sine gårde og huse i fæste fra et nærliggende gods. Godsarkiverne giver tillige oplysninger til belysning af de sociale og økonomiske forhold gennem de talrige fæstebrev og lejekontrakter, som de indeholder.

I Slægtsregisteret er gengivet en del af disse dokumenter, navnlig fra Aastrup godsarkiv. I deres for vor tid ejendommelige sprog giver dokumenterne et tidsbillede af forholdet mellem godsejerne og bondebefolkningen. Da fæstebrevene omfatter tiden både før og efter stavnsbåndsløsningen i 1788 og de øvrige landboreformer, er der en vis forskel i det retlige indhold af fæstebrevene. I fæstebrevene før den tid fastsættes således hoveri, d.v.s. pligt til at arbejde på godsets hovmark, uden at hoveriets omfang nærmere bestemmes, hvad der altså vil sige, at det var ubegrænset, hvor meget hoveri fæstebonden var pligtig at yde. Det var alene godsets behov, som var afgørende. Senere kom der en kongelig forordning om, at hoveriets omfang skulle være bestemt i fæstebrevet, og derefter ser man, at fæstebrevene indeholder dageantal og andre regler om det hoveri, der skal ydes.

I det store og hele må det siges, at mine nærmeste forfædre har levet deres liv på et geografisk set meget begrænset område, men den tids muligheder for at rejse fra sted til sted var også meget begrænset. Som

hovedregel måtte man vel vandre til fods. Man kan næsten sige, at godset Aastrup har været en slags centrum for slægten i disse generationer, hvis fæstegårde og fæstehuse mest lå under Aastrup gods. Landsbyerne i sognene Saaby, Soderup, Hvalsø, Eskildstrup og Tølløse er de hyppigste bosteder. Når nogen er kommet f. eks. fra Tjæreby ved Roskilde eller fra Allindelille ved Ringsted, er de »langvejs« fra.

Da fædrende og mødrene slægt således har levet ret nær hverandre, er der sandsynlighed for, at der i visse tilfælde har været bekendtskab imellem dem. Det kan undertiden ses ved fadderskaber, som optegnes i kirkebøgerne ved dåbshandlinger. På den måde kan man f. eks. se, at mine to oldefædre, Niels Mortensen i Kvarmløse og Jens Pedersen i Tvedehuset ved Aastrup, har haft forbindelse, idet de har haft gensidigt fadderskab til nogle af børnene. Sønnerne til dem, mine to bedstefædre, Christen Nielsen fra Kvarmløse og Christen Jensen fra Tvedehuset, har begge gået i Soderup skole, og selv om det er med syv års mellemrum, må de have kendt hinanden som drenge. Jeg har dog intet indtryk af, at de havde nogen forbindelse senere i livet, da den ene boede i Kvarmløse og den anden i Hvalsø.

Af mine oldeforældre på faders side er Niels Mortensen i Kvarmløse nævnt. Han var gift med Ane Olsdatter fra Hvalsø. De levede fra 1820 i huset på Kvarmløse mark, hvor Niels Mortensen døde 1839, medens Ane Olsdatter levede til 1860 som aftægtskone i mine bedsteforældres hjem.

Min bedstemoder i Kvarmløse, Marie Christensdatter, var datter af Christen Nielsen, født i Tingerup 1794, og Birthe Iversdatter, født 1791 i Allindelille. De levede i Eskildstrup og Soderup og kom 1833 til Marup. Christen Nielsen, der var husmand og skræder, døde 1841, hustruen i 1853. Af deres børn blev en søn, Frederik Christensen, altså broder til min bedstemoder, også skræder. Han boede i Hjortholm (Skimmede) og var fader til skræder Peter Frederiksen, som også levede i Hjortholm, men senere flyttede til Tølløse station. Peter Frederiksen var altså fætter til min fader, og de kom en del sammen, efter at mine forældre var flyttet til Aagerup, og de sad bl. a. sammen i Tølløse-Aagerup sogneråd fra 1889–1894. En yngre søster til min bedstemoder, Kristine Christensdatter, født 1833, blev gift med husmand og landpost Hans Johansen i Lunderød. De havde også forbindelse med mine forældre i Aagerup.

Min oldefader på moders side, Jens Pedersen i Tvedehuset ved Aastrup, født 1776, er også nævnt før. Han var gift med Kirsten Larsdatter, født 1781 i Have Borup. Han kom til Aastrup som husmand, men blev senere havemand og til sidst »vægter«, en betroet stilling, der efter hans

død gav en lille pension til hans enke. Jens Pedersen døde i 1831 i Tvedehuset, Kirsten Larsdatter i 1847 på hospitalet i Soderup, der var en slags alderdomshjem oprettet 1737 af etatsråd Just Valentin Eichel, der dengang ejede Aastrup.

Med min bedstemoder i Hvalsø, Karen Marie Larsdatter, åbner der sig en linie, som fører meget langt tilbage. Hendes fader, Lars Nielsen, født 1785 i Tjærby ved Roskilde, var i 1816 blevet gift i Slangerup med Anne Kirstine Andersdatter Gad, der var født i København 1794 og døbt i Trinitatis kirke. Anne Kirstine stammede fra Gad-slægten i Slangerup, der i 1700-årene var en kendt slægt i denne by. Det viser sig, at navnet Gad fører tilbage til kredse langt uden for det familiecentrum, der lå omkring Hvalsø og Kvarmløse. Lars Nielsen flyttede til Hvalsø, da han blev gift, og lejede et hus med jordlod af etatsråd Zeuthen på Sonnerupgaard, som tillige ejede Tølløsegaard. Han døde i 1866, 81 år gammel, og hustruen, der ligeledes blev 81 år gammel, opholdt sig ved sin død i 1875 hos en gift datter i Have Borup.

I det følgende vil Gad-slægten og de slægtled, der herfra går langt tilbage, blive nærmere omtalt.

TIP-OLDEFORÆLDRE

Medens oplysninger om oldeforældrene er nogenlunde rigelige, begynder det at blive vanskeligere med tip-oldeforældrene. Fødselsårene ligger nu omkring 1750, og oplysninger fra kirkebøgerne svigter af og til, bl. a. fordi kirkebøgerne adskillige steder er gået til grunde ved ildebrand. En af tip-oldefædrene er allerede tidligere nævnt, Morten Nielsen i Kvarmløse, der havde en fæstegård på 53 tdr. land. Han var født i Vester Saaby 1745 og døde 1805.

Slægtsregisteret indeholder de oplysninger, som med kirkebøgerne som grundlag har kunnet fremskaffes om de 16 tip-oldeforældres liv: fødsel og død, giftermål og børn. Med undtagelse af Gad-slægten levede de alle nogenlunde inden for den geografiske kreds, som er nævnt tidligere, og de levede her som gårdmænd eller husmænd med gård eller hus i fæste fra en herregård, og de svarede deres landgilde og andre afgifter til herregården og ydede deres hoveriarbejde på hovmarken, samtidig med at de måtte passe deres egen mark derhjemme på fæstet, når der blev tid til det. Det var altså bondeslægter, men med Gad-slægten og slægtledene længere tilbage kommer der andre samfundsgrupper ind i slægtsbilledet.

Gad-slægten kom til Hvalsø fra Slangerup, der nu er en landsby i Nordsjælland, men indtil 1809 var købstad. Min oldefader Lars Nielsen blev som nævnt i 1816 gift i Slangerup kirke med Anne Kirstine Andersdatter Gad. Lars Nielsen var kommet til at tjene på gården Hejnstrup i Gundsømagle sogn, og der mødte han sin fremtidige hustru Anne Kirstine. Hendes fader, Anders Larsen Gad, var født i Kratmøllen i Slangerup 1758 som søn af mølleren Lars Nielsen Gad og hustru Anne Marie Qvist. Møllerfamilien var ansete folk i Slangerup, og ved dåben blev Anders Larsen Gad båret af byfogeden Lars Granbergs kone, Anne Kirstine Boiesdatter, og fadderne kom fra byens købmands- og præstefamilier.

Anders Larsen Gad rejste som ung til København for at skaffe sig et levebrød. Han var arbejdsmand og karetmagersvend hos en svoger fra Slangerup, og senere blev han købmand i København. Han blev i 1788 gift i Frue Kirke med Ane Marie Granberg, født i Have mølle i Slange-

rup 1753 som datter af byfogeden i Slangstrup. De boede i Adelgade 219, men Ane Maric døde allerede i 1789, og Anders Larsen Gad giftede sig igen samme år med Anna Christensdatter, der kom fra en helt anden del af Sjælland, nemlig fra Trønninge i Kundby sogn, Holbæk amt. Hun var datter af gårdmand, sognefoged Christen Nielsen og var født 1754. Hendes afstamning var solide bondeslægter fra denne del af Holbæk amt.

Det er nok ikke gået særlig godt med købmandsforretningen i København. Vi ved ikke noget om det, men i året 1800 lever Anders Larsen Gad i Udesundby ved Frederikssund. Senere var han møllersvend i Slangstrup fra 1804 til 1816, formentlig i Krattmøllen, men det kan også have været i Have Mølle, hvor hans svigerfader fra første ægteskab, Granberg, havde været møller samtidig med at være byfoged. Der var ikke megen stadighed i Anders Larsen Gad, og han endte med at blive husmand på en jordlod på 2 tdr. land under krongodset Lystrup i Uvelse sogn, ikke langt fra Slangstrup. Her dør han i 1832, og hans datter Anne Kirstine Andersdatter Gad var altså kommet til Hvalsø som husmandskone.

TIP-TIP-OLDEFORÆLDRE TIL 11-TIP-OLDEFORÆLDRE

I min faders slægt ved vi, at min tip-tip-oldefader Niels Tostenes i Vester Saaby, fader til Morten Nielsen i Kvarmløse, havde et hus i fæste fra Aastrup. Vi ved, at Morten Nielsens hustru, Johanne Christensdatter, var født i Marup 1752 som datter af Christen Olsen og Else Pedersdatter. Christen Olsen fæstede i 1750 en gård i Marup under Aastrup, og da han giftede sig med Else Pedersdatter, der var enke efter den foregående fæster, fik han en billig indfæstning, 20 slettedaler, fordi han, som der står i fæstebrevet, »bliver fader til de indtrædende umyndige stifbørn«. Men udover dette slægtled er oplysningerne meget mangelfulde. Vi ser dog i Slægtsregisteret, at min bedstemoder i Kvarmløse havde sin slægt fra Allindelille, helt nede ved Ringsted. Hendes forfædre var husmænd, men havde ofte håndværk ved siden af som hjulmænd eller skrædere.

Det er i min moders slægt, der er mulighed for at gå langt tilbage, først gennem Gad-slægten. Anders Larsen Gads fader, Lars Nielsen Gad, var min tip-tip-oldefader på mødrene side, og han var kendt som købmand og møller i Slangerup. Gad-slægten indtog i det hele en ret betydelig stilling i Slangerup i 1700-årene. Slangerups historie er skrevet af tidligere borgmester i København Arne Sundbo, og han skriver, at »familien Gad var i årene 1710–1780 den mest fremtrædende i Slangerup«. Gennem Sundbo's undersøgelser om Slangerups historie er fremskaffet adskillige af de oplysninger, som nævnes i det følgende.

Gad-slægten i Slangerup

Slægten kom oprindeligt fra Læsø. Her levede i første del af 1600-årene en fisker, hvis fornavn var Mads. Det kan vi vide af hans sønners efternavn, da børnene altid fik faderens fornavn til efternavn. Desuden havde han tilnavnet Gad, der måske har forbindelse med navnet på et redskab, som havde med fiskeriet at gøre. Han havde to sønner, Anders Madsen Gad og Bertel Madsen Gad. I 1648 giftede de to brødre sig med to søstre, Karen Jonsdatter og Anna Jonsdatter, og ca. 1650 rejste de begge til Roskilde, hvor de boede i Skt. Ibs sogn og ernærede sig som skippere.

Bertel Madsen Gad rejste i 1658 til Sundby Færge, der var det gamle færgested fra Slangerupegnen til Hornsherred, og hvor senere Frederikssund opstod. Her levede han som skipper og blev efterhånden en velhavende mand, bl. a. tjente han gode penge ved den farlige sejlads under krigen mellem Danmark og Sverige 1675–79. Anders Madsen Gad blev derimod boende i Roskilde til sin død 1659.

Anders Madsen Gad og Karen Jonsdatter havde syv børn, og en søn, Niels Andersen Gad, født i 1652, blev den, der førte slægten til Slangerup. Det ses af fadderne ved hans dåb, bl. a. en herredsfoged og en skolemester, at faderen, Anders Madsen Gad, har været en mand med nogen forbindelse i Roskilde.

Niels Andersen Gad kom dog først til Slangerup efter en omvej, idet han først levede som købmand i Nykøbing Sjælland. I denne by blev han i 1677 gift med en borgerdatter, Karen Nielsdatter. Han har nok giftet sig til købmandsforretningen og blev derved borger i byen og opnåede de borgerrettigheder, som fulgte hermed. I 1699, 22 år efter, flyttede han til Slangerup.

Hvad grunden til flytningen har været, ved man ikke noget om. Slangerup var på den tid købstad og vistnok noget større end Nykøbing Sjælland, men der var ingen rigtig vækst i byen, og borgerne klagede stadig over de store skatter, som Kongen pålagde byen. Måske stod det dog endnu værre til i Nykøbing Sjælland, hvis man kan dømme efter en klage, som byfogeden i denne by, Hans Jørgensen Grundtvig, i 1691 indsendte til kancelliet i København sammen med skatteregnskabet for byen. Han skrev: »Borgerskabet er ganske i Grund forarmet og tiltager desværre derudi Aar efter andet jo mere og mere.« Han udviklede derpå videre, at borgernes kår i Nykøbing var ringere end husmænds på landet på grund af de særlige købstadsskatter, og han anmoder derfor allerunderdanigst om, »at denne By måtte blive gjort til en Landsby«. En skat, som de små byer særlig og med rette klagede over, var konsumtionsskatten, som opkrævedes til staten af alle varer, som førtes ind i byerne. Denne skat havde man ikke på landet.

Måske var det disse dårlige forhold i Nykøbing Sjælland, der i 1699 fik Niels Andersen Gad, der da var 47 år, til at flytte til Slangerup. Han blev købmand i Slangerup og skabte sig der sit redelige udkomme, men det viste sig, at hans børn, hvoraf de fleste var født i Nykøbing, i den følgende tid efterhånden skaffede sig betydningsfulde stillinger indenfor Slangerups borgerskab.

Af Niels Andersen Gads børn nævner vi følgende:

1) Jon Nielsen Gad, født 1682, blev student i Roskilde 1703 og senere »hører« i Slangerup Latinskole. Han blev i 1711 udnævnt til byfoged i Slangerup, den eneste egentlige øvrighedsstilling i byen.

2) Anders Nielsen Gad, født 1683, blev købmand og senere også møller i Slangerup, idet han 1723 giftede sig med Sara Tygesdatter, der var enke efter mølleren Niels Andersen i Have mølle.

3) Karen Nielsdatter Gad, født 1687, blev i 1725 efter at have været gift to gange før, gift med konsumtionsbetjent Jens Nielsen.

4) Lars Nielsen Gad, født 1695, var købmand og blev 1724 gift med Maren Jensdatter, datter af møller Jens Petersen i Kratmøllen. Han blev møller i Kratmøllen nogle år efter, og Maren Jensdatter vendte således tilbage til forældrenes mølle. Maren Jensdatter var en datterdatter af Karsten Atke, som ejede herregården Nørager ved Ruds Vedby, men i 1666 flyttede til Slangerup og blev købmand. Karsten Atke var en god ven af Thomas Kingo, der havde været huslærer på Vedbygård i nærheden af Nørager og senere kapellan i Helsinge-Drøsselbjerg sogn i Vestsjælland, inden han i 1668 blev sognepræst i Slangerup, hvor han var født 1634.

5) Anne Margrethe Nielsdatter Gad, født 1698, blev gift med en indvandret tysk købmand, som hed Phrænger, derefter med byskriver Scheel og senere med prokurator Michel Hansen Holst.

6) Maren Nielsdatter Gad, født 1704, blev i 1724 gift med købmand Boie Nielsen, søn af mølleren Niels Andersen i Have Mølle. Boie Nielsen blev senere Slangerups største købmand.

Som man ser kom Niels Andersen Gads børn ind i købmands- og møllerkredse i Slangerup, og disse kredse var både økonomisk og socialt de ledende kredse i borgerskabet. De to møller, der nævnes, Kratmøllen og Have mølle, var vandmøller, der begge fik vand fra Græse Å, som løber igennem Slangerups marker. Møllerne havde en slags privilegium på at male for egnen, og tjente vel derved godt med penge, og desuden var de i regelen samtidig købmænd. Have Mølle havde oprindeligt været klostermølle til et cistercienserkloster for nonner, som blev oprettet i Slangerup i 1170, men nedlagt efter reformationen. Kratmøllen menes oprindeligt at have været mølle til Æbelholt Kloster ved Hillerød, og man ved, at dronning Margrethe engang har ejet den.

Der findes i Slægtsregisteret anført ret udførlige oplysninger om Gad-slægtens liv i Slangerup gennem 1700-årene, og det fremgår heraf, at slægten efterhånden ved giftermål blev besvovret med så godt som hele det mere velhavende borgerskab og i 2–3 generationer havde en ledende stilling, selvom familien til tider mødte en del modstand. Den havde også modgang inden for sin egen kreds. Jon Nielsen Gad, der som nævnt var byfoged, havde forskellige vanskeligheder med sine overordnede i Kancelliet i København, men han blev dog ved at være byfoged til sin død 1746. En senere byfoged, Lars Larsen Granberg, som var student fra Frederiksborg og havde stillingen fra 1751 til 1759, var gift med en datter af købmand Boie Nielsen og Maren Gad og hørte således også til familien. Han var i øvrigt tillige møller i Have Mølle. Byfoged Jon Gads søn Svend Corth Gad var byskriver fra 1744 til 1792.

Det er mølleren i Kratmøllen, Lars Nielsen Gad, der går ind i vor slægtslinie. Han var som nævnt gift med Maren Jensdatter, men hun døde i 1739, og han blev derefter i 1740 gift med Cathrine Larsdatter Granberg, der var datter af mølleren i Merløse mølle ved Holbæk og søster til den Granberg, som i 1751 blev byfoged i Slangerup. Møllerne synes åbenbart at have kendt hverandre i store områder af Sjælland. Cathrine Granberg døde i 1747, kun 27 år gammel, og Lars Nielsen Gad giftede sig derefter i 1749 for tredje gang med Anne Marie Pedersdatter Qvist, født 1721 som datter af sognepræst i Hjørlande, Peder Villadsen Qvist og hustru Gedske Marie Frederiksdatter Knopper. Anne Marie havde forud været gift med en af byens store købmænd, Niels Jørgensen Bjørn, som døde i 1748, og efter Lars Nielsen Gads død i 1758 giftede hun sig med Jens Peder Abel, der ved giftemålet overtog Kratmøllen. Anne Marie Qvist døde i Kratmøllen i 1804, 83 år gammel.

Lars Nielsen Gad havde syv børn med sin første hustru, fem med sin anden hustru og syv med sin tredje hustru, Anne Marie Qvist. Som det yngste barn i det sidste ægteskab fødtes 1758 Anders Larsen Gad, der kom til København og blev købmand, men endte som husmand i Uvelse ved Slangerup og var fader til Anne Kirstine Andersdatter Gad, der blev moder til min bedstemoder i Hvalsø.

I en så snæver kreds, som borgerskabet i Slangerup var i 1700-årene, spiller fadderskabet ved børnenes dåb en vigtig rolle. Kirkebøgernes vidnesbyrd om fadderskaberne for Lars Nielsen Gads børn (se Slægtsregisteret) viser, at han hørte til i borgerskabets øverste lag, og samtidig viser de, hvilken snæver kreds borgerskabets øverste lag i virkeligheden var.

Lars Nielsen Gad har nok været en forholdsvis velhavende mand set i forhold til Slangerups almindelige befolkning. I 1724 hjemsøgtes Slangerup af en stor ildebrand, der lagde halvdelen af byen øde. Kratmøllen lå lidt uden for byen og brændte ikke og Lars Nielsens købmandsgård inde i Slangerup by heller ikke, men andre medlemmer af Gad-familien led store tab. Forsikring kendtes jo ikke dengang. På anden måde havde Lars Nielsen dog økonomiske tab. Han måtte være med til at betale en stor erstatning, 600 rigsdaler, som hans broder, byfogeden Jon Gad, måtte betale for en ulovlig arrest i en kreditors bo, og han måtte sælge nogle af sine ejendele for at kunne betale. Han blev i 1740 anklaget for ulovligt krohold og brændevinsbrænderi i Kratmøllen, hvad der vistnok på den tid var almindeligt i alle møller, men han har nok måttet betale en større bøde. Lars Nielsen døde 1758 i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande, da selve Kratmøllen lå i Hjørlande sogn, medens de tilhørende jordarealer mest lå i Slangerup bys område.

Et hårdt slag for Gad-familien var en dødsdom, som overgik en af slægten, Niels Jacobsen Phrænger, en søn af købmand Phrænger og Anne Margrethe Nielsdatter Gad, søster til Lars Nielsen Gad. Hun blev som tidligere nævnt gift tre gange, sidst med prokurator Michel Hansen Holst. Han må have behandlet hende dårligt, for i 1751 trængte hendes søn fra ægteskabet med Phrænger ind i Michel Holsts hus og pryglede ham så stærkt, at han døde få dage efter. Sønnen blev dødsdømt ved højesteret, men blev benådet med livsvarigt fæstningsarbejde. Moderen var også anklaget, men blev frikendt.

Købmand Boie Nielsen, gift med Maren Nielsdatter Gad, var vistnok den mest velhavende af slægten, men han var heller ikke smålig, når det gjaldt Slangerup bys navn og rygte. I 1749, da kronprins Christian (den senere Christian VII) blev født, arrangerede han i den anledning en stor borgerfest i Slangerup med borgervæbning, musik og dans, og han beværtede hele befolkningen med mad og drikke. Slangerup måtte jo vise sig som Kongens by, hvad der måske også betalte sig under encvælden.

Henimod 1700-årenes slutning dalede Gad-slægtens indflydelse i Slangerup, og nye slægter kom frem, men købstaden selv var i øvrigt i tilbagegang. Slangerup, der endnu i 1600-årene var den betydeligste købstad i Nordsjælland, når man ser bort fra Helsingør, blev efterhånden trængt tilbage af de ny-opdagede byer Hillerød og Frederikssund, og i 1809 blev Slangerup officielt ophævet som købstad og gjort til en almindelig landsby.

Vi kan opridse Gad-slægtens rækkefølge i vor slægtslinie på følgende måde:

1. Karen Marie Larsdatter, min bedstemoder i Hvalsø. Datter af
2. Anne Kirstine Andersdatter Gad, gift med husmand Lars Nielsen i Hvalsø. Datter af
3. Anders Larsen Gad, købmand i København, husmand i Uvelse. Søn af
4. Lars Nielsen Gad, købmand og møller i Slangerup. Søn af
5. Niels Andersen Gad, købmand i Nykøbing Sj. og Slangerup. Søn af
6. Anders Madsen Gad, skipper i Roskilde. Søn af
7. Mads (Gad), fisker på Læsø. Han var min 5-tip-oldefader.

Trønninge-Sandby-linien

Som nævnt var min tip-oldefader, Anders Larsen Gad, i 1789 blevet gift med Anna Christensdatter, født 1764, datter af sognefoged Christen Nielsen i Trønninge. En datter af dette ægteskab var Anne Kirstine Andersdatter Gad, den sidste der i vor slægt har båret Gad-navnet. Anna Christensdatters slægt kan ligesom Gad-slægten føres langt tilbage. Sognefoged Christen Nielsen var født i Sandby 1707. Han var gift to gange, anden gang 1757 med Kirsten Andersdatter, født 1737 i Kundby, og deres datter var Anna Christensdatter. Da Christen Nielsen døde i 1784, 77 år gammel, giftede Kirsten Andersdatter sig igen med en enkemand, Mads Larsen fra Maarsø.

Christen Niensens forældre var Niels Andersen og Anna Hansdatter, der begge var født i Sandby, henholdsvis 1676 og 1680. Anna Hansdatters fader hed Hans Sørensen Bagge, og der har øjensynligt i Sandby og omegn levet en hel Bagge-slægt, da navnet genfindes flere steder i Trønninge-Sandby.

Det ældste navn, Bagge-slægten kan føres tilbage til, er Hans Sørensen Baggens fader, Søren Hansen Bagge i Sandby. Han var gift med Lucie Jepsdatter, og da deres første barn er født ca. 1631, kan man antage, at forældrene er født i årene lidt over 1600.

Det er øjensynligt, at Anna Christensdatters slægt, så langt den kan følges tilbage, har været solide gårdmandsfolk, der har levet deres liv i

eller omkring landsbyerne Trønninge, Sandby og Kundby. Det får man et godt indtryk af ved at se på faddernavnene, som er indført i kirkebøgerne ved børnenes dåb. Som det nærmere ses i Slægtsregisteret, har nogle af slægten haft gårde i fæste fra Universitetet i København, hvad der nok har givet nogenlunde økonomiske kår og måske også en vis anseelse. Slægtsregisteret viser, at der ikke er sparet på faddernes antal, når der holdtes barnedåb i Kundby kirke, og der har nok også været holdt gode barselgilder.

Søren Hansen Bagge og Lucie Jepsdatter i Sandby var mine 5-tip-oldeforældre. Søren Hansen Bagge døde 1675, hans hustru 1667.

Trønninge-Sandby-liniens forbindelse med Gad-slægten fremgår af følgende række:

1. Anna Christensdatter, gift i København med Anders Larsen Gad.
Datter af
2. Christen Nielsen, gårdmand og sognefoged i Trønninge. Søn af
3. Niels Andersen, gårdmand i Sandby, gift med Anna Hansdatter.
Datter af
4. Hans Sørensen Bagge, gårdmand i Sandby. Søn af
5. Søren Hansen Bagge, gårdmand i Sandby.

Anne Marie Qvist-linien

Ved Anders Larsen Gads giftemål med Anna Christensdatter mødtes de to linier, Gad-linien og Trønninge-linien, der hver for sig kan føres tilbage til omkring begyndelsen af 1600-årene, men Anders Larsen Gads moder, Anne Marie Qvist, der i 1749 blev tredie hustru til Kratmølleren i Slangerup, Lars Nielsen Gad, kom fra en slægtslinie, der kan føres endnu længere tilbage, helt til begyndelsen af 1500-årene. Med denne linie kommer der en betydelig geografisk spredning og standsmæssigt set helt nye klasser ind i slægtslinien. Først møder vi tre generationer af præsteslægter, dernæst en række borgmestre og rådmænd i Helsingør, to generationer af læger og videnskabsmænd og endelig tre generationer af købmands- og rådmandsfamilier i Flensborg.

Præsteslægterne

Anne Marie Qvist var datter af Peder Villadsen Qvist, sognepræst i Hjørlande, der er nabosogn til Slangerup, men Kratmøllen lå i Hjørlande sogn lige ved skellet til Slangerup, og Peder Villadsen Qvist var derfor møllersfamiliens præst. Anne Marie havde engang i sine yngre år stået fadder til et af Lars Nielsens børn. Hun var 21 år gammel blevet gift med købmand Niels Jørgensen Bjørn i Slangerup, med hvem hun havde 5 børn, men han var død tidligt på året i 1748, og hun blev nu 27 år gammel gift med mølleren i Kratmøllen.

Med Anne Marie Qvists fader kommer vi ind i en række præsteslægter, der som hovedregel i deres giftemål holdt sig inden for præstestanden selv. Peder Villadsen, der synes at have været en anset og »lærd« præst, var født 1668. Han tog magistergraden i 1698 og var gift to gange, sidste gang med Gedske Marie Frederiksdatter Knopper, født 1683 som datter af sognepræst Frederik Davidsen Knopper i Gerlev-Draaby sogn i Hornsherred. I dette sidste ægteskab blev Anne Marie Qvist født.

Peder Villadsen Qvist var søn af præst i Lynges sogn, Villads Andersen Qvist og Christence Pedersdatter Bircherod. Hun var datter af forgænger i embedet, som hed Peder Jacobsen Bircherod, og Villads Andersen Qvist havde således giftet sig ind i embedet. Da Villads Andersen døde, fik Peter Davidsen Colerus (Køler) embedet i Lynges sogn, og Christence giftede sig nu med ham. Peder Davidsen Colerus blev magister og var også en lærd mand. Han blev ikke hele sit liv i embedet i Lynges sogn. I 1683 kom han til København og blev slotspræst på Christiansborg.

Villads Andersen Qvists forældre kendes ikke, men om Christences fader, Peder Jacobsen Bircherod, ved vi, at han var sognepræst i Lynges sogn fra 1620 til 1670, og at hans hustru hed Abclone. Måske var han i familie med den senere kendte Bircherod-slægt.

Denne linie kan dog ikke føres længere tilbage, men med Anne Marie Qvists moder, Gedske Marie Frederiksdatter Knopper, kan slægten følges længere. Gedske Maries fader, Frederik Davidsen Knopper, var som nævnt præst i Gerlev-Draaby sogn i Hornsherred. Han var født i Helsingør 1645 som søn af præst ved Sankt Olai kirke, David Christensen og hustru Gedske Frederiksdatter. Frederik Davidsen Knopper var først gift med en datter af magister Erik Torm, præst ved Frue Kirke i København. Efter hendes død giftede han sig med Anna Marie Klint, som blev moder til Gedske Marie, men hvis herkomst der ikke findes oplysninger om.

David Christensen, sognepræst ved Sankt Olai i Helsingør, har nok været den mest kendte inden for de præsteslægter, som indgår i slægtslinien. Han blev født i Helsingør 1607, og han studerede i København. Efter teologisk eksamen blev han kapellan ved Sankt Olai i 1636 og i 1646 sognepræst. Han var søn af borgmester i Helsingør Christen Davidsen og hustru Sophie Knopper, hvis sønnesøn Frederik Davidsen Knopper i Gerlev-Draaby altså har fået farmoderens navn. David Christensen var gift med Gedske Frederiksdatter, datter af dr. med. Frederik Severinus. Han blev magister og provst, men han døde i forholdsvis ung alder i 1658. Et portræt af ham i fuld størrelse hænger i Sankt Olai kirkes nordre sideskib og gengives her s. 140.

Medens de andre præstefamilier, som er nævnt, næsten udelukkende havde præster eller præstekoner til faddere for deres børn, havde David Christensens børn jævnligt Helsingørborgere til faddere, hvad der vel var naturligt, da hans fader var borgmester i byen. Til en søn, der blev født i 1651, havde David Christensen dog til fadder en så kendt gejstlig mand som den lærde dr. Jesper Brockmand, biskop over Sjællands stift.

Helsingør-linien

Præsten David Christensens fader var som nævnt borgmester i Helsingør Christen Davidsen, født ca. 1570. Han var også toldskriver, og med ham kan vi følge en række af David Christensens forfædre som rådmænd og borgmestre i Helsingør.

Christen Davidsen var gift første gang med Anna tor Smede, en datter af købmand og rådmand Reinhold tor Smede i Flensborg. Reinhold tor Smede er netop en af vore stamfædre fra Flensborg, og det er ejendommeligt, at en af hans døtre bliver gift med en anden af vore stamfædre fra Helsingør. Anna tor Smede var dog kommet til Helsingør, før hun blev gift med Christen Davidsen, idet hun i 1589 var blevet gift med toldskriver Hans Meyer i Helsingør. Hans Meyer døde i 1602, og 1603 blev hun gift med Christen Davidsen. En søster til Anna tor Smede, Dorothea, var i 1595 blevet gift med rådmand Hans Davidsen i Helsingør, en broder til Christen Davidsen, så vi ser altså, at to søstre fra købmands- og rådmandsfamilien i Flensborg var gift med to brødre af Helsingørs borgmester- og rådmandsslægt.

Christen Davidsens ægteskab med Anna tor Smede blev dog kun kort, da hun døde i 1604, og han giftede sig derefter i 1605 med Sophie Hansdatter Knopper, en datter af lensmanden på Ringsted Kloster, dr. jur. Hans Knopper. Det var i dette ægteskab, præsten David Christensen blev født. Christen Davidsens broder, Hans Davidsen, blev også i et senere ægteskab gift med en datter af lensmand Hans Knopper. To gange var altså de to brødre gift med to søstre. Christen Davidsen døde i 1659, ca. 89 år gammel.

Christen Davidsens fader var David Hansen. Han var født ca. 1530 og var toldembedsmand og rådmand i Helsingør. Han var også hospitalsforstander. David Hansen var gift første gang med Kathrine Hansdatter (Christen Davidsens moder), men vi kan ikke se, hvor hun stammer fra. Han blev gift anden gang med Bente Andersdatter, som var datter af rådmand Anders Sachs. Tolder David Hansen opførte i 1579 det interessante gavlhuis, som endnu ses i Stengade nr. 76. Han døde 1599 og fik sit epitafium ophængt i Sankt Olai kirke. (Se billedet s. 146).

Det næste slægtled er David Hansens forældre, Hans Davidsen og Margrethe Hansdatter. Hans Davidsen blev rådmand i Helsingør 1531, så han må vel være født ca. 1490. Han var gift med en datter af en anden rådmand, Hans Petersen, og hustru Alhed. Det sidste navn lyder skånsk, og da Hans Petersen også kaldtes Hans Perssøn, kan man vel antage, at de har haft deres hjemsted på den anden side af sundet. Skåne hørte jo den gang til Danmark, og mellem Helsingør og Helsingborg var der den nærmeste forbindelse. Det hedder sig, at Hans Davidsen kunne læse udenlandske pas på latin, så han har måske været en studeret mand.

Hans Davidsens fader var borgmester i Helsingør David Thomessøn. Vi kender ikke hans hustrus navn. David Thomessøn blev borgmester i 1521. Foruden sønnen Hans Davidsen havde han en datter Elline, der blev gift med Sander Lejel, som var tolder og blev rådmand og borgmester i Helsingør. Fra dette ægteskab stammer den Lejel-slægt, der senere optrådte som rådmænd og toldembedsmænd i Helsingør.

David Thomessøn er den sidste af borgmester- og rådmandslægterne i Helsingør, som vi kan henføre til vor slægtslinie. Vi kender ikke hans forældre, men hans fader må vel have heddet Thomes eller Thomas til fornavn. David Thomessøn var min 11-tip-oldefader.

Det er karakteristisk, at slægtens medlemmer fra David Thomessøn i de fire slægtled til Christen Davidsen stadig tilhører borgmester- og rådmandsklassen. Men vi må huske på, at rådmandsstillingerne den gang næsten var arvelige, idet de blev valgt af rådmandskredsen selv, og borg-

mestrene blev ligeledes valgt af rådmændene. Selv om man vel ikke kan slutte meget af en enkelt familierække, ser det ud til, at toldembedsmændene i Helsingør i 1500-årene ikke alene har passet deres toldvæsen, men også har været med til at styre byen.

Helsingør-liniens række er følgende:

1. David Christensen, sognepræst ved Sankt Olai. Søn af
2. Christen Davidsen, toldskriver og borgmester i Helsingør. Søn af
3. David Hansen, tolder og rådmand i Helsingør. Søn af
4. Hans Davidsen, rådmand i Helsingør. Søn af
5. David Thomessøn, borgmester i Helsingør, min 9-tip-oldefader.

Læger og videnskabsmænd

Med David Christensens hustru Gedske Frederiksdatter kommer vi ind i et helt nyt milieu, idet et par slægtled tilhører læge- og videnskabsstanden. Hun var nemlig datter af læge, dr. med. Frederik Sørensen (Severinus, som han hed på latin). Frederik Sørensen studerede i udlandet, bl. a. i Wittenberg og Heidelberg, og praktiserede derefter som læge i Flensborg og fra 1630 i København. Hans hustru hed Anna, hvad der vides fra Sankt Olai kirkebog, hvor hun den 14. juli 1648 stod fadder til et barnebarn, en datter af David Christensen. På det tidspunkt må hendes mand være død, da hun nævnes som »Anna, salig dr. Frederichs«.

Frederik Sørensens fader var den kendte læge og videnskabsmand Peder Sørensen (Severinus). Han var livlæge hos Frederik II og Christian IV, og han var en i Europa kendt videnskabsmand, så han må vel siges at være den mest berømte af vore forfædre. Han stammede fra Ribe, og hans forældre var rådmand Søren Jessen og hustru Bodil Sørensdatter. I personalhistoriske Leksika og i lægehistoriske værker findes der udførlige oplysninger om Peder Sørensens liv. Han var født 1542 i Ribe, studerede i København og blev 20 år gammel docent ved universitetet (endda i poesi!). I 1564 blev han magister og studerede derefter i udlandet, bl. a. ved det dengang berømte lægeuniversitet i Padua i Italien. Han praktiserede som læge i Tyskland og Italien, bl. a. i Venezia, indtil han i 1571, efter at have taget medicinsk doktorgrad i Paris, blev kaldt tilbage til Danmark og ansat som livlæge hos Frederik II og senere hos Christian IV. Han døde i 1602 under en pestepidemi i København.

Peder Severinus var en kendt mand i Europas universitetsverden, og på latin udgav han videnskabelige værker, som udkom i Basel, på den tid et kendt lærdomscentrum. Som læge var han tilhænger af erfaringsprinciper i medicinen i modsætning til tidligere spekulative teorier, og han var således på dette område en tilhænger af den i hele Europa kendte læge og mystiker Paracelsus. Selv om Severinus også var påvirket af de filosofiske og mystiske teorier, som Paracelsus prædikede, var hans praktiske hovedstudium dog altid kemien og dens betydning for lægevidenskaben. Hans latinske værker omhandlede både de lægevidenskabelige og de filosofiske sider af de teorier, som Paracelsus var talsmand for.

I 1583, da Peder Severinus var 41 år gammel, giftede han sig med den 16-årige Drude tor Smede fra Flensborg, datter af rådmand Reinhold tor Smede og hans hustru Gesa Lange. Af Peder Sørensens og Drude tor Smedes børn kan foruden Frederik Sørensen, som fører vor slægtlinie videre, nævnes to døtre: 1) Anna Pedersdatter, der blev gift med dr. Jonas Charisius (Karise), en kendt læge og jurist, der i Christian IV's første regeringsår blev meget anvendt i diplomatiske sendelser, 2) Gesa Pedersdatter, der blev gift med rådmand og borgmester i København Mathias Hansen. Det var ham, der i 1616 byggede den fine renaissancegård på Amagertorv, som står endnu, og som nu ejes af Den Kongelige Porcellænsfabrik.

Flensborg-linien

Med Drude tor Smede, der i 1583 blev gift med livlægen Peder Severinus, kommer vi ind i en familierække af købmænd og rådmand i Flensborg. Tor Smede-slægten var i 1500-årene en kendt og betydelig slægt i Flensborgs købmandskab.

Slægten omtales i værket »Flensborg Bys Historie«, udgivet i 1955 af Grænseforeningen, skrevet af en række danske historikere. Nærmere biografiske data meddeles i en bog om borgmestre og rådmand o.s.v. i Flensborg 1550–1848, som i 1961 blev udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland, udarbejdet af Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt. Der findes også monografier om Flensborg-slægten tor Smede. I 1926 har Wilhelm Marstrand i svensk »Personhistorisk Tidskrift« skrevet en afhandling om tor Smede-slægtens liv i Flensborg og om den linie af slægten,

som kom til Sverige og blev den svenske adelige slægt Tersmeden. I 1939 har flensborgeren Alfred Meyse i »Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte« skrevet en afhandling: »Tor Smeden. Eine Flensburger Grosskaufmannsfamilie des 16. Jahrhunderts«. Også denne afhandling giver en række interessante oplysninger om slægtens liv og virke i Flensborg.

Tor Smede-slægten er indvandret fra Tyskland i begyndelsen af 1500-årene. Den stammer vistnok fra Westfalen, men til Flensborg kom den fra byen Stade, der ligger lige syd for Elben i den nordvestlige del af Hannover. Alfred Meyse skriver, at Flensborg på det tidspunkt var i økonomisk opgang, og at handelsfolk derfor blev tiltrukket sydfra, og slægten tor Smede var en købmandsslægt.

Den første, der kom til Flensborg, var Thomas tor Smede, født i Stade ca. 1480. I 1529 købte han hus (en gård) på hovedgaden Holm i Flensborg. En gård på hovedgaden i Flensborg var en meget stor og lang grund, som gik helt ned til fjorden, sådan som vi endnu kan se det i de gamle købmandsgårde i Flensborg. Hvor længe Thomas har været i Flensborg forud, er der ikke vidnesbyrd om, men han har nok været købmandssvend en tid, inden han etablerede sig som selvstændig købmand. Han er hurtigt kommet i forbindelse med de andre købmandsslægter i Flensborg, og i 1531 blev han gift med Drude, født i Flensborg 1510, datter af Peter Jepsen. Hun bragte penge i ægteskabet og var meget dygtig i forretningssager. Thomas tor Smede var klæde- og silkehandler, og hans kunder var velhavende embedsmands- og adelsfamilier rundt om. Også den danske konge Christian III og hans broder Hans, der var hertug i Slesvig og Holsten, var kunder hos Thomas tor Smede, og det var vistnok Drude, som særlig holdt disse fyrstelige forbindelser ved lige, hvad der nok har betalt sig godt. Karakteristisk er det, at Christian III i 1547 fra Kolding skikker brev og 200 guldgylden til Thomas tor Smede, for at han i Strasbourg skulle købe 200 bøger til kongen, 150 trykt på latin, 50 trykt på tysk, og sende dem med skib ned ad Rhinen over Amsterdam og Helsingør til København. Bogen, som kongen ville have, var en slags dansk krønike, skrevet af en tysker ved navn Albert Crantz. Det viser, at det var vanskeligt at sende bøger dengang, men det viser også, at Flensborgkøbmanden tor Smedes handelsinteresser nåede langt ud over Flensborg, og at han havde forbindelser rundt om i Europa.

Thomas tor Smede var hospitalsforstander i Flensborg, og i 1552 blev han rådmand, men han døde allerede året efter. Hans enke Drude fortsatte den omfattende forretning og udviklede den. Hun havde også ud-

strakte forbindelser, bl. a. lånte hun penge til Lübecks senat. Da den ældste søn, Reinhold tor Smede, kom hjem fra sine studier i Tyskland 1562, overtog han forretningen i kompagni med Harder Vake, der også kom fra Stade. Vake havde været ansat i forretningen hos Drude og var blevet gift med en søster til Reinhold, Cathrine. Andre døtre af Thomas tor Smede og Drude var også gift ind i købmandsslægter. Mette med Hans Kellinghusen, der stammede fra Westfalen, men kom til Flensborg over Stade, Anne med Jacob Fincke og Sophie med købmand og rådmand Lütke op der Heide.

Drude tor Smede døde i Flensborg 1565 som en meget velhavende dame. Hun ejede tre huse, to, som hendes mand havde bygget, og et, som hun havde arvet fra sin stedfader, Claus Potter. Desuden havde hun gældsbreve på lån i en række ejendomme, og gælds brevet på hendes lån til Lübecks senat var på 6000 lybske mark. Marstrand skriver, at hun var den rigeste borgerlige kvinde i Danmark.

Reinhold tor Smede, der var født 1532, havde studeret ved universiteterne i Strasbourg og Wittenberg, hvor han, som det hedder, »hørte Luther«. Han har sikkert fået en god uddannelse ud over det købmandsmæssige. Han blev i 1563 gift med Gesa, født ca. 1543, datter af rådmand Hans Lange og hustru Elsabe Fincke. Reinhold tor Smede blev rådmand og ligesom faderen forstander for Helligåndsklostrets hospital, og han deltog med stærk interesse og betydelig indflydelse i byens offentlige liv. Han var ved flere lejligheder byens udsending til forhandling med kongen eller andre myndigheder i det danske rige. Bl. a. var han i 1570erne udsending til kongen (Fr. II.) for på byens vegne at få afsat borgmester Pommerening, som byens råd var meget utilfreds med. (Pommerening blev da også afsat i 1577.) Han var en meget velhavende og også meget velgørende mand. Således skænkede han til Sankt Nicolai kirke et stort bibliotek med latinske videnskabsbøger, som endnu bevares i Flensborg museum, og han opførte billige boliger for den fattige befolkning i Flensborg. Reinhold tor Smede døde 1584 som en i Flensborg meget anset mand, og hans epitafium blev opsat i Nicolai kirke, hvorfra det dog senere er forsvundet. En broder til Reinhold, Claus tor Smede, havde også studeret ved tyske universiteter og blev købmand og rådmand i Flensborg.

Thomas og Reinhold var tor Smede-slægtens to første generationer i Flensborg. Ved kloge giftemål og egen dygtighed var de nået frem til ansete stillinger i byens ledende kredse, d.v.s. købmandsborgerskabet, som også styrede byen, idet magistraten (borgmestre og rådmænd) ude-

lukkende valgtes blandt købmænd. Ved Reinholds død går den ansete købmandsforretning over til hans søn, Thomas tor Smede den yngre. Han var født 1564, kom i den lærde skole i Flensborg, men blev tidligt sendt til Strasbourg, hvor han blev student, og senere fortsatte han sine studier ved forskellige universiteter i Tyskland. Da han kom tilbage til Flensborg, blev han i 1591 gift med Magdalene Hoyer, en datter af den ansete og velhavende staller (statholder) i Ejdersted, Caspar Hoyer. Caspar Hoyer byggede sig i årene 1591–94 en fin renaissancegård nord for Tønning. Den ligger der endnu og er Ejdersteds eneste herregård. Den hedder Hoyersworth.

Thomas tor Smede den yngre, den tredje generation af slægten, startede under meget gunstige betingelser, men han synes ikke at have haft heldet med sig. Fra først af gik det vel godt. Han var søn af den ansete Reinhold tor Smede og havde lang uddannelse ved tyske universiteter. Han fortsatte forretningen, og i 1593 blev han rådmænd i Flensborg, ligesom hans fader og farfader havde været. Men det varede ikke længe, før det gik nedad for ham.

Der var måske kommet et omsving i Flensborgs økonomiske stilling – det kan også være, at Thomas er kommet for let til alting, søn af en velhavende fader, som han var, og at han derfor ikke har kunnet klare sig i virkelighedens hårde klima. I hvert fald kom han i vanskeligheder, lånte stadig penge, og i 1602 måtte han gå konkurs med meget store gældsforpligtelser. Efter at hans brødre og søstre, som havde ladet deres arveparter stå i forretningen, havde fået ca. 30.000 reichstaler, var der en udækket gæld på ca. 150.000 lybske mark (1 reichstaler = 3 lybske mark). For den tid var disse tal mægtige beløb. Som målestok kan nævnes, at første medhjælper i Thomas tor Smedes forretning fik 120 lybske mark om året. Blandt kreditorerne var mange adelige navne, måske har de lånt Thomas tor Smede penge for at hjælpe ham, sandsynligere er det dog, at de har villet anbringe deres penge til god forrentning hos en købmænd. Thomas tor Smede måtte flygte fra Flensborg efter sin konkurs, og han rejste til Koldenbüttel i Ejdersted, hvor hans svigerfader var statholder. Ejdersted hørte under Gottorp, og han var derfor uden for de retlige myndigheder i Flensborg. Thomas tor Smede kom dog tilbage til Flensborg nogle år efter, og han døde her 1625.

Tor Smede-slægten forsvinder efterhånden fra Flensborg. En søn af Thomas tor Smede den yngre, Herman, født 1610, udvandrede til Sverige og blev her ejer af et »bruk« (jernværk). I Sverige blev navnet ændret til Tersmeden, og slægten blev adlet og lever stadig i Sverige. En del

af tor Smede-slægten kom til danske byer. Vi træffer tor Smede navnet bl. a. i Aalborg, Køge, Nakskov, Slagelse og Hillerød, men navnet er nu forsvundet her i landet. Flensborg selv kom ud for stærk nedgang i første halvdel af 1600-årene. Byen led stærkt under Christian IV's uheldige deltagelse i trediveårskrigen i årene 1625–29 og den hermed følgende besættelse af Jylland af Wallensteins tropper. Flensborg blev plyndret, og krigen medførte stor udvandring fra byen. Senere kom Christian IV's krig med Sverige 1643–45, der medførte besættelse af Jylland af svenske tropper under Thorstensson, og dertil kom så besættelsen i 1658–60 af svenskekongen Karl Gustav.

Af de tre generationer tor Smede, som her er nævnt, var det den mellemste, Reinhold tor Smede, som fortsatte vor slægtslinie ved hans datter Drudes giftermål med den lærde dr. Peder Severinus. Wilhelm Marstrand, der har skrevet om slægten tor Smede, mener, at Severinus' videnskabelige virksomhed blev støttet af svigerfaderen, Reinhold tor Smede, som vi ved havde videnskabelige interesser og var velhavende.

Reinholds fader, Thomas tor Smede den ældre, hører med til linien, og hans forældre, Claus tor Smede og Gesche, levede i Stade i slutningen af 1400-årene. Om deres forfædre ved vi overhovedet intet.

Derimod kan slægten føres videre tilbage med Gesa Lange, som var gift med Reinhold tor Smede. Hun var datter af rådmand Hans Lange og hustru Elsabe Fincke. Hans Lange var indvandret til Flensborg fra Westfalen, og ca. 1522 giftede han sig ind i den gamle Flensborg-slægt Fincke, idet Elsabe var datter af rådmand Jacob Fincke den yngre og hustru Brigitta. Hans Lange blev selv rådmand i 1556. Foruden datteren Gesa havde han en søn Herman Lange, som blev rådmand i 1590 og 1596 borgmester i Flensborg.

Elsabes fader, Jacob Fincke den yngre, var født i Flensborg ca. 1490. 1519 giftede han sig med Brigitta, hvis forældre vi ikke kender. Jacob Fincke hjalp i 1529 Thomas tor Smede (den ældre) til købet af gården på Holm i Flensborg, formentlig med et lån. Jacob Fincke betegnes som rådmand, men hvornår han blev valgt er ikke oplyst. Det har dog været før 1550. Han døde i Flensborg ca. 1564. Hans hustru var død i 1550. Jacob Finckes og Brigittas to sønner, Jacob og Thomas, blev begge rådmænd i Flensborg. Den ældste, Jacob, der var født ca. 1525, blev fader til den berømte læge og matematiker Thomas Fincke, der blev født i Flensborg 1561 og fik sin uddannelse ved en række af Europas universiteter, bl. a. opholdt han sig i Padua i Italien ved det på den tid berømte lægeuniversitet. Han var en tid læge i Flensborg, men i 1590 blev han

kaldet til professor i medicin ved Københavns universitet, hvor han levede til 1656. Han havde betydelig indflydelse på universitetets udvikling og oprettede en række legater. Han havde nok arvet penge fra købmandsslægten i Flensborg. Thomas Fincke blev stamfader til en slægt af professorer ved universitetet i København.

Jacob Fincke den yngres fader var Peter Fincke. Han levede i Flensborg og har formentlig hørt til købmandsslægterne, men der findes intet oplyst herom. Peter Fincke var min 11-tip-oldefader. Da Jacob Fincke kaldes »den yngre«, må der have været en Jacob Fincke forud, altså før Peter Fincke, men herom vides intet.

Vi kan også nå tilbage til en 11-tip-oldefader gennem Thomas tor Smedes dygtige hustru Drude Petersdatter, der var datter af Peter Jepsen og Katrine Jensdatter Lorup. Peter Jepsen var født ca. 1480 og Katrine Jensdatter ca. 1485, og de blev gift i Flensborg ca. 1508. Peter Jepsen døde ca. 1525 og Katrine Jensdatter giftede sig derefter med Claus Potter. Vi ved, at Drude Petersdatter arvede et hus i Flensborg efter sin stedfader Claus Potter. Katrine Jensdatter var datter af Jens Lorup, som levede i Flensborg. Vi ved ikke noget om hans forhold, men navnet angiver tydeligt, at han hører til de danske slægter i Flensborg. Jens Lorup var min 11-tip-oldefader.

Slægten tor Smedes stilling i Flensborg i 1500-årene var, som det fremgår af oplysningerne, ret betydelig. Alfred Meyse skriver i sin afhandling om slægten bl. a. følgende:

»En afgørende del i Flensborgs udvikling i det sekstende århundrede (1500-årene) har slægten tor Smede haft. Denne slægt ejede et af de største handelshuse, hvis forbindelser omfattede alle nordeuropæiske lande, som handlede med de talrige adelige familier i Hertugdømmerne, og som modtog bestillinger fra Kongen (Christian III) på varer fra så fjerne byer som Basel og Strasbourg.«

Alfred Meyse har her særlig lagt vægt på den handelsmæssige side af slægtens liv. Flensborg var en by i opgang i 1500-årene. Lübeck, som havde været det egentlige centrum for Hansestæderne, gik tilbage efter at have deltaget i Grevefejden mod Christian III (officielt til fordel for den gamle Christian II), og Flensborg gik frem på Lübecks gamle markeder. Ejendommeligt er det også, at Lübecks senat kunne låne penge af Drude tor Smede, enke efter Thomas tor Smede den ældre i Flensborg. Christian III var særlig velvillig over for Flensborg og gav forskellige privilegier til borgerne. Det er disse forhold, der kan forklare den dragning mod Flensborg af købmænd fra Nordtyskland, som vi ser eksempler

på i tor Smede-slægten. Det er byen Stade syd for Elben i den nordvestlige del af Hannover og Westfalen, der nævnes som hjemsted for disse købmænd.

Det er denne handelsmæssige side af tor Smede-slægtens liv, Alfred Meyse omtaler i sin ovenfor anførte vurdering. Men som det fremgår af oplysningerne deltog slægten også i Flensborg bys styrelse som medlemmer af rådsforsamlingen. Såvel Thomas tor Smede (den ældre) som Reinhold og Thomas tor Smede (den yngre) var rådmænd, men Slægtsregisterets oplysninger viser tillige, at adskillige svigersønner og svogre også var rådmænd eller borgmestre, og da nære slægtninge kunne være medlemmer af rådet samtidig, kunne en slægtskreds opnå ikke ringe indflydelse. Da Thomas Smede den yngre i 1593 blev indvalgt i rådet, sad der i forvejen to nære slægtninge: Harder Vake, der var gift med faderens søster, og morbroderen Herman Lange, en søn af Hans Lange.

Man kan for øvrigt undre sig over, at det var muligt for en indvandret købmand at blive rådsmedlem så forholdsvis hurtigt. Thomas tor Smede den ældre kom til Flensborg fra Stade og blev selvstændig købmand 1529. Han blev rådmand i 1552. Hans Lange, der var fader til Reinholds hustru Gesa, var indvandret direkte fra Westfalen og blev rådmand i 1556.

Som et skematisk resumé over slægtslinien fra Anne Marie Qvist i Slangerup til Peter Fincke i Flensborg kan opstilles følgende liste:

1. Anne Marie Qvist, gift med Lars Nielsen Gad, købmand og møller i Slangerup. Datter af
2. Peder Villadsen Qvist, sognepræst i Hjørlande, gift med Gedske Marie Frederiksdatter. Datter af
3. Frederik Davidsen Knopper, sognepræst i Gerlev-Draaby. Søn af
4. David Christensen, sognepræst i Helsingør, gift med Gedske Frederiksdatter. Datter af
5. Frederik Severinus, læge, dr. med. Søn af
6. Peder Severinus, dr. med., livlæge, gift med Drude tor Smede. Datter af
7. Reinhold tor Smede, rådmand i Flensborg, gift med Gesa Lange. Datter af
8. Hans Lange, rådmand i Flensborg, gift med Elsabe Fincke. Datter af
9. Jacob Fincke den yngre, rådmand i Flensborg. Søn af
10. Peter Fincke, min 11-tip-oldefader.

Fra nr. 7. i rækken, Reinhold tor Smede, kan en anden række opstilles, der ligeledes går tilbage til en 11-tip-oldefader, Jens Lorup.

7. Reinhold tor Smede, rådmand i Flensborg. Søn af
8. Thomas tor Smede den ældre, rådmand i Flensborg, gift med Drude Pedersdatter. Datter af
9. Peder Jepsen, gift med Katrine Jensdatter Lorup. Datter af
10. Jens Lorup, 11-tip-oldefader.

* * *

Man kan iagttage en vis tradition i slægtsnavnene op igennem tidene. I vor Helsingørslægt f. eks. findes navnet David i hver generation. Enten hedder man David til fornavn eller Davidsen til efternavn. Et par kvindenavne kan også følges gennem generationer.

Navnet Gedske møder vi i formen Gheske (Gesche) hos den ældste tor Smede-slægt, som vi har oplysninger om, Claus tor Smede og Gheske, der levede i Stade i Hannover i slutningen af 1400-årene. Reinhold tor Smedes hustru, to generationer senere, har navnet stavet som Gesa, måske som kælenavn. Derefter er navnet Gedske hyppigt brugt i familierne, og så langt op i tiden som 1752 fik en datter af Lars Nielsen Gad i Kratmøllen i Slingerup navnet Gedske, opkaldt efter mormoderen, som var præstekone i Hjørlande. Senere er navnet gået i glemme i slægten, men det holdt sig altså i ca. 300 år.

Navnet Drude møder vi i Flensborg i to generationer med en generation imellem. Den første Drude var den dygtige forretningskvinde, som i 1531 blev gift med Thomas tor Smede den ældre. Den næste Drude var Reinhold tor Smedes datter, som i 1583 blev gift med videnskabsmanden Peder Severinus, der blev livlæge hos Frederik II. Navnet Drude kommer ikke senere i den direkte linie, men det findes i fadderlisterne (ofte sidelinier). Nu er navnet igen kommet ind i slægten, idet en sønne-datter, datter af Frode Bramsnæs og hustru Karen Bath, i 1962 har fået navnet Drude.

SUMMARISK SLÆGTSREGISTER

Som indledning til det mere detaljerede slægtsregister, der indeholdes i næste afsnit, gives her en rent summarisk oversigt, der i den genealogiske rækkefølge kun indeholder navn, stilling og bopæl. Det er en selvfølge, at mangfoldige numre i en så lang slægtsrække ikke har kunnet udfyldes. Hvor intet vides, er der sat spørgsmålstegn ved numrene.

Nr. 1: Carl Valdemar Bramsnæs (1879–). Nationaløkonom, finansminister, nationalbankdirektor.

FORÆLDRE

Nr. 2: Niels Peder Christensen (1851–1934). Skomager og husmand i Aagerup.

Nr. 3: Ane Marie Christensen (1853–1935).

BEDSTEFORÆLDRE

Nr. 4: Christen Nielsen (1816–1886). Husmand i Kvarmløse, Soderup sogn.

Nr. 5: Marie Christensdatter (1822–1892).

Nr. 6: Christen Jensen (1823–1901). Skovarbejder i Kirke-Hvalso.

Nr. 7: Karen Marie Larsdatter (1821–1897).

OLDEFORÆLDRE

Nr. 8: Niels Mortensen (1782–1839). Husmand i Kvarmløse, Soderup sogn.

Nr. 9: Ane Olsdatter (1785–1860).

Nr. 10: Christen Nielsen (1794–1841). Husmand og skræder i Marup, Tolløse sogn.

Nr. 11: Birthe Iversdatter (1791–1843).

Nr. 12: Jens Pedersen (1776–1831). Husmand og vægter på Aastrup.

Nr. 13: Kirsten Larsdatter (1781–1847).

Nr. 14: Lars Nielsen (1785–1866). Husmand i Kirke-Hvalso.

Nr. 15: Anne Kirstine Andersdatter Gad (1794–1875).

TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 16: Morten Nielsen (ca. 1745–1805). Gårdmand i Kvarmløse, Soderup sogn.
- Nr. 17: Johanne Christensdatter (1752–1822).
- Nr. 18: Ole Nielsen (1754–1819). Husmand i Kirke-Hvalso.
- Nr. 19: Mette Christophersdatter (ca. 1754–1827).
- Nr. 20: Niels Jensen (ca. 1758–1827). Husmand i Kirke-Eskildstrup.
- Nr. 21: Marie Hansdatter (1767–1798).
- Nr. 22: Iver Olsen (1764–1847). Husmand i Allindelille, Haraldsted sogn.
- Nr. 23: Kirsten Pedersdatter (1765–1797).
- Nr. 24: Peder Dinesen (1751–?). Husmand i Uggerløse.
- Nr. 25: Kirsten Jensdatter (ca. 1749–1782).
- Nr. 26: Lars Nielsen. Boede i Have Borup, Tostrup sogn.
- Nr. 27: ?
- Nr. 28: Niels Madsen (ca. 1756–1839). Husmand i Tjæreby, Roskilde Vor Frue sogn.
- Nr. 29: Margrethe Olsdatter (1755–1829).
- Nr. 30: Anders Larsen Gad (1758–1832). Købmand i København, husmand i Lystrup, Uvelse sogn.
- Nr. 31: Anna Christensdatter (1764–1836).

TIP-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 32: Niels Tostenes (ca. 1712–?). Husmand i Vester Saaby, Kirke-Saaby sogn.
- Nr. 33: N. N. (ca. 1713–1774).
- Nr. 34: Christen Olufsen (Olsen) (ca. 1717–1796). Gårdmand i Marup, Tølløse sogn.
- Nr. 35: Else Pedersdatter (?–1755).
- Nr. 36: Niels Ibsen (ca. 1721–1761). Boede i Stedstrup, Kirke-Eskildstrup sogn.
- Nr. 37: ?
- Nr. 38: Christopher Nielsen (ca. 1713–?). Husmand i Kastholm, Osted sogn.
- Nr. 39: ?
- Nr. 40: Jens - - - - -
- Nr. 41: ?
- Nr. 42: Hans Madsen (ca. 1737–1770). Boede i Soderup.
- Nr. 43: ?

- Nr. 44: Ole Jensen (ca. 1720–1792). Husmand og hjulmand i Allindelille, Haraldsted sogn.
- Nr. 45: Ingeborg Nielsdatter (ca. 1730–?).
- Nr. 46: Peder Pedersen (1724–1808). Husmand og skræder i Allindelille, Haraldsted sogn.
- Nr. 47: Ane Kirstine Hansdatter (1731–1810).
- Nr. 48: Dines Pedersen. Boede i Uggerløse.
- Nr. 49: Ane Nielsdatter.
- Nr. 50: Jens - - - - -
- Nr. 51: ?
- Nr. 52: Niels - - - - -
- Nr. 53–55: ?
- Nr. 56: Mads - - - - -
- Nr. 57: ?
- Nr. 58: Ole Hansen (ca. 1715–1788). Husmand i Tjæreby, Roskilde Vor Frue sogn.
- Nr. 59: Karen Jensdatter (ca. 1724–1792).
- Nr. 60: Lars Nielsen Gad (1695–1758). Købmand og møller i Krattmøllen, Slangerup.
- Nr. 61: Anne Marie Pedersdatter Qvist (1721–1804).
- Nr. 62: Christen Nielsen (1707–1784). Gårdmand i Trønninge, Kundby sogn. Sognefoged.
- Nr. 63: Kirsten Andersdatter (1737–1812).

3-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 64–91: ?
- Nr. 92: Peder Nielsen (ca. 1705–?). Husmand i Allindelille, Haraldsted sogn.
- Nr. 93: ?
- Nr. 94: Hans Christensen. Boede i Allindelille, Haraldsted sogn.
- Nr. 95–119: ?
- Nr. 120: Niels Andersen Gad (1652–1713). Købmand i Nykøbing S., senere i Slangerup.
- Nr. 121: Karen Nielsdatter (død 1721).
- Nr. 122: Peder Villadsen Qvist (1668–1740). Sognepræst i Hjørlande.
- Nr. 123: Gedske Marie Frederiksdatter Knopper (1683–1749).
- Nr. 124: Niels Andersen (1676–1729). Gårdmand i Sandby, Kundby sogn.
- Nr. 125: Anna Hansdatter (1680–1740).

- Nr. 126: Anders Andersen (ca. 1708–1740). Gårdmand i Kundby, Kundby sogn.
Nr. 127: Margrethe Nielsdatter.

4-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 128–239: ?
Nr. 240: Anders Madsen Gad (død 1659). Skipper i Roskilde.
Nr. 241: Karen Jonsdatter (død 1680).
Nr. 242–243: ?
Nr. 244: Villads Andersen Qvist (ca. 1626–1671). Sognepræst i Lynge.
Nr. 245: Christence Pedersdatter Bircherod (død 1699).
Nr. 246: Frederik Davidsen Knopper (1645–1714). Sognepræst i Gjerlev-Draaby. Provst.
Nr. 247: Anna Marie Klint (død 1701).
Nr. 248: Anders Jensen (død 1690). Gårdmand i Sandby, Kundby sogn.
Nr. 249: Lucie Nielsdatter (død 1704).
Nr. 250: Hans Sørensen Bagge (ca. 1631–1711). Gårdmand i Sandby, Kundby sogn.
Nr. 251: Ane - - - - (død 1705).
Nr. 252–255: ?

5-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 256–479: ?
Nr. 480: Mads - - - - (Gad). Fisker på Læsø.
Nr. 481–489: ?
Nr. 490: Peder Jacobsen Bircherod (død 1670). Sognepræst i Lynge.
Nr. 491: Abelone Madsdatter.
Nr. 492: David Christensen (1607–1658). Sognepræst ved Sankt Olai i Helsingør. Provst.
Nr. 493: Gedske Frederiksdatter (ca. 1623–1697).
Nr. 494–499: ?
Nr. 500: Søren Hansen Bagge (død 1675). Gårdmand i Sandby, Kundby sogn.
Nr. 501: Lucie Jepsdatter (Ibsdatter) (død 1667).
Nr. 502–511: ?

6-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 512–983: ?
Nr. 984: Christen Davidsen (død 1659). Toldskriver og borgmester i Helsingør.

- Nr. 985: Sophie Hansdatter Knopper.
Nr. 986: Frederik Sorensen (Severinus) (død før 1648). Læge, dr. med.
Nr. 987: Anna - - - - - (levede 1648).
Nr. 988-1023: ?

7-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 1024-1967: ?
Nr. 1968: David Hansen (død 1599). Tolder og rådmand i Helsingør.
Nr. 1969: Katrine Hansdatter (død 1589).
Nr. 1970: Hans Knopper (død 1591). Dr. jur., lensmand på Ringsted Kloster.
Nr. 1971: ?
Nr. 1972: Peder Sorensen (Severinus) (1542-1602). Dr. med., kgl. livlæge.
Nr. 1973: Drude tor Smede (1567-1610).
Nr. 1974-2047: ?

8-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 2048-3935: ?
Nr. 3936: Hans Davidsen. Rådmand i Helsingør.
Nr. 3937: Margrethe Hansdatter.
Nr. 3938-3943: ?
Nr. 3944: Soren Jessen. Rådmand i Ribe.
Nr. 3945: Bodil Sorensdatter.
Nr. 3946: Reinhold tor Smede (ca. 1532-1584). Købmand og rådmand i Flensborg.
Nr. 3947: Gesa (Gedske) Lange (død 1603).
Nr. 3948-4095: ?

9-TIP-OLDEFORÆLDRE

- Nr. 4096-7871: ?
Nr. 7872: David Thomesson. Borgmester i Helsingør.
Nr. 7873: ?
Nr. 7874: Hans Pedersen. Rådmand og tolder i Helsingør.
Nr. 7875: Alhed - - - - -.
Nr. 7876-7891: ?
Nr. 7892: Thomas tor Smede (død 1553). Købmand og rådmand i Flensborg.
Nr. 7893: Drude Petersdatter (død 1565).
Nr. 7894: Hans Lange (død 1571). Rådmand i Flensborg.

Nr. 7895: Elsabe Fincke (død 1576).

Nr. 7896–8191: ?

10-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 8192–15783:

Nr. 15784: Claus tor Smede. Boede i Stade i Hannover. Døde i tiden
1495–97.

Nr. 15785: Gheske (Gesche) – – – – –.

Nr. 15786: Peter Jepsen. Boede i Flensborg.

Nr. 15787: Katrine Jensdatter Lorup.

Nr. 15788–15789: ?

Nr. 15790: Jacob Fincke den yngre (Petersen). Boede i Flensborg.

Nr. 15791: Brigitta – – – – –.

Nr. 15792–16383: ?

11-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 16384–31573: ?

Nr. 31574: Jens Lorup.

Nr. 31575–31579: ?

Nr. 31580: Peter Fincke.

Nr. 31581–32767: ?

SLÆGTSREGISTER

Ahnetavle

UDARBEJDET AF ARKIVAR

P. K. HOFMANSEN

C. V. Bramsnæs

Nr. 1. CARL VALDEMAR CHRISTENSEN (BRAMSNÆS)

Født i Aagerup 12/6 1879, søn af skomager Niels Peter Christensen og hustru Ane Marie Christensen, døbt 31/8 1879, båret af moderen. Faddere: Christiane Nielsen (gårdmand Peder Andersens søster), gårdmand Peder Andersen og husmand Niels Larsen, alle af Aagerup.

Carl Valdemar Christensen fik 28/4 1908 bevilling til at føre familienavnet *Carl Valdemar Bramsnæs*.

Nedenstående summariske oplysninger om mit levnedsløb er udarbejdet af mig selv. Ligeledes har jeg udarbejdet kortfattede summariske oplysninger om de af mine søskende, der har opnået voksen alder. Disse oplysninger gengives efter hver enkelts plads i Slægtsregistret (se under nr. 2).

Kom i Arnakke skole hos lærer Rathje 1885, 6 år gammel. Tjente som hyrdedreng om sommeren i Aagerup i 4 år 1889 til 1892. Udskrevet af skolen i foråret 1893 for at komme i lære i Holbæk.

I typograflære 1. maj 1893 på Holbæk Amts Avis. Gik til præst i Holbæk i læretiden. Konfirmeret om efteråret 1893.

Udlært som typograf 1. maj 1898. Arbejdede på Amtsavisens trykkeri til november 1899, da jeg sagde min plads op for at tage på Askov højskole, hvor jeg var til maj 1900. Arbejdede som typograf fra maj til november, 4 måneder i Slagelse, 2 måneder i Næstved. Fra november 1900 til maj 1901 atter på Askov højskole (andet års hold).

Derefter kom min lange vandringsstur i Europa, »på valsen« med min fagforeningsbog i lommen. Rejsen varede fra maj til slutningen af december 1901. Jeg nævner navnene på en del byer i den rækkefølge, jeg vandrede, da jeg den gang syntes, at listen var interessant: Stettin, Berlin, Leipzig, Dresden, Prag, Linz, Wien, Pressburg (nu Bratislava), Budapest, Stuhlweissenburg, Steinamanger, Graz, Klagenfurt, Laibach (nu Ljubliana), Triest. I Italien: Venezia, Bologna, Firenze, Roma, Napoli, Genua (med båd fra Napoli), Turin, Aosta, Store Sankt Bernhard (til Schweiz). I Schweiz: Martigny, Montreux, Lausanne, Bern, Interlaken, Luzern, Zürich, Basel. I Tyskland: Freiburg, Mannheim, Frankfurt, Mainz, Köln, Essen, Düsseldorf, Bremen, Hamburg, Kiel, Flensborg.

I januar 1902 tog jeg til København og fik kort efter arbejde på Citytrykkeriet. Arbejdede nu i København på forskellige trykkerier til efteråret 1906. Deltog i foreningsarbejdet og blev medlem af styrelsen i typografernes fagforening i København 1904. I januar 1905 rejste til Island for på Dansk Typografforbunds vegne at slutte en arbejdskonflikt i et bogtrykkeri i Reykjavik.

I efteråret 1906 begyndte jeg at læse til studentereksamen på kursus »København« i Stockholmsgade. Maj næste år tog jeg »4. klasses hovedeksamen« på Ordrup gymnasium og i maj 1908 studentereksamen på Østre Borgerdyds gymnasium. Jeg arbejdede i trykkerier ved siden af læsningen for at tjene til opholdet.

Studerede nationaløkonomi ved Københavns Universitet fra efteråret 1908. Tog statsvidenskabelig eksamen januar 1914 med fint eksamensresultat. Blev fra 1. februar 1914 ansat i Statistisk Departement under Finansministeriet. Under min studietid havde jeg arbejdet som korrekturlæser og journalist ved Social-Demokraten.

Blev i 1909 medlem af Frederiksberg kommunalbestyrelse og valgtes i maj 1918 til medlem af Landstinget. I februar 1919 medlem af den danske rigsdagsdelegation til fredskonferencen i Paris. I 1921 ansat som lektor i socialpolitik ved Københavns Universitet. I april 1924 udnævnt til finansminister i Staunings første ministerium. Ministeriet afgik december 1926. Igen finansminister april 1929 i Staunings andet ministerium. Afgik i april 1933, da jeg var imod den kronesænkning, som blev gennemført ved det politiske forlig i januar 1933 (Kanslergadeforliget). Maj 1933 udnævnt af regeringen til nationalbankdirektør. Afgik 1949 efter de gældende regler om aldersgrænse.

Regeringsdelegeret til den første konference i »Den internationale arbejdsorganisation« i Washington 1919. (Organisationen oprettedes efter verdenskrigen 1914–18 som sideorganisation til Folkeforbundet). Senere deltaget som regeringsdelegeret i alle »Den internationale arbejdsorganisation«s konferencer til 1959 (mest i Geneve). Fra 1931–34 medlem af Arbejdsorganisationens styrelsesråd. I 1934 præsident for styrelsesrådet. I 1936 præsident for konferencen. Medlem af den danske delegation til den økonomiske kongres i Genua 1922. Medlem af den danske delegation til den økonomiske kongres i London 1933. Medlem af Folkeforbundets økonomiske kommission fra 1933–36, af Folkeforbundets finansielle kommission fra 1936–39, formand for kommissionen 1938–39. Møderne foregik i Geneve.

Jeg var med til at oprette foreningen »Norden« i 1919 og var medlem

af styrelsen fra dette tidspunkt. Fra 1939 til 1960 var jeg formand for »Norden«. I arbejderoplysningen startede jeg 1916 »Den socialdemokratiske Arbejderskole« i København, og jeg var formand for det udvalg, der førte til oprettelsen af »Arbejdernes Oplysningsforbund« i 1924. Var formand for dette forbund i 25 år til 1949.

Gift 1912 med Henriette Henriksen, datter af snedker P. Henriksen i Ruds-Vedby.

Børn:

1. Aase, gift med hotelportier W. Carstens. Carstens døde i 1960. Lever i København.
2. Frode, civilingeniør, forstander for Statens Fiskerilaboratorium, Danmarks tekniske højskole.
3. Ingrid, gift med civilingeniør Finn Andersen, Lyngby.
4. Ulf, renseriejer, Lynrenseriet, Buddinge ved København.
5. Ragna, gift med læge Moulvad, Bogense.

FORÆLDRE

Nr. 2. NIELS PETER CHRISTENSEN

Født i Kvarmløse 16/3 1851, søn af husmand Christen Nielsen og hustru Marie Christensdatter, døbt i Soderup kirke 18/5 1851, båret af husmand Peder Johansens datter af Kvarmløse Mark. Faddere: Husmand Hans Olsen af Kvarmløse og gårdmændene Jørgen Christensen og Peder Jensen, begge af Marup. Niels Peder Christensen blev konfirmeret i Soderup 23/4 1865 og kom i lære hos skomager Ole Hansen i Vester Saaby. Blev udlært 1/5 1868, arbejdede godt et år hos mesteren og nedsatte sig derefter som selvstændig skomager i forældrenes hus ved Hesle mølle.

Den 25/4 1872 blev han indkaldt som rekrut ved 2. bataillons 4. kompagni, der lå garnisoneret på Sølvgades kaserne i København. Efter rekruttiden gennemgik han korporalskolen og blev udnævnt til underkorporal 28/10 1872. Han gjorde derefter tjeneste som underkorporal til 30/7 1873, hvorefter han blev hjemsendt efter godt 15 måneders tjeneste.

Som ungkarl og skomager hjemme hos faderen Christen Nielsen, Kvarmløse mark ved Hesle mølle, blev han 8/10 1875 gift i Hvalsø kirke med pigen *Ane Marie Christensen*, der var født i Kirke Hvalsø 18/3 1853 og opholdt sig hos faderen Christen Jensen i Rokkehuset ved Buske. Forloverne var: Brudgommens fader, husmand Christen Nielsen og brudens fader, arbejdsmand Christen Jensen. Ægteparret boede først en kort tid i Kvarmløse, men flyttede til Agerup i august 1876. Om ægteparrets liv i Agerup gives der udførlige oplysninger i afsnittet: Slægtsbeskrivelse.

Niels Peter Christensens og Ane Marie Christensens børn var:

A. Birthe Marie Petrea Christensen, født i Kvarmløse 13/9 1875, døbt i Soderup 14/11 1875, båret af moderen. Faddere: Møller Ole Larsen i Hesle mølle og husmændene Hans Johansen i Lunderød og Jørgen Christian Hansen i Kvarmløse.

Birthe Marie Petrea Christensen døde i Agerup 20/4 1880.

B. Viggo Frederik Christensen, født i Agerup 5/1 1877, hjemmedøbt 25/1 1877, døde 30/1 1877.

C. Carl Viggo Frederik Christensen, født i Aagerup 29/3 1878, døbt 16/6 1878, båret af pigen Christiane Nielsen i Aagerup (Peder Andersens søster). Faddere: Gårdmand Peder Andersen af Aagerup og skræder Peder Frederiksen af Skimmede.

Viggo Christensen uddannedes efter sin konfirmation som gartner i Pilles gartneri i Holbæk. Kom på kursus på Beder havebrugsskole ved Århus og var et par år lærer ved skolen. Rejste til Tyskland og arbejdede ved planteskoler forskellige steder, bl. a. i Halstenbeck ved Hamborg og i Pilnitz syd for Dresden. Derefter i Bern i Schweiz. I august 1901, da jeg var på vandring gennem Europa, mødtes vi i Venezia og vandrede derefter sammen over Bologna, Firenze, Roma til Napoli. Til Genua (med skib), Store St. Bernhard til Schweiz, hvor han igen fik plads i Bern, medens jeg gik videre.

Viggo var senere lærer på en havebrugsskole i Sandnes ved Stavanger. Bestyrede en tid Falkonergårdens have og gartneri på Frederiksberg. Allerede i 1903 havde han plantet træer og begyndt på en planteskole på lejjord på fars mark i Aagerup, men var endnu ikke bosat der. I 1905 flyttede han til Aagerup, og i 1910 købte han fars mark på 4 tdr. land og oparbejdede efterhånden de to store forretninger: Vipperød Planteskoler og Vipperød Frugtplantager med areal på ca. 150 tdr. land.

I 1929 blev Viggo Christensen valgt til medlem af Tølløse-Aagerup sogneråd, og da kommunerne næste år blev delt, blev han formand for det nye Aagerup sogneråd til 1933.

Gift 1906 med Agathe Olsen fra Snedsted i Thy.

Børn:

1. Agnes, gift med direktør Sv. Folkmann, København.
2. Eigil, gift med Else, f. Hansen.

Viggo Christensen døde 1/10 1941 på Diakonissestiftelsen i København efter en operation. Begravet på Aagerup kirkegård.

Eigil Christensen overtog efter faderens død i 1941 planteskolerne, medens Agathe, Viggos enke, overtog frugtplantagerne. Eigil døde i 1954, Agathe nogle måneder senere. Planteskolerne blev nu overtaget af Else Christensen, medens Agnes Folkmann overtog frugtplantagerne.

D. Carl Valdemar Christensen (Bramsnæs), født i Aagerup 12/6 1879. Se ahnetavlens nr. 1.

E. Birthe Marie Petrea Christensen, født i Aagerup 5/5 1881, døbt 10/7 1881, båret af pigen Christine Frederiksen af Skimmede. Faddere:

Skræder Peder Frederiksen af Skimmede og træskomand Niels Peder Larsen af Arnakke.

Petrea Christensen tjente efter sin konfirmation i forskellige pladser, bl. a. i København. Havde stor lyst til uddannelse og var på Frederiksborg højskole, Askov højskole og i 1907 på Statens gymnastikkursus i København. Hun tog plads i huset en del af tiden og tjente derved til sin uddannelse. Var lærerinde på husholdningsseminariet »Ankerhus« ved Sorø og blev senere forskolelærerinde. Efter genforeningen kom hun til Arnum skole i Sønderjylland og var lærerinde der, til hun blev pensioneret i 1951.

Gift med Lorents Lauridsen, broder til forstander Magdalene Lauridsen, »Ankerhus«.

Petrea Christensen døde i Arnum 24/9 1958.

Der var ingen børn i ægteskabet.

F. Christen Harald Christensen, født i Aagerup 27/12 1882, døbt 18/3 1883, båret af pigen Christiane Nielsen af Aagerup, gårdmand Peder Andersens søster. Faddere: Barnets fader og gårdmand Peder Andersen i Aagerup.

Harald Christensen levede hele sit liv i Aagerup. Som barn kom han meget i den gård, som ejedes af de to halvsøskende, Peder Andersen og Christiane Nielsen. Gården lå på den anden side af landsbygaden lige over for vore forældres hus, og vore forældre var godt kendt med de to lidt ældre mennesker i gården. Efter konfirmationen levede Harald i gården og gik med i arbejdet. Efter Peder Andersens og Christiane Nielsens død arvede Harald gården.

Gift 1912 med Kathrine Christiansen fra Strandgården i Marup.

I 1940 solgte de gården og købte det hus i Aagerup, som havde tilhørt tømrer Ole Larsen.

Harald Christensen døde 27/2 1950 i Aagerup, Kathrine døde 1/10 1958 på Tølløse alderdomshjem, hvor hun boede i nogle år.

Der var ingen børn i ægteskabet.

G. Agnes Christine Christensen, født i Aagerup 20/11 1884, døbt 18/1 1885, båret af moderen. Faddere: Pigen Christiane Nielsen, gårdmand Peder Andersen og husmand Niels Larsen, alle af Aagerup.

Agnes Christensen døde i Aagerup 27/8 1901, 17 år gl.

H. Christiane Christensen, født i Aagerup 26/9 1886, døbt 28/11 1886,

båret af moderen. Faddere: Christiane Nielsen, gårdmand Peder Andersen og husmand Niels Larsen, alle af Aagerup.

Christiane Christensen fik mejeristuddannelse på Grandløse mejeri og havde derefter plads på forskellige mejerier, bl. a. »Kildevang« ved Ringsted, »Langesbro« i Sørslev ved Snertinge (mellem Holbæk og Kalundborg). I 1905 gik Christiane fra mejerifaget til blomsterforretning. Fik plads i København på Vesterbrogade og senere hos grosserer Gnatt i Vendersgade. Bestyrede en blomsterforretning på Nørrebrogade. (I 1907 boede de tre søstre Petrea, Christiane og Martha sammen i en lejlighed på Nørrebro. Petrea gik på gymnastikkursus, Christiane var i blomsterforretning, og Martha havde arbejde i en husholdning.)

I 1908 søgte Christiane tilbage til mejeriarbejde og fik plads i det den gang endnu tyske Sønderjylland, i Lysabild på Als. Vinteren 1909–10 var hun på Fyens husmandsskole for at lære husholdning (søsteren Valborg var på husmandsskolen på samme tid). I 1910 tog Christiane plads i mejeriet »Pilevang« i Sigersted ved Ringsted, og der blev hun gift med mejeribestyrer Niels Moesgaard. Som mejerifolk havde de »Pilevang« til 1927, da Moesgaard blev rejseinspektør i A/S Titan (mejerimaskiner). De flyttede da til Ringsted, hvor Christiane stadig bor. Moesgaard døde i 1953.

Børn:

1. Poul, forretningsmand i København.
2. Kjeld, tandlæge i København.
3. Torben, forretningsmand i Malmø.

I. Martha Christensen, født i Aagerup 25/10 1888, døbt 9/12 1888, båret af moderen. Faddere: Gårdmand Peder Andersen og husmand Niels Larsen, begge af Aagerup.

Martha Christensen blev konfirmeret i 1902. Havde plads i huset forskellige steder i omegnen af Aagerup, bl. a. i Lunderød skole. I 1907 tog Martha til København, hvor hun boede sammen med søstrene Petrea og Christiane i en lejlighed på Nørrebro. I 1908 var Martha elev på Ry højskole. Så vendte hun tilbage til Aagerup, hvor hun i 1908 blev gift med gårdejer Christian Pedersen. De levede som gårdmandsfolk i Aagerup til de solgte gården i 1943, men stadig boede på stedet. Christian Pedersen døde i 1946, og Martha købte da et hus i Aagerup, hvor hun siden har boet.

Martha Christensen var i slutningen af 1920'erne og de første år af

1930erne medlem af Hjælpekassen og af Skolekommissionen i Aagerup sogn, valgt af sognerådet. I 1937 blev hun valgt til medlem af Aagerup sogneråd og var medlem til 1943.

Børn:

1. Ragnhild, gift med Volmer Jensen, ansat i benzinfirmaet »Gulf« i København.
2. Bodil, gift med muremester Kai Hedam, Nr. Broby, Fyn.

J. Svend Christensen, født i Aagerup 31/12 1890, tvilling, døbt i Aagerup kirke 19/4 1891, båret af moderen. Faddere: Husmand Niels Larsen og gårdmand Peder Andersen, begge af Aagerup.

Svend Christensen var i smedelære i Kvandløse og Uggerløse fra 1906–10. Arbejdede i Hørve i Odsherred, men kom i 1912 til København efter at have været elev på Vestbirk højskole i vinteren 1911–12. Fik plads som maskinarbejder, først hos Burmeister & Wain og i efteråret 1912 på Orlogsværftet. I 1913 aftjente Svend sin værnepligt som marinesoldat og var på togt med »Herluf Trolle« til Riga. Under første verdenskrig var Svend indkaldt fra august 1914 til april 1915. Arbejdede en tid som maskinarbejder i Skotland.

På Orlogsværftet har Svend Christensen deltaget i det ledende fagforærningsarbejde. Fra 1923 til 1957 var han kasserer for Smede- og maskinarbejderforbundets afdeling på Orlogsværftet og fra 1928 til 1957 medlem af forretningsudvalget for Orlogsværftets fællesorganisation.

I maj 1957 tog Svend Christensen afsked fra Orlogsværftet, 67 år gammel, og lever som pensionist i København.

Blev i 1919 gift med Johanne, f. Lorentzen, fra Dragør.

Barn:

Tove, kommunelærerinde, ansat i Hvidovre kommune.

K. Valborg Marie Christensen, født i Aagerup 31/12 1890, tvilling, døbt i Aagerup kirke 19/4 1891, båret af enken Marie Nielsen. Faddere: Husmand Niels Larsen og gårdmand Peder Andersen, begge af Aagerup.

Valborg Christensen havde efter sin konfirmation plads ved husgering forskellige steder på Sjælland, og i vinteren 1909–10 tog hun på husholdnings- og højskolekursus på Husmandsskolen ved Odense. Her traf hun sin tilkommende mand, landmand Michael Jensen fra Gesten i Jylland, som var leder af Husmandsskolens landbrug. De blev gift i 1911 og købte i 1912 en ejendom i Vaalse på Falster. Her levede de som gårdmandsfolk til 1954, da sønnen Tage overtog gården, og Valborg og Michael flyttede til Nørre Vedby i nærheden, hvor de købte hus.

Børn:

1. Marie, gift med proprietær Juell Jensen, Søbjerggaard, Nr. Broby på Fyn.
2. Svend, gårdejer i Radsted på Lolland.
3. Uffe, mejerist. Bor i Vester Egede ved Haslev.
4. Tage, har overtaget forældrenes gård i Vaalse.
5. Sigrid, uddannet som sygeplejerske. Gift med proprietær Højgrav Huus, Nielstrup, Købelev ved Nakskov.

L. Tolver Christensen, født i Aagerup 20/10 1892, døbt i Aagerup kirke 26/3 1893, båret af moderen. Faddere: Vejmand Niels Larsen og hustru Maren Nielsdatter i Aagerup samt gårdmand Peder Andersen i Aagerup.

Tolver Christensen kom i typograflære på Holbæk Amts Venstreblad den 1. november 1906, udlært 1. november 1911. Arbejdede som typograf på bladet til februar 1913, derefter på trykkerier i Skive, Odense og Holbæk til september 1915. Var soldat i Holbæk under den første verdenskrig fra september 1915 til april 1917.

Fra juni 1917 til januar 1918 var Tolver faktor på Silkeborg Venstreblad, men gik så over til journalistik og blev redaktionssekretær på Vestjyllands Folkeblad i Varde. I september 1919 rejste Tolver til Nyborg og her overtog han lokalredaktionen for Fyens Venstreblad, som han havde i en lang årrække til 1957. Fra 1957 er han lokal medarbejder for Fyens Stiftstidende og virker samtidig som korrespondent til forskellige blade.

I 1935 blev Tolver Christensen ansat som leder af Nyborg Kino, som Nyborg kommune har bevillingen til.

Fra 1915 til 1917 var Tolver medlem af landsledelsen for radikal ungdom og fra 1925 til 1943 medlem af Nyborg byråd, valgt af det radikale venstre. Fra 1938 medlem af repræsentantskabet i Fortsættelsessygekassen »FYN« og fra 1946 medlem af bestyrelsen.

Blev i 1919 gift i Skive med Johanne, datter af anlægsgartner Johannes Mortensen i Skive.

Børn:

1. Frank, hovedkasserer i Fællesbanken, København.
2. Ruth, assistent i Danmarks Nationalbank.

M. Ellen Katrine Christensen, født i Aagerup 26/9 1895, døbt 29/2 1896, båret af moderen. Faddere: Træskomand Jens Peter Christensen af Aagerup og landpost Hans Johansen af Lunderød.

Ellen Christensen kom efter sin skolegang i Aagerup på realskole i Holbæk i 2 år. Tog i 1911 mellemskoleeksamen ved universitetet i Køben-

havn og realskoleeksamen i Holbæk 1912. Efter forberedelse hos lærer Dahl i Aagerup kom Ellen til Vordingborg seminarium i 1914 og fik lærereksamen 1917. Havde forskellige vikariater bl. a. i Kundby og Nykøbing Falster til 1919, da hun fik plads ved Holbæk private realskole. Her var hun til 1921, da hun blev gift med lærer Hans Christian Hansen fra Thyregod, som også havde været lærer på Holbæk realskole fra 1919.

De flyttede nu til Thyregod, hvor Hansen blev ansat som andenlærer, og Ellen vikarierede, når der var brug for hende. I 1924 blev Hansen førstelærer i Lundby skole på Falster, og der har de levet siden. Da der i 1959 blev oprettet centralskole i Kippinge, blev Hansen overlærer der, men de bor stadig i Lundby. Ellen er vikar ved centralskolen.

Børn:

1. Anne, gift med overbetjent Axel Skaarup, København.
2. Kirsten, sygeplejerske, ansat på Blegdamshospitalet i København.
3. Birthe, sygeplejerske, ansat på Bispebjerg hospital i København. Gift med vagtinspektør Svend Aage Jensen.
4. Torben, civilingeniør.

Niels Peter Christensen døde i Aagerup 4/3 1934, og jordpåkastelsen fandt sted i Aagerup kirke 11/3 1934. Efter ligbrænding blev urnen nedsat på Aagerup kirkegård 23/3 1934.

Nr. 3. ANE MARIE CHRISTENSEN

Født i Kirke-Hvalsø 18/3 1853, datter af skovarbejder Christen Jensen og hustru Karen Marie Larsdatter, døbt 19/6 1853, båret af Hans Peter Jensens hustru, der tjente på Sonnerupgård. Faddere: Indsidderne Peter Larsen og Ole Jensen, begge af Kirke-Hvalsø, samt indsiddet Peter Jensen af Kisserup*.

Ane Marie Christensen døde på Sct. Elizabeths Hospital i Holbæk 19/5 1935 og blev begravet på Aagerup kirkegård 25/5 1935.

* »Indsiddet« betyder, at man boede til leje og ikke havde eget hus, men giver ikke oplysning om mandens arbejde.

BEDSTEFORÆLDRE

Nr. 4. CHRISTEN NIELSEN

Født i Kvarmløse 20/11 1816, søn af husmand Niels Mortensen og hustru Ane Olsdatter, døbt i Soderup kirke, båret af pigen Karen Olsdatter, tjenende på Grønnebjerg. Faddere: Johan Vægter og Jens Hagemand ved Aastrup samt Niels Rasmussen af Kvarmløse. Christen Nielsen blev konfirmeret i Kirke-Eskildstrup 10/4 1831.

Ved folketællingen 1/2 1845 boede Christen Nielsen som ugift dag-lejer hjemme hos sin moder Ane Olsdatter, der efter sin mands død 21/6 1839 havde overtaget fæstet på huset i Kvarmløse. Han var hjemme hos moderen i Kvarmløse, da han den 21/9 1847 i Tølløse kirke ægtede pigen *Marie Christensdatter*, som tjente hos gårdmand Peder Jensen i Marup. Forloverne var: Gårdmændene Peder Jensen og Jørgen Christensen, begge af Marup.

Den 14/2 1850 overtog Christen Nielsen af Aastrup gods fæstet på moderens hus i Kvarmløse ved følgende fæstebrev:

»Jeg undertegnede Kammerherre Major Greve Frederik Vilhelm af Dannemand, Ridder af Guelfer Ordenen, til Aastrup gør vitterlig, at have overdraget Christen Nielsen Brugen af det mig tilhørende paa Kvarmløse Enge udflyttede Huus Nr. 12 med tilhørende Jordlod paa circa 3 Tdr. Land, som hans Moder Niels Mortensens Enke hidtil har haft i Fæste, men nu afstaaet.

Bemeldte Huus med Jord, der usorandret staar under Nr. 24 a for 2 Rd. 49 Skilling Gammel-skat og 2 Skp. 2 Fdk. 1¾ Alb. Ager og Engs Hartkorn, maa Christen Nielsen paa sin og Hustrues Levetid, saalænge hun efter ham forbliver Enke, bruge og i Fæste beholde paa følgende Vilkaar:

1.

Fæsteren svarer til rette Forfaldstider alle kgl. Skatter, Kommuneafgifter og Naturalpræstationer, som enten nu ere eller blive paabudne, herunder Eierens Andeel i Gammel-skat og Landskat, alt uden Udgift for Eierens, endvidere Brandkontingent af Huusets Assurancesum, ligesom han og for egen Regning lader Huuset omtaxere, naar Eierens anser det nødvendigt.

2.

I aarlig Afgift betaler Fæsteren til Aastrup Eier Tyve Rigsbancdaler, som betaales 1. Mai og 1. Novbr., hver Gang med det halve, hvorhos Fæsteren i Et og Alt er underlagt Bestemmelserne i Anord. 27. Mai 1848, § 2, 3.

3.

Da Huuset efter vedhæftede Synsforretning er overleveret Fæsteren mangelfrit, er han pligtig til stedse at holde det i saa god Stand, at det kan ansees for velvedligeholdt, da i modsat Fald han eller hans Boe er pligtig at erstatte Manglerne og Omkostningerne ved Synsforretning. Ligeledes skal han holde, forsvarlig dyrke og drive Jorden og maae ikke bortføre eller brænde Hø og Halm eller Godning.

4.

Den af Fæsteren med sin Moder indgaaede Aftægtscontract skal han være forpligtet at opfylde og efterkomme.

5.

Forøvrigt retter Fæsteren sig navnlig efter de om Fæstevæsenet gældende Love, opfylder de foranførte Forpligtelser og opfører sig i alle Tilfælde med den Orden og Sømmelighed, som det en flittig Huusmand eger og anstaaer.

Aastrup, d. 14. Febr. 1850.

sign./ Dannemand.«

Christen Niensens og Marie Christensdatters børn:

A. Birthe Marie Christensen, født i Kvarmløse 9/10 1847, døbt i Soderup 28/11 1847, båret af pigen Marie Elisabeth Nielsen, tjenende forvalter Anthon på Tølløsegård. Faddere: Gårdmændene Peder Jensen, Jørgen Christensen og Lars Olsen, alle af Marup.

Birthe Marie Christensen blev konfirmeret i Kirke-Eskildstrup 9/10 1861. Hun døde i Kvarmløse 26/2 1864, 17 år gl.

B. Niels Peter Christensen, født i Kvarmløse 16/3 1851. Se ahnetavlens nr. 2.

Christen Nielsen døde i Kvarmløse 6/5 1886 og blev begravet på Soderup kirkegård.

Nr. 5. MARIE CHRISTENSDATTER

Født i Kirke-Eskildstrup 14/1 1822, datter af indsidder Christen Nielsen og hustru Birthe Iversdatter, døbt i Kirke-Eskildstrup kirke 24/2 1822, båret af smed Jørgen Pedersens hustru af Baarup. Faddere: Jens Iversen, tjenende i Allindemagle.

Marie Christensdatter blev konfirmeret i Tølløse kirke 10/4 1836. Hun tjente da hos gårdmand Jesper Jensen i Lunderød.

Marie Christensdatter døde i Aagerup 22/2 1892 og blev begravet på Soderup kirkegård.

Nr. 6. CHRISTEN JENSEN

Født i Tvede-Huset 15/5 1823, søn af Jens Pedersen, vægter ved Aastrup, og hustru Kirsten Larsdatter, døbt i Soderup kirke, båret af Sophie Ellingsen, stuepige på Aastrup. Faddere: Hørbereder Bierring og Niels Hansen, begge af Kvarmløse, samt Johan Haugemand i Tvede-Huset.

Han nævnes som ungkarl af Baarup, da han den 29/12 1848 i Hvalsø kirke ægtede *Karen Marie Larsdatter* af Kirke-Hvalsø. Forloverne var: Husmændene Lars Nielsen og Lars Pedersen, begge af Kirke-Hvalsø.

Christen Jensens og Karen Marie Larsdatters børn:

A. Ane Kirstine Christensen, født i Kirke-Hvalsø 26/10 1848, døbt i Kirke-Hvalsø kirke 29/12 1848, båret af pigen Bodil Nielsdatter, tjenende på Sonnerupgård. Faddere: Indsidder Christen Pedersen i Veddelov samt husmændene Lars Pedersen og Lars Nielsen, begge af Kirke-Hvalsø.

B. Ane Sophie Christensen, født i Urtehusene 17/11 1850, døbt i Kirke-Hvalsø 20/2 1851, båret af Tobias Olsens hustru af Vester Saaby. Faddere: Indsidder Hans Peder Jensen i Urtehusene, der var barnets farbroder, samt gårdmand Peder Pedersen og indsidder Ole Jensen, begge af Kirke-Hvalsø.

C. Ane Marie Christensen, født i Kirke-Hvalsø 18/3 1853. Se ahnetavlens nr. 3.

D. Jens Peder Christensen, født i Buske-Huset 2/4 1857, døbt i Kirke-Hvalsø 21/5 1857, båret af pigen Ane Margrethe Hansdatter. Faddere: Husmand Anders Larsen og dennes sønner Lars og Peder, alle af Kirke-Hvalsø.

Jens Peder Christensen blev konfirmeret i Kirke-Hvalsø 16/4 1871, og forældrene nævnes da som boende i Rokkehuset ved Buske. Han blev som ungkarl og træskomand i Kirke-Hvalsø den 13/1 1883 gift i Hvalsø med pigen Juliane Christine Pedersen, der var født i Tingerup 3/12 1855.

E. Christine Christensen, født i Buske-Huset 6/5 1861, døbt i Kirke-Hvalsø 9/6 1861, båret af husmand Hans Pedersens hustru af Ordrup. Faddere: Gårdmand Jens Clausen og indsidder Hans Peder Jensen, begge af Kirke-Hvalsø, samt husmand Christen Jørgensen af Buske-Huset.

Christen Jensen døde 28/2 1901 i Kirke-Hvalsø.

Nr. 7. KAREN MARIE LARSDATTER

Født i Kirke-Hvalsø 1821 (dato ikke angivet), datter af husmand Lars Nielsen og hustru Anne Kirstine Andersdatter Gad, døbt i Kirke-Hvalsø kirke 21/1 1821. Faddere: Barnets moster Anna Marie, Lars Jensen Skomagers hustru, husmændene Jørgen Olsen og Johan Larsen Hjulmand samt J. Nicolai Nielsen Skomager, alle i Kirke-Hvalsø.

Karen Marie Larsdatter døde i Kirke-Hvalsø 14/2 1897.

OLDEFORÆLDRE

Nr. 8. NIELS MORTENSEN

Født i Kvarmløse, søn af gårdmand Morten Nielsen og hustru Johanne Christensdatter, døbt i Tølløse 26/5 1782, båret af jomfru Rettermann i præstegården. Samme dag døbtes tvillingsøsteren Karen Mortensdatter, båret af ammen Bodil Danielsdatter på Aastrup. Faddere for begge børn: Christen Olsens, Niels Hansens og Rasmus Sørensens hustruer, alle af Kvarmløse, samt Hans Pedersen, tjenende på Aastrup.

Efter faderens død i Kvarmløse 20/4 1805 forlovede Niels Mortensen sig som ungkarl af Kvarmløse med pigen *Ane Olsdatter* af Kirke-Hvalsø. »Forløftningsmændene« var Ane Olsdatters fader, husmand Ole Nielsen, og bødker Hans Michelsen, begge af Kirke-Hvalsø. Vielsen fandt sted i Kirke-Hvalsø 20/12 1808.

Niels Mortensens moder Johanne Christensdatter må efter mandens død 1805 ikke have været i stand til at opfylde de krav, som et afleveringssyn af fæstegården måtte forlange, thi gården blev »øde« og senere delt, og den 14/8 1813 fik Niels Mortensen følgende fæstebrev udstedt fra Aastrup gods:

»Jeg underskrevne Marie, Salig Hans Peter Kofoeds til Aastrup og Holbæk Slots Ladegaard, Gjør vittærlig; at have stædet og fæstet, ligesom jeg og hermed stæder og fæster til Huusmand Niels Mortensen af Quarmløse en mig tilhørende og paa Quarmløse Mark under Aastrup Gods beliggende Jordlod, som er en deel af Morten Nielsens Enkes Ode Gaards Jorder i Quarmløse, samt det Hus, som derpaa er opført. Bemeldte Jordlod, som Indeholder et Areal af 12 Tdr. Land Geometrisk Maal og er ansadt i Hartkorn Ager og Eng 1 Td. 1 Skp. 2 Fdk. tillige med Huusets Bygninger, skal Fæsteren Niels Mortensen og hans Hustru for begge deres Livstid være berettiget til at bruge og i Fæste beholde paa efterfølgende Vilkaar:

1.

Af Lodden og dens Hartkorn svarer Fæsteren alle Kongelige Skatter og Byrder samt alle offentlige Præstationer af hvad Navn nævnes kan, som enten nu ere eller herefter ville blive paabudne og udskrevne baade af Huus og Jord.

2.

I aarlig Afgift af Huus og Jord svarer Fæsteren til mig eller efterkommende Eiere 5 Tdr., skriver Fem Tønder, Byg, betalt med Penge efter hvert Aars Kapiteltaxt, og som erlægges hvert Aars February Maaned, naar Kapiteltaxten er sadt, uden Restance. Saa skal og Fæsteren aarlig forrette 10, er ti, Dages Arbejde om Sommeren, naar forlanges, paa egen Kost og uden Betaling, dog ikke mere end 2 Dage i een Uge. Saa skal og Fæsteren i Forening med Huusmand Christen Smed

i Gaasehuset aarlig lukke den Part Gærdelukning omkring Hovmarkerne og Skoven, som tilfalder Morten Nielsens Enkes Gaard at besørge.

3.

Huusets Bygninger, som ved lovlig Synsforretning, der findes Fæstebrevet vedhæftet, er Fæsteren overleveret, skal han være forpligtet til i sin Fæstetiid at holde forsvarlig vedlige og i Overensstemmelse med bemeldte Syn at tilbagelevere igjen i sin Tiid i samme Stand eller tilsvare Manglerne.

4.

Iøvrigt bliver det Fæsterens Pligt at rette og forholde sig efter Hans Kongelige Majestæts aller-naadigste Lov og Anordninger, holde sig disse herudi anførte Fæsteligter efterrettelig og ellers i alle Maader opføre sig med den Sommelighed, det en redelig og vindskibelig Fæstehusmand egner og anstaaer.

For Indfæstning er Fæsteren befriet.

Aastrup, d. 14. August 1813.

sign./ Marie Sal. Kofoed.

Ligelydende Original Fæstebrev har jeg modtaget, som jeg i alle Maader forpligter mig til at opfylde og efterleve under mit Fæstes Fortabelse.

Datum ut supra.

sign./ Niels Mortensen.
med paaholden Pen«.

Niels Mortensens fædrene gård i Kvarmløse var den gård, som lå længst mod syd i byen, og efter udskiftningen grænsede dens jorder på ialt 53 tdr. land op til den sydligste del af hovedgården Aastrups marker. Parcellen fik ved den ny matrikel, som trådte i kraft 1844, sit nuværende matr. nr. 12 b af Kvarmløse. Efter at nok et par parceller på henholdsvis 1 td. land og 10 tdr. land var blevet fraskilt den oprindelige gård, blev resten på 30 tdr. land efter kgl. resolution inddraget under Aastrup, hvilket let lod sig gøre, da det på et længere stykke havde fælles grænse med hovedgårdens marker.

Efter 7 års forløb afstod Niels Mortensen sit fæste på matr. nr. 12 b af Kvarmløse til hørbereder Christian Bierring og fik derefter i 1820 huset matr. nr. 24 a på Kvarmløse mark ved Hesle mølle med kun 3 tdr. land ved følgende fæstebrev:

»Jeg underskrevne Etatsraadinde Marie, Salig Hans Peter Kofoeds til Aastrup og Holbæk Slots Ladegaard, tilstaaer herved at have stædet og fæstet, ligesom jeg og herved stæder og fæster til Niels Mortensen af Qvarmløse, det mig tilhørende paa Niels Larsens Huuslod paa Qvarmløse Mark under Aastrup Gods nu i denne Sommer af nye opførte Huus paa 8 Fag, hvilket Hus med tiliggende Jordlod ca. 3 Tdr. Land af Hartkorn Ager og Eng 2 Skp. 3 Fdk. 2¼ Alb., hvori ingen Forandringer er foretaget, Niels Mortensen paa sin og Hustrus Levetid, saalænge hun er Enke, maa nyde og bruge og i Fæste beholde paa følgende Vilkaar:

1.

Alle Kongelige Skatter og Kontributioner, ordinaire som extraordinaire, som af Huus og Jord nu ere eller herefter maatte vorde paabudne, erlægger Fæsteren i rette Tid uden Restance.

2.

I aarlig Afgift af Huus og Jord svarer Fæsteren til mig eller efterkommende Eiere 4 Rbd. Solv, skriver Fire Rigsbancdaler Solv, som betales i 2de Terminer Paaske- og Mikkelsdag, hver Gang med det halve; saa skal og Fæsteren aarlig forrette 52 Arbejdsdage paa egen Kaast og uden Betaling efter Aftens Tilsigelse; dog skal han ikke blive fordert mere end een Dag om Ugen.

3.

Husets Bygninger, som ved lovlig Synsforretning, der findes dette Fæstebrev vedhæftet, er Fæsteren overleveret, forpligtes han til i sin Fæstetid at holde forsvarlig vedlige og i Overensstemmelse med anmeldte Synsforretning at aflevere det i god Stand uden Fæld i sin Tid ved Fratrædelse eller Dødsfald.

4.

Foerring og Gødning maa i intet Tilfælde bortføres fra Huuset eller Jordlodden, eiheller maae Fæsteren indtage nogen til Huuset uden mit eller Forvalterens Forevidende og Samtykke.

5.

I øvrigt haver Fæsteren at rette og forholde sig efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Lov og Anordninger, holde sig de ham herved paalagte Fæstepligter efterrettelig, og for Resten i alle Tilfælde opføre sig med den Sommeligheid, som det en redelig, vindskibelig Fæstehusmand egner og anstaaer.

For Indfæstning befriet.

Aastrup, d. 10. Oktbr. 1820.

sign./ Marie, Salig Kofoed.

Ligelydende Original Fæstebrev har jeg modtaget, som jeg forpligter mig til at opfylde og efterleve.

Aastrup ut supra.

*sign./ Niels Mortensen.
med fort Pen.*

Anm! Fra 1. Jan. 1844 er Lodden matriculeret for Ager og Eng 2 Skp. 2 Fdk. 1³/₄ Alb. og Gammelskat 2 Rd. 49 Sk.«

Niels Mortensens og Anc Olsdatters børn:

A. Karen Nielsdatter, født i Kvarmløse 5/4 1809, døbt i Soderup kirke 28/5 1809, båret af pigen Karen Nielsdatter hos Morten Nielsens enke i Kvarmløse. Faddere: Niels Rasmussen, Ole Caspersen og Anders Christiansen, alle af Kvarmløse. Ved anmeldelse 1839 af faderens død meddeles, at Karen Nielsdatter da var gift med husmand Peder Carlsen i Averup.

B. Morten Nielsen, født i Kvarmløse 26/9 1811, tvilling, døbt i Soderup kirke 10/11 1811, båret af Christen Smeds hustru i Gaaschuset. Faddere: Niels Rasmussen, Soren Jensen og Christen Smed, alle af Kvarmløse.

Morten Nielsen døde i Kvarmløse 5/5 1818.

C. Else Marie Nielsdatter, født i Kvarmløse 26/9 1811, tvilling, døbt i Soderup kirke 10/11 1811, båret af Christen Smeds hustru i Gaaschuset. Faddere: Niels Rasmussen, Søren Jensen og Christen Smed, alle af Kvarmløse.

Else Marie Nielsdatter døde i Kvarmløse 16/10 1811.

D. Else Marie Nielsdatter, født i Kvarmløse 6/3 1813, døbt i Soderup kirke 19/4 1813, båret af Maren Olsdatter på Dammen (Elverdam). Faddere: Niels Rasmussen og Christen Smed, begge af Kvarmløse, samt Christen Olsen af Marup. Ved anmeldelse 1839 af faderens død meddeles, at Else Marie Nielsdatter da var gift med husmand Ole Thomsen i Ebberup.

E. Christopher Nielsen, født i Kvarmløse 18/2 1815, døbt i Soderup kirke 27/3 1815. Faddere: Johan Vægter på Aastrup, ungarlars Lars Jeppesen i Kvarmløse og gårdmand Christen Olsen i Marup.

F. Christen Nielsen, født i Kvarmløse 20/11 1816. Se ahnetavlens nr. 4.

Ved anmeldelse 1839 af faderens død meddeles, at Christen Nielsen da tjente hos Jacob Pedersen i Marup.

G. Morten Nielsen, født i Kvarmløse 4/12 1818, døbt i Soderup kirke 10/1 1819, båret af pigen Maren Olsdatter, der tjente præsten. Faddere: Johan Vægter på Aastrup, Lars Jeppesen i Kvarmløse og Christen Smed i Gaaschuset.

H. Mariane Nielsdatter, født i Kvarmløse 28/11 1820, døbt i Soderup kirke 14/1 1821, båret af vægter Johan Dinesens hustru i Tvedehuset. Faddere: Johan Dinesen samt Christen Olsen og Ole Larsen i Marup.

I. Ole Nielsen, født i Kvarmløse 22/11 1822, døbt i Soderup kirke 15/12 1822, båret af Kirsten Jacobsdatter, tjenende i Hesele mølle. Faddere: Johan Haugemand ved Aastrup, Hans Hansen i Soderup og Peder Olsen i Nørre Eskildstrup.

J. Marie Elisabeth Nielsdatter, født i Kvarmløse 21/9 1825, døbt i Soderup kirke 23/10 1825, båret af vægter Jens Pedersens datter Kirsten af Tvedehuset. Faddere: Jens Pedersen og Christen Nielsen af Tvedehuset og Hans Hansen af Soderup.

Niels Mortensen døde i Kvarmløse 21/6 1839, og 25/6 1839 anmeldte enken Ane Olsdatter dødsfaldet på Aastrup. Ved den påfølgende skifteforhandling fik hun i medfør af anordningerne lov til at sidde i uskiftet bo.

Nr. 9. ANE OLSDATTER

Født i Kirke-Hvalsø, datter af husmand Ole Nielsen, døbt 24/4 1785, båret af Anders Drejers hustru i Kirke-Hvalsø. Faddere: Michel Mortensen, Niels Pedersens hustru, Lars Tønnesens hustru og Jacob Pedersens hustru, alle af Kirke-Hvalsø.

Efter manden Niels Mortensens død 21/6 1839 boede Ane Olsdatter

i hjemmet på Kvarmløse mark, idet fæstet af 1820 jo gjaldt hendes levetid, sålænge hun var enke. Ved folketællingen 1/2 1845 boede sønnen Christen Nielsen som ugift daglejer hjemme, og i huset levede da også datteren Karen med sin mand Peder Carlsen og deres søn Ole samt et plejebarn. Efter at Christen Nielsen var blevet gift 21/9 1847 med Marie Christensdatter, og han ved fæstebrev af 14/2 1850 havde fået huset, boede Ane Olsdatter hos dem som aftægtskone. Ved folketællingen 1/2 1855 meddeles, at hun modtog hospitalspenge, formentlig fra hospitalet i Soderup, der var stiftet i 1737 af den daværende ejer af Aastrup, assessor i Højesteret Just Valentin Eichel.

Ane Olsdatter døde i huset i Kvarmløse 19/3 1860.

Nr. 10. CHRISTEN NIELSEN

Født i Tingerup 28/6 1794, søn af husmand Niels Jensen og hustru Marie Hansdatter, døbt i Kirke-Eskildstrup 6/7 1794, båret af husmand Søren Christensens hustru af Soderup. Faddere: Rasmus Villadsen, Jens Christiansen, Peder Nielsen og Hans Smeds hustru, alle af Tingerup.

Christen Nielsen nævnes som ungkarl af Kirke-Eskildstrup, da han den 8/11 1820 ægtede pigen *Birthe Iversdatter* af Baarup. Forloverne var gårdmand og smed Jørgen Pedersen i Baarup og brudens fader, husmand Iver Olsen i Allindelille.

Christen Nielsens og Birthe Iversdatters børn:

- A. Marie Christensdatter, født i Kirke-Eskildstrup 14/1 1822. Se ahnetavlens nr. 5.
- B. Frederik Christensen, født i Kirke-Eskildstrup 5/10 1823, døbt i Kirke-Eskildstrup kirke 30/11 1823, båret af pigen Karen Jørgensdatter af Nørre Eskildstrup. Faddere: Jens Nielsen af Kirke-Eskildstrup, Hans Hansen af Soderup og Jørgen Pedersen af Baarup.
- C. Jens Christensen, født i Soderup 26/1 1826, døbt i Soderup kirke 19/3 1826, båret af gårdmand Ole Johansens hustru af Kirke-Eskildstrup. Faddere: Ole Johansen og Jens Nielsen, begge af Kirke-Eskildstrup, samt Knud Nielsen, som tjente Ole Hansen i Stedstrup.
- D. Niels Christensen, født i Soderup 22/4 1829, døbt 24/5 1829, båret af husmand Jens Nielsens hustru Bodil Olsdatter af Kirke-Eskildstrup. Faddere: Søren Andersen, Anders Vestisen og Niels Christensen, alle af Soderup.
- E. Kirstine Christensen, født i Marup 28/2 1833, døbt i Tølløse 28/4 1833, båret af Christen Olsens kone Ane Jørgensdatter i Marup. Faddere: Gårdmand Lars Olsen, unge Jens Pedersen og unge Jørgen Christensen, alle af Marup. Kirstine Christensen

blev konfirmeret 11/4 1847. Begge forældrene var da døde, og hun tjente hos gårdmand Lars Olsens enke i Marup. Blev senere gift med landpost Hans Johansen i Lunderød.

Christen Nielsen, der dyrkede skræderhåndværket, døde i Marup 22/3 1841.

Nr. 11. BIRTHE IVERSDATTER

Født i Allindelille, datter af husmand Iver Olsen, døbt i Haraldsted kirke 15/5 1791, båret af Tobias Olsens hustru i Allindelille. Faddere: Tobias Olsen, Jørgen Sørensen, Peder Olsen samt Niels Larsens og Lars Jensens hustruer, alle af Allindelille. Hun synes at have været i huset hos gårdmand og smed Jørgen Pedersen i Baarup, da hun 8/11 1820 blev gift med Christen Nielsen.

Birthe Iversdatter døde som enke i Marup 17/9 1843.

Nr. 12. JENS PEDERSEN

Født i Uggerløse, søn af Peder Dinesen, døbt 24/3 1776, båret af Jens Jensens datter Marie. Faddere: Ole Sørensen og Johan Danielsen samt Christen Christensens og Hans Larsens hustruer, alle af Uggerløse, og Jens Krog af Ubberup.

Ved folketællingen 1/2 1801 tjente Jens Pedersen som karl hos gårdmand Christen Andersen i Bukkerup og nævnes som landartillerist. På samme tid tjente hans tilkommende hustru *Kirsten Larsdatter* hos gårdmand Jens Andersen i Kirke-Eskildstrup. Sidst på året 1801 opholdt Jens Pedersen sig ifølge lægdsrullen på Grønnebjerg, men han er da senere vendt tilbage til Bukkerup, hvor både han og Kirsten Larsdatter tjente, da de 29/12 1803 blev trolovet. Forloverne var gårdmand Peder Caspersen og husmand Niels Andersen, begge af Bukkerup. Vielsen fandt sted i Soderup kirke 20/1 1804.

Jens Pedersens og Kirsten Larsdatters børn:

A. Lars Jensen, født i Kirke-Eskildstrup 21/1 1804, døbt i Kirke-Eskildstrup kirke, båret af Birthe Larsdatter, tjenende hos gårdmand Jens Andersen i Kirke-Eskildstrup. Faddere: Jens Andersen og Nielsen af Kirke-Eskildstrup.

B. Kirsten Jensdatter, født i Bukkerup 17/12 1810, døbt i Soderup kirke 27/1 1811,

båret af præstens kone, madam Jensen, i Soderup. Faddere: Soren Hansen, Peder Caspersen og Peder Nielsen, alle af Bukkerup.

C. Peder Jensen, født i Soderup 6/5 1813. Faderen nævnes som husmand Jens Pedersen, døbt i Soderup kirke, båret af gårdmand Jens Nielsens datter af Eskildstrup. Faddere: Soren Andersen, Peder Christensen og Hans Smed, alle af Soderup.

D. Hans Peder Jensen, født i Tvedehuset 9/11 1819. Faderen nævnes som Hauge-mand Jens Pedersen, døbt i Soderup kirke 2/1 1820, båret af meyerske Maren Niels-datter på Aastrup. Faddere: Johan Vægter på Aastrup, husmændene Niels Hansen og Niels Mortensen, begge i Kvarmløse.

E. Christen Jensen, født i Tvede-Huset 15/5 1823. Se ahnetavlens nr. 6.

Jens Pedersen kom til Aastrup som husmand i Tvedehuset og vægter på Aastrup. Han døde 22/8 1831.

Nr. 13. KIRSTEN LARSDATTER

Født i Have Borup, datter af Lars Nielsen, døbt i Tostrup 1/4 1781, båret af Elias Henrichsens kone i Have Borup. Faddere: Poul Tønnesen, Ole Pedersens karl Christen, Christen Hansen, Niels Jensens kone og Jacob Andersens kone, alle af Have Borup.

Efter manden Jens Pedersens død i Tvedehuset 1831 boede Kirsten Larsdatter ved folketællingen 1834 sammen med sine 2 yngste børn Hans Peder og Christen som pensionist i Kvarmløse. 1/2 1840 opholdt hun sig i Soderup Hospital og fik aftægt, men 1845 var hun igen i Kvarmløse, hvor hun nævnes som indsidder med pension som vægterenke. Hun kom imidlertid atter tilbage til Soderup Hospital, hvor hun døde 8/6 1847.

Nr. 14. LARS NIELSEN

Født i Tjæreby, Roskilde Vor Frue sogn, søn af husmand Niels Madsen, døbt i Vor Frue kirke 26/6 1785, båret af Ole Michelsens kone, medens Niels Christophersens hustru stod hos. Faddere: Peder Jensen, Ole Hansen og Ole Michelsens karl Jacob.

Lars Nielsen tjente som ungkarl på Heinstrup i Gundsømagle sogn, da han den 30/3 1816 i Slangstrup kirke ægtede pigen *Anne Kirstine Andersdatter Gad*, der ligeledes tjente på Heinstrup. Brudgommens for-

lover var smed Peder Christiansen i Slangerup, medens brudens fader, Anders Larsen Gad i Slangerup, optrådte som forlover for sin datter.

Ægteparret flyttede til Kirke-Hvalsø, hvor Lars Nielsen 20/9 1816 lejede et hus under Sonnerup gods ved følgende, som det synes noget strenge, lejekontrakt:

»Vi underskrevne have med hinanden indgaaet og sluttet følgende Leiecontract:

Jeg Etatsraad Zeuthen til Tølløse p. p. bortleier i Følge denne Contract et Sonnerup Gods underliggende Huus i Kirkehvalsoe, som sidst har været beboet af Jens Andersens Enke, til Lars Nielsen paa følgende Vilkaar:

1.

Huuset med Tilliggende antager Leieren, saaledes som det nu er og forefindes, og maae han herefter beboe samme, saalænge han for egen Regning holder Bygningerne forsvarlig vedlige uden nogen Bekostning for Eieren.

I Afgift af Hus og Vænge svarer Leieren aarlig fra 1. Januar 1816 6 Rbd. Sølv, som erlægges Mikkelsdag og Paaske, hver Gang det halve, eller, om Eieren det forlanger, i Stedet 26 Arbejdsdage og desuden aarlig en gaaende Kjøbenhavnsreise eller 3 Dage og 2 Høstdage, hvilke 5 Dage saavel som de 26 Dage af Huuset Leieren forretter til Sonnerupgaard eller andet Sted paa Godset paa egen Kost og med eget Værktøj, hvor og naar han derom tilsigtes.

Fra samme Tid, som Husafgiften begynder, svarer Leieren aarlig af den Huuset tilliggende Jordlod, ansat til Hartkorn Ager og Eng 2 Fdk. 19/25 Alb., foruden alle Kongelige Skatter og Paabud 18 Arbejdsdage at forrette paa samme Maade, som for Dagene af Huuset er bestemt, eller, om forlanges, for hver Dag betaler 1 Rdbg. 2 Sk., alt i Overensstemmelse med den af samtlige Huusmænd under 26. Novbr. 1796 indgaaede Contract, hvis Indhold Leieren forpligtes til i alle Maader at holde sig efterrettelig, og maae han ikke i Huusloden skjære Torv.

2.

Skulle Leieren faae i Sinde at fraslotte Huuset, da skal han ved Opsigelse give samme tilkjende for Eieren ¼ Aar forud og da udflotte Paaske næstefter, thi Paaske skal efter denne Contract være den eneste Flottetid, hvormed det paaligger Leieren vedborlig at rette sig, forinden han udflotter eller bortfører sit Gods af Huuset, og følger det af sig selv, at han ved Huusets Fratrædelse tillige fratræder Jordloden.

3.

Da Leieren i Følge denne Contract har den Forbeholdenhed for sig at beboe Huuset, saalænge han finder for godt, saa bliver til almindelig Regel fastsat, at naar han fratræder Huuset, maae han ikke fordre eller paastaae Erstatning for hvad Forbedringer, han i sin Beboelsestid kan have foretaget enten i Henseende til flere Fags Bygning paa Huusets Grund eller under aarlige Forbedringer ved Huuset eller Jordloden.

4.

Skulle Leieren ikke efterkomme, hvad ham i 1'ste Post er paalagt, da skal han uden nogen Modsigelse eller Indvending udflotte af Huuset den næstfølgende Paaske, som ham i Forveien er givet loulig Opsigelse til ¼ Aar forud under Eierens Forbeholdenhed til ham for hvad, der i Contractens Opfyldelse maatte mangle.

5.

Efter saadan Opsigelse er Leieren ogsaa pligtig at udflotte, hvis han uden Eierens skriftlige Tilladelse indtager Inderster eller huser og hæler nogen, som ikke med rigtig Pas er forsynet.

6.

Leieren svarer eller forretter uden Afkortning eller Eftergivelse alt, hvad ham er paalagt i Tilfælde af, at han enten er enrouleret eller kommer i virkelig Krigstjeneste.

Tolløse den 20. Septbr. 1816.

sign./ Zeuthen.

Paa forestaaende Vilkaar og Konditioner modtager jeg Lars Nielsen fornævnte Huus og Jordlod og forbinder mig herved til at opfylde de Pligter, jeg ved denne Contracts frivillige Indgaelse har paadraget mig.

sign./ L.N.S. (Lars Nielsen)« (Når man ikke kunne skrive sit navn, tegnede man 3 bogstaver.)

Lars Nielsens og Anne Kirstine Andersdatter Gads børn:

A. Niels Christian Larsen, født i Kirke-Hvalso, 1/12 1816, døbt i Kirke-Hvalso kirke 1/12 1816, båret af pigen Cathrine Jensdatter, medens husmand Ole Nielsens hustru i Vester Saaby stod hos. Faddere: Skomager Lars Jensen, hugger Johan Larsen og skovfoged Hans Nielsen, alle i Kirke-Hvalso.

B. Karen Marie Larsdatter, født i Kirke-Hvalso, døbt i Kirke-Hvalso kirke 21/1 1821. Se ahnetavlens nr. 7.

C. Ane Cathrine Larsdatter, født i Kirke-Hvalso 24/11 1822, døbt i Kirke-Hvalso kirke 2/2 1823, båret af pigen Kirsten Andersdatter. Faddere: Jens Nicolaisens hustru, husmand Johan Larsen og skomager Lars Jensen, alle i Kirke-Hvalso, samt barnets farbroder, husmand Ole Nielsen i Vester Saaby. Ane Cathrine Larsdatter blev 19/12 1846 gift med Ole Jensen (født i Tostrup ca. 1823), der 1/2 1850 var indsidder og daglejer og boede med sin hustru og 3-årige datter Ane Marie i svigerforældrenes hjem i Kirke-Hvalso. Senere fik han et hus med jord i Have Borup i sit fødesogn Tostrup.

D. Inger Marie Larsdatter, født i Kirke-Hvalso 23/12 1825, døbt i Kirke-Hvalso kirke 26/2 1826, båret af mosteren Marie Andersdatter Gad. Faddere: Indsidder Jens Nicolaisens hustru, gårdmand Niels Jensen, husmand Jens Larsen og husmand Anders Jensen, alle af Kirke-Hvalso.

E. Peder Larsen, født i Kirke-Hvalso 23/12 1828, døbt 10/5 1829, båret af gårdmand Niels Jensens hustru. Faddere: Husmand gl. Hans Larsens hustru, husmand Johan Larsen, husmand Nicolai Nielsen og indsidder Jens Nicolaisen, alle af Kirke-Hvalso. Peder Larsen blev tomrer i Kirke-Hvalso og giftede sig ca. 1851 med Ane Marie Larsdatter (født i Sankt Jørgensbjerg sogn ca. 1827). Ægteparret boede 1860 i hans forældres hus i Kirke-Hvalso, som han rimeligvis senere overtog.

F. Marie Kirstine Larsdatter, født i Kirke-Hvalso 28/3 1835, døbt 14/6 1835, båret af pigen Johanne Hansdatter. Faddere: Gårdmand Niels Jensen samt husmændene Nicolai Nielsen og Niels Madsen, alle af Kirke-Hvalso.

Lars Nielsen døde i Kirke-Hvalso 26/1 1866.

Nr. 15. ANNE KIRSTINE ANDERSDATTER GAD

Født 1794 i Aabenraa nr. 209 i København, (dato ikke angivet), datter af købmand Anders Larsen Gad og hustru Anna Christensdatter, døbt i Trinitatis kirke i København 18/5 1794, båret af jomfru Frederiche Louise Rohr, medens jomfru Meelby, datter af brændevinsbrænder Meelby, holdt huen. Faddere: Urtekræmmer Johan Sørensen Schöth, kommissionair Jens Alstork og skomager Christen Birchholm. Anne Kirstine Andersdatter Gad blev konfirmeret i Slangstrup kirke april 1808.

Efter manden Lars Nielsens død i Kirke-Hvalsø 26/1 1866 boede Anne Kirstine Andersdatter som enke i hjemmet hos sønnen Peder Larsen, for hvem hun rimeligvis bestyrede huset efter hans kone Ane Marie Larsdatters død 1865. Da Peder Larsen imidlertid atter giftede sig 1872, rejste hun nogen tid efter til sin datter Ane Cathrine Larsdatter og dennes mand Ole Jensen i Have Borup, hvor hun, som der står ved hendes død, »havde taget ophold«.

Anne Kirstine Andersdatter Gad døde i Have Borup 29/12 1875, 81 år gl., og blev begravet i Kirke-Hvalsø.

TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 16. MORTEN NIELSEN

Født i Vester Saaby, Kirke-Saaby sogn, ca. 1745, søn af husmand Niels Tostesen. Det nøjagtige tidspunkt for hans fødsel eller dåb kan ikke angives, da Kirke-Saaby sogns kirkebøger før 1771 på grund af præstegårdens brand 5/6 1771 er gået tabt.

I lægdsrullen 1754 over reservemandskabet fra 9 til 40 år under Aastrup gods findes, efter at navnene på Vester Saabys karle er opgivet, en fortegnelse over husmandssønnerne i byen, og i denne meddeles, at Niels Tostesen i Vester Saaby havde 2 sønner, nemlig Christen Nielsen, 12 år gammel, og Morten Nielsen, 9 år gammel.

Ved at følge disse sønner i de efterfølgende lægdsruller oplyses det, at Morten Nielsen i 1759 og i 1761 var hos gårdmand Peder Lucassen i Vester Saaby, men i 1763 tjente han hos gårdmand Christen Olsen i Marup, der 11 år senere blev hans svigerfader. 1764 var han hos Peder Pedersen i Marup, derefter 1765–1769 i Vester Saaby og 1770 i Tor-kildstrup, 1771 i Kvarmløse og 1773–1774 påny hos Christen Olsen i Marup, hvor han den 11/9 1774 blev trolovet med datteren *Johanne Christensdatter*. »Forløftningsmændene« var Christen Olsen og Christen Larsen, begge af Marup. Vielsen fandt sted i Tølløse kirke 13/11 1774.

Ægteparret boede først en kort tid i Marup, men den 25/7 1776 fæstede Morten Nielsen af Aastrup gods en gård i Kvarmløse. Fæstebrevet lyder:

»Jeg Johan Bartholin Eichel til Aastrup, Kgl. Majestets Justits Raad og Assessor i Høyeste Ret, kiendes herved at have stædet og fæstet, ligesom jeg og hermed stæder og fæster, til en mig tilhørende Bonde Karl Morten Nielsen den Gaard udi Qvarmløse, som Jens Thomsen sidst havde i Fæste, men fradøde, hvilken Gaard der efter Landmaalingens nye Matricul bestaaer af Hartkorn Ager og Eng 8 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. 2¼ Albus.

Bemeldte Morten Nielsen maae nyde, bruge og i Fæste beholde sin Livs Tiid imod, at han deraf aarlig i rette Tiider betaler alle de Kgl. Contributioner, ordinaires og Extraordinaires, som enten allerede ere eller herefter allernaadigst paabyndendes vorder, saa og levere Jordebogernes aarlige Landgilde: 4 Tdr. Byg, 1 Td. Havre, 1 Lam, 1 Gaas og 2 Høns. Forrette Høveri Reysen med videre efter Tilsigelse i Følge de derom allernaadigst udgangne Anordninger, holde Gaardens Bygninger og Besætning stedse forsvarligen vedlige og intet af dens tilliggende Jorder, Giærdsel Hugst eller Tørve Skiær enten bortleier og bortlaaner eller til upligt bruger.

For Fæld, Sæd og Besætning, hvortil han i alle Maader bliver ansvarlig, haver han bekommet ey allenne Gaarden ganske af nye opbyggt samt skænket 2'de gode Vogne og Reyse Heste, men endog bekommet alt det øvrige, som forefandtes ved Stedet af Vogne og Ploug Tøy samt Creaturer.

Iovrigt retter Fæsteren sig efter Hans Kgl. Mayestæts Love og Anordninger og er sit Herskab og anbetroede Fuldmægtig horig og lydlig, alt under dette hans Fæstes Forbrydelse.

Til Indfæstning er han befriet.

Dette til Bekræftelse under min Haand og Segl.

Aastrup den 25. Juli 1776.

sign./ Bartholin Eichel.

Denne Copies Ligelydende Original haver ieg til underdanigst Efterlevelse imodtaget.

sign./ M.N.S. (Morten Nielsen).«

Morten Nielsens gård i Kvvarmløse hørte til Tølløse sogn indtil 1790, da der skete en regulering af sognegrænsen. Kvvarmløse by blev delt nogenlunde ligeligt mellem Soderup og Tølløse sogne, og da Morten Nielsens gård ved udskiftningen af fællesskabet var den gård, der fik til-delt de jorder, der lå Soderup sogneområde nærmest og grænsede op til Soderup bys marker, var det naturligt, at den ved delingen kom til at høre til Soderup sogn.

Morten Nielsens og Johanne Christensdatters børn:

A. Anna Marie Mortensdatter, født i Marup, døbt i Tølløse 1/1 1775, båret af Christen Larsens kone i Marup. Faddere: Anders Pedersen, Peder Pedersen, Christen Svendsen, Lars Nielsens og Thomas Pedersens hustruer, alle af Marup. Anna Marie Mortensdatter døde kort efter dåben.

B. Anna Marie Mortensdatter, født i Kvvarmløse, døbt i Tølløse 16/5 1776, båret af mormoderen Christen Olsens hustru i Marup. Faddere: Niels Hansen, Rasmus Sørensen, Thomas Thomsen og Peder Sørensens hustru, alle af Kvvarmløse, samt Christen Larsens hustru af Marup. Anna Marie Mortensdatter døde 3 uger gammel.

C. Anna Marie Mortensdatter, født i Kvvarmløse, døbt i Tølløse 29/6 1777, båret af Rasmus Jørgensens kone i Kvvarmløse. Faddere: Rasmus Sørensen og Peder Sørensen, begge af Kvvarmløse, samt Christen Larsens og Christen Olsens hustruer af Marup.

Anna Marie Mortensdatter blev 17/5 1796 gift i Soderup med ungarl Christen Hansen (født ca. 1760) af Kvvarmløse, hvis stedfader Christen Christensen var husmand samme sted. 3 år senere fæstede Christen Hansen (kaldet »Christen Smed«) Gaaschuset ved Aastrup, en gammel beboelse der såvel som Tvedchuset ved Aastrup nævnes helt tilbage til tiden omkring 1736.

Christen Smeds fæstebrev lyder:

»Jeg Johan Bartholin Eichel til Stamhuset Aastrup, Kongelig Majestæts Etats Raad, Gior vitterlig at have Sted og Fæst, ligesom ieg og herved steder og Fæster til Christen Smed det neden for Hestehaugen mod Hegnet af Aastrups Mark paa Roskilde Amt i Saabye Sogn beliggende Huus Gaaschuset kaldet, hvilket Huus med Tilliggende Vænge bemeldte Christen Smed maae nyde, bruge og i Fæste paa hans Lius Tiid beholde paa de Vilkaar:

1.

At han deraf i Penge aarlig svarer 1 Rdl., Halvdelen til Paaske og Halvdelen til Michelsdag, vedligeholder Forsvarligen de sædvanlige Giærder og Græfter omkring Hestehaugen, Enghaugen og Broeskou samt det nye Landevejshegn ud til Broeskovs Plantagen fra Huuset langs Landevejen til det Sted i Hestehaugen, hvor Skoven er igiennemhugget til Indkiørsel Leed.

Dernæst paaagter han med Iver og Troskab, at ingen Overgang, endnu mindre riden eller Førsel har Sted igiennem Broeskou, og ifald nogen desuagtet skulle antræffes, at de da udpantes og giver Skade Gield efter Anordningerne, ligesom Fæsteren og strax lade istandsætte de gab paa Giærderne, som ved saadan ufred Foraarsages. Forsømmer Fæsteren nogen af disse Pligter, Seer giennem Fingre med dem, som giøre ulovlige Stier, og som endnu er værre antræffes med sine egne ibrughavende Creaturer i Skovene deromkring eller andensteds, hvor han ingen Rettighed haver, da er Fæstet forbrudt, hvorimod som i Haab, at han i Troskab og Hengivenhed for Herskabets bedste passer vel paa i Udkanten af Skoven, gives Græsning til en Koe iblandt det andet Deputat Qvæg og 2'de Bonderlæs Brende aarlig i udviisning.

2.

Holder Huusets Bygninger stedse udi Forsvarlig Stand, og da det ved Tiltrædelsen i Følge vedhæftede Syns Forretning er befundet uden Mangel, saa bliver det Fæsterens Pligt ved Dødsfald eller anden Fratrædelse at aflevere det i lige saa god Stand eller i andet Fald tilsvare Manglerne.

3.

Ved Fratrædelse eller Dødsfald forbliver Forring og Giodning ved Stedet uden Vederlag. Iovrigt retter Fæsteren sig efter Kongelige Anordninger samt viiser mod mig som Herskab og min Fuldmægtig tilbørlig Lydighed.

Allt at efterkomme under Fæstets Forbrydelse.

Aastrup den 3. Januar 1799.

sign./ Bartholin Eichel.

Ligelydende Original af Fæstebrev haver ieg modtaget, hvis Indhold ieg i alle dets Puncter og Clausuler forbinder mig at holde og efterleve.

Datum ut supra.

sign./ C.H.S.
(Christen Hansen).«

(Det var ikke mange penge, Christen Smed skulle betale for fæstet af Gaaschuset, men hans pligt til at bevogte hele Broskov har nok været besværlig. C. V. B.)

D. Karen Mortensdatter, født i Kvarmløse, hjemmedøbt, død 8 dage gammel, begravet i Tølløse 14/2 1781.

E. Niels Mortensen, født i Kvarmløse, tvilling, døbt i Tølløse 26/5 1782. Se ahne-tavlens nr. 8.

F. Karen Mortensdatter, født i Kvarmløse, tvilling, døbt i Tølløse 26/5 1782, begravet i Tølløse 12/10 1783.

G. Lars Mortensen, født i Kvarmløse, døbt i Tølløse 7/5 1784, begravet i Tølløse 21/8 1785.

H. Lars Mortensen, født i Kvarmløse, tvilling, døbt i Kvarmløse 25/6 1786, begravet i Tølløse 6/8 1786.

- I.* Karen Mortensdatter, født i Kvarmløse, tvilling, døbt i Tollose 25/6 1786, begravet i Soderup 27/3 1791.
- J.* Christen Mortensen, født i Kvarmløse, døbt i Tølløse 15/6 1788, begravet i Soderup 23/3 1791.
- K.* Anne Mortensdatter, født i Kvarmløse, døbt i Tollose 15/11 1789, begravet i Tølløse 26/12 1789.
- L.* Christen Mortensen, født i Kvarmløse, døbt i Soderup 6/3 1791, begravet i Soderup 10/7 1791.
- M.* Anne Mortensdatter, født i Kvarmløse 4/8 1792, døbt i Soderup 5/8 1792, begravet i Soderup 6/9 1792.
- N.* Christen Mortensen, født i Kvarmløse 3/9 1793, døbt i Soderup 8/9 1793, begravet i Soderup 29/9 1793.

Af Morten Niensens og Johanne Christensdatters 14 børn døde de 12 som små, kun to nåede voksenalder, Niels Mortensen (min oldefader) og søsteren Anna Marie, der blev gift med Christen Smed og boede i Gåsehuset ved Aastrup.

Morten Nielsen døde som gårdmand i Kvarmløse 20/4 1805.

Nr. 17. JOHANNE CHRISTENSDATTER

Født i Marup, datter af gårdmand Christen Olufsen (Olsen), døbt i Tølløse 25/3 1752, båret af gårdmand Peder Jensens hustru i Marup. Faddere: Peder Matsen, Oluf Sørensen, Søren Nielsen, Laurs Nielsen og Christen Jensens hustru, alle af Marup.

Efter Morten Niensens død 20/4 1805 var Johanne Christensdatter åbenbart ikke i stand til at opfylde de krav, som et afleveringssyn ifølge fæstebrevet af 25/7 1776 måtte forlange, og da gården, formodentlig på grund af de dårlige tider, på det tidspunkt rimeligvis var forfalden, selv om den i nævnte fæstebrev omtales som »af nyc opbyggt«, havde ingen lyst til at overtage den, hvorfor den i sønnen Niels Mortensens fæstebrev af 14/8 1813 på 12 tdr. land af dens jorder betegnes som øde. En anden af Kvarmløse bys gårde ved navn Vinkelgaarden gik det på lignende måde, hvorfor den blev nedlagt og dens jorder delt i 5 lige store parceller på hver 11 tdr. land, som blev bortfæstet til husmænd.

Johanne Christensdatter døde som gårdmandsenke og aftægtskone i Kvarmløse 10/5 1822.

Nr. 18. OLE NIELSEN

Født i Stedstrup, søn af Niels Ibsen, døbt i Kirke-Eskildstrup 27/10 1754, båret af Søren Laursens hustru. Samme dag døbt tvillingsøsteren Dorthe Nielsdatter, båret af Søren Andersens hustru. Faddere for begge børn: Rasmus Laursen, Niels Laursen, Søren Sørensen, Poul Jørgensen, Anders Pedersen, Niels Krag, Anna Larsdatter og Mette Pedersdatter, alle af Stedstrup.

Ole Nielsen blev konfirmeret i Kirke-Hvalsø, og Palmesøndag den 8/4 1781 blev han som ungkarl, tjenende Anders Jensen i Kirke-Hvalsø, trolovet med *Mette Christophersdatter* af Kirke-Hvalsø, enke efter Michel Jensen, der var blevet begravet i Kirke-Hvalsø 6/2 1780. »Forløftningsmændene« var Anders Jensen og Niels Pedersen, begge gårdmænd i Kirke-Hvalsø. Vielsen fandt sted i Kirke-Hvalsø kirke 27/10 1781.

Ægteparret boede i et hus med vænge, som lå midt i Kirke-Hvalsø by, og til huset hørte en lod på ca. 2 tdr. land, der lå syd for byen. Huset var sikkert et fæstehus under Sonnerupgaard, da ejeren senere var etatsråd P. Chr. Zeuthen til Tølløsegaard, som også ejede Sonnerupgaard.

Ole Nielsens og Mette Christophersdatters børn:

A. Michel Olsen, født i Kirke-Hvalsø, døbt 6/1 1782, båret af Anders Degns hustru i Kirke-Hvalsø. Faddere: Niels Pedersen, Michel Skræder, Lars Mortensen og Johan Andersens hustru, alle i Kirke-Hvalsø.

B. Ane Olsdatter, født i Kirke-Hvalsø, døbt 24/4 1785. Se ahnetavlens nr. 9.

C. Maren Olsdatter, født i Kirke-Hvalsø, døbt 15/4 1792, båret af pigen Kirsten Pedersdatter fra Dyrlundsgården. Faddere: Ungkarl Peder Tagesen, Lars Mortensen, Jørgen Sørensen, Niels Pedersens hustru og enken Ingeborg Christens, alle af Kirke-Hvalsø.

D. Mette Sophie Olsdatter, født i Kirke-Hvalsø, døbt 10/7 1796, båret af pigen Marie Sandbech. Faddere: Niels Pedersen, gammel Hans Nielsen, unge Hans Nielsen samt urmager Jensens og Ole Christensens hustruer, alle af Kirke-Hvalsø.

E. Sidsel Marie Olsdatter, født i Kirke-Hvalsø, døbt 23/9 1798, båret af pigen Bodil Kirstine Andersdatter. Faddere: Anders Nielsen, Niels Pedersen, Hans Michelsen Bødker samt Hans Dreiers og Ole Christensens hustruer, alle af Kirke-Hvalsø.

Ole Nielsen døde som husmand i Kirke-Hvalsø 1/1 1819.

Nr. 19. METTE CHRISTOPHERSDATTER

Født ca. 1754 i Kastholm i Osted sogn, datter af husmand Christopher

Nielsen og hustru Mette Sophie Jensdatter. Det nøjagtige tidspunkt for hendes fødsel eller dåb kan ikke angives, da Osted sogns kirkebøger før 1800 gik tabt ved præstegårdens brand 23/6 1879.

Mette Christophersdatter tjente i Hvalsø, da hun 1770 blev konfirmeret i Kirke-Hvalsø kirke. Hun blev 13/7 1775 gift i Kirke-Hvalsø med Michel Jensen af samme by, men han døde 5 år efter, 52 år gammel.

Der fødtes ingen børn i dette ægteskab. Hun blev i 1781 gift med Ole Nielsen.

Mette Christophersdatter døde i Kirke-Hvalsø 26/7 1827.

Nr. 20. NIELS JENSEN

Født ca. 1758. Niels Jensen blev som ungarl i Tingerup 8/11 1791 gift i Soderup kirke med pigen *Marie Hansdatter* af samme by. Forloverne var: Gårdmand Christen Christensen i Tingerup og husmand Peder Andersen i Sønderstrup.

Niels Jensen og Marie Hansdatter boede i Tingerup, men efter hendes død 13/8 1798 og Niels Jensens nye giftermål med Bodil Nielsdatter 9/11 1798 flyttede han til Baarup, hvor han boede til 12/5 1802, da han af Aastrup gods fæstede et hus i Kirke-Eskildstrup, for hvilket han foruden 4 Rd. i huspenge også skulle betale 3 Rd. hvert år for husets tilliggende have. Desuden skulle han årlig arbejde 2 høstdage på Aastrup eller Grønnebjerggård.

Niels Jensens og Marie Hansdatters børn:

A. Jens Nielsen, født i Tingerup 18/7 1792, døbt i Soderup 22/7 1792, båret af Kield Pedersens hustru i Tingerup. Faddere: Christen Christensen, Villads Rasmussen, Jens Christiansen og Peder Nielsens hustru, alle af Tingerup. Jens Nielsen giftede sig 1818 i Kirke-Eskildstrup med pigen Bodil Olsdatter, der var født i samme by 1795. Ægteparret kom til at bo som husmandsfolk i Kirke-Eskildstrup, hvor de fik Jens Nielsens svigerforældres hus. Jens Nielsen døde i Kirke-Eskildstrup 16/8 1846.

B. Christen Nielsen, født i Tingerup 28/6 1794. Se ahnetavlens nr. 10.

Efter Marie Hansdatters død trolovede Niels Jensen sig med pigen Bodil Nielsdatter, og vielsen fandt sted i Kirke-Eskildstrup 9/11 1798.

Niels Jensen og Bodil Nielsdatter fik i deres ægteskab 6 børn.

Niels Jensen døde i Kirke-Eskildstrup 9/8 1827 og nævnes da som aftægtsmand.

Hans hustru Bodil Nielsdatter døde som enke i Kirke-Eskildstrup 24/12 1831.

Nr. 21. MARIE HANSDATTER

Født i Soderup, datter af husmand Hans Madsen, døbt 1/1 1767, båret af præstens stuepige Margrethe Christensdatter. Faddere: Jens Kieldmand i Kirke-Eskildstrup samt Dines Jensen, Jacob Ibsen, Peder Thomsen og Ole Knudsens hustru, alle af Soderup.

Marie Hansdatter døde i Tingerup 13/8 1798.

Nr. 22. IVER OLSEN

Født i Allindelille, søn af husmand og hjulmand Ole Jensen og hustru Ingeborg Nielsdatter, døbt i Haraldsted 25/3 1764, båret af jomfru Ulrica Elconora Holbech i præstegården. Faddere: Jomfru Klevang i præstegården samt Arild Hansen, Knud Olsen, Jeppe Pedersen og Søren Jørgensens hustru, alle af Allindelille.

Iver Olsen blev 7/12 1788 som ungkarl af Allindelille trolovet i Haraldsted præstegård med pigen *Kirsten Pedersdatter*, datter af husmand og skræder Peder Pedersen i Allindelille. Forlovere var Ole Jensen og skræder Peder Pedersen af Allindelille. Vielsen fandt sted i Haraldsted kirke 1/2 1769.

Iver Olsen og Kirsten Pedersdatter kom til at bo i et fæstehus i Allindelille, der lige som byens 10 gårde og øvrige 12 huse lå under Universitetets gods.

Iver Olsens og Kirsten Pedersdatters børn:

A. Frederik Iversen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 22/11 1789, båret af pigen Charlotte Olsdatter. Faddere: Andreas Olsen, Peder Skræder, Lars Nicolaisen, Mogens Smed og Peder Rasmussens hustru, alle af Allindelille. Frederik Iversen døde som ungkarl i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 3/5 1812.

B. Birthe Iversdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 15/5 1791. Se ahnetavlens nr. 11.

C. Ingeborg Iversdatter, født i Allindelille 10/12 1795, døbt i Haraldsted 13/12 1795, båret af skovfoged Peder Olsens hustru. Faddere: Peder Olsen, Lars Jensen, Jacob Olsen samt Niels Larsens og Christen Nielsens hustruer, alle i Allindelille.

Iver Olsens hustru Kirsten Pedersdatter døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 22/3 1797. Endnu samme år giftede Iver Olsen sig med Haagen Johansens datter *Kirsten Haagensdatter* af Allindelille, og i dette ægteskab fødtes 2 børn.

Iver Olsens hustru Kirsten Haagensdatter døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 19/4 1812, 39 år gammel. Iver Olsen giftede sig 3. gang og denne gang med *Maren Jensdatter*, der var født i Stenmagle sogn ca. 1789. I dette ægteskab var der 4 børn.

Iver Olsens fæstehus i Allindelille er rimeligvis ved udskiftningen flyttet ud til Allindelille Old, hvor han døde som aftægtsmand 23/2 1847.

Nr. 23. KIRSTEN PEDERSDATTER

Født i Allindelille, datter af skræder Peder Pedersen og hustru Ane Kirstine Hansdatter, døbt i Haraldsted 6/1 1765, båret af Søren Nielsens hustru Anne Marie i Allindelille. Faddere: Arild Hansen, Søren Jørgensen og Knud Olsen samt Ingeborg Oles og Anna Lars Arilds, alle af Allindelille.

Kirsten Pedersdatter døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 22/3 1797.

Nr. 24. PEDER DINESEN

Født i Uggerløse, søn af Dines Pedersen, døbt i Uggerløse 8/8 1751, båret af Christen Larsens kone i Uggerløse. Faddere: Christen Christensens kone, Lars Nielsens kone og Peder Christophersens datter Anne, alle af Uggerløse, samt Jens Nielsens pige Lisbeth af Jonstrup.

Peder Dinesen blev som ungkarl gift i Tostrup 22/10 1775 med pigen *Kirsten Jensdatter* af »Haugaard«. Forlovere: Poul Tønnesen og Ole Pedersen, begge af Have Borup.

Peder Dinesens og Kirsten Jensdatters børn:

A. Jens Pedersen, født i Uggerløse, døbt 24/3 1776. Se ahnetavlens nr. 12.

(Johan Vægter på Aastrup, der hed Johan Dinesen, var vist nok broder til Peder Dinesen. Derved forklares det, at Peder Dinesens søn Jens Pedersen blev Johan Vægters efterfølger på Aastrup).

B. Anne Pedersdatter, født i Uggerløse, døbt 26/7 1778, båret af madam Dyrelunds

pige Maren, der tjente i kroen. Faddere: Ole Sørensen, Hans Mariussen og Hans Sørensen samt Hans Jensens og Niels Christensens hustruer, alle af Uggerløse. Anne Pedersdatter døde i Tostrup 1783.

C. Maren Pedersdatter, født i Uggerløse, hjemmedøbt, død 8 dage gammel. Moderen Kirsten Jensdatter døde efter denne fødsel, og såvel moder som barn blev begravet i Uggerløse 20/2 1782.

Efter Kirsten Jensdatters død giftede Peder Dinesen sig 5/5 1782 i Tostrup med enken *Anna Svendsdatter*, der var født ca. 1733, og som boede i Tostrup. Ægteparret har uden tvivl boet den første tid i Tostrup, men er siden flyttet til Kirke-Eskildstrup sogn, idet lægdsrullen, hvori sønnen Jens Pedersen nævnes, meddeler, at faderen Peder Dinesen 1792 boede i dette sogn.

Peder Dinesens død er forgæves eftersøgt i kirkebøgerne for Kirke-Eskildstrup, Tostrup, Uggerløse, Soderup, Tølløse og Aagerup sogne.

Nr. 25. KIRSTEN JENSDATTER

Født ca. 1749.

Ved sit bryllup med Peder Dinesen 22/10 1775 betegnes Kirsten Jensdatter som værende fra »Haugaard«, en fritliggende gård i nærheden af Have Borup, hvis beboer i 1771 hed Niels Jensen (født ca. 1742), der muligvis kan have været Kirsten Jensdatters broder, hos hvem hun har tjent.

Kirsten Jensdatter døde efter datteren Maren Pedersdatters fødsel, og såvel moder som barn blev begravet i Uggerløse 20/2 1782.

Nr. 26. LARS NIELSEN

Han vides med sikkerhed kun omtalt ved sin datter Kirsten Larsdatters fødsel 1781 og boede da i Have Borup i Tostrup sogn. Han må være flyttet fra Tostrup sogn før folketællingen 1/7 1787, men hvorhen er det ikke lykkedes at finde.

Barn:

Kirsten Larsdatter, født i Have Borup, døbt i Tostrup 1/4 1781. Se ahnetavlens nr. 13.

Nr. 27. N. N.

Lars Nielsens kones navn er det ikke lykkedes at finde noget sted.

Nr. 28. NIELS MADSEN

Født ca. 1756.

Ifølge Roskilde Vor Frue sogns kirkebog blev ungkarl Niels Madsen af Tjæreby den 5/1 1783 trolovet med husmand Ole Hansens datter *Margrethe Olsdatter* af Tjæreby. Forloverne var Ole Michelsen og unge Jørgen Jensen, begge af Tjæreby. Vielsen fandt sted i Roskilde Vor Frue kirke 9/3 1783.

Niels Madsen boede 1789 i et hus med have på gaden i Tjæreby. Huset lå midt i byen og hørte under staden København, og til huset hørte ca. 2 tdr. land, som lå nordøst for Tjæreby.

Niels Madsens og Margrethe Olsdatters børn:

A. Lars Nielsen, født i Tjæreby, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 26/6 1785. Se ahnetavlens nr. 14.

B. Ole Nielsen, født i Tjæreby, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 3/5 1789, båret af Jacob Hansens kone, medens Christen Pedersens hustru stod hos. Faddere: Jacob Hansen, Jørgen Jensen og Christen Pedersen, alle af Tjæreby. Ole Nielsen blev husmand og væver i Vester Saaby.

Endnu ved folketællingen 1/2 1801 var Niels Madsen husmand i Tjæreby, og senere levede han som aftægtsmand hos sin søn Lars Nielsen. Han døde 30/6 1839.

Nr. 29. MARGRETHE OLSDATTER

Født i Tjæreby, datter af husmand Ole Hansen, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 28/12 1755, båret af Peder Hansens hustru, medens Peder Jensens hustru stod hos. Faddere: Jens Jensen, Christen Aagesen samt Frands Hansens og Søren Andersens hustruer.

Margrethe Olsdatter døde i Tjæreby 16/6 1829.

Nr. 30. ANDERS LARSEN GAD

Født i Kratmøllen, Hjørlande sogn, søn af møller Lars Nielsen Gad og hustru Anne Marie Quist, døbt i Hjørlande 10/9 1758, båret af byfoged Lars Larsen Granbergs hustru Anne Kirstine Boiesdatter fra Have mølle i Slangerup sogn, der var hans kusine. Faddere: Boie Nielsen (købmand), hr. byskriver Svend Gad, Stephen Zwergius (præst), jomfru Zwergius og jomfru Riis, alle af Slangerup.

Anders Larsen Gad rejste som ung til København, hvor han blev arbejdsmand og karetmagersvend hos sin svoger karetmager Vagner, der var gift med hans 13 år ældre halvsøster Anne Cathrine Larsdatter Gad. Siden ernærede han sig som købmand i København, dog uden at have løst borgerskab, men i 1800 boede han i Udesundby ved Frederikssund. Fra ca. 1804 til 1816 findes han som møllersvend i Slangerup, hvorefter han blev husmand med en jordlod på ca. 2 tdr. land under krongodset på Lystrup mark i Uvelse sogn. Her døde han 5/11 1832 og blev begravet i Uvelse 11/11 1832, 74 år gammel.

Anders Larsen Gad blev gift 1. gang 14/5 1788 i Københavns Vor Frue kirke med *Ane Marie Granberg*, der var født i Have mølle, Slangerup sogn, 14/7 1753 som datter af byfoged i Slangerup Lars Larsen Granberg. Ægteparret boede i Adelgade nr. 219, men samlivet varede kun kort tid, da Ane Marie Granberg døde af brystsyge allerede 22/2 1789.

Anders Larsen Gad giftede sig derpå i Københavns Trinitatis kirke 5/6 1789 med *Anna Christensdatter*, der var født i Trønninge, Kundby sogn, og døbt i Kundby 1/8 1764 som datter af gårdmand, senere sognefoged Christen Nielsen og hustru Kirsten Andersdatter.

Anders Larsen Gads og Anna Christensdatters børn:

A. Lars Andersen Gad, født i København, døbt i Københavns Trinitatis kirke 4/2 1790, båret af madam Vismær, medens jomfru Cathrine Lose holdt huen. Faddere: Hr. hørkræmmer Lars Hansen Møller, murersvend Gabriel Frederich Dreischler og kræmmervend Peder Quist Gad. Lars Andersen Gad blev sammen med broderen Frederik Quist Andersen Gad konfirmeret i Slangerup 1805. Han blev væver i Slangerup og boede siden som afbygger i faderens hus på Lystrup mark i Uvelse sogn.

B. Frederik Quist Andersen Gad, født i Lille Brøndstræde nr. 161 i København 14/2 1792, døbt i Københavns Trinitatis kirke 29/2 1792, båret af madam Christiane Sundes, medens jomfru Wester holdt huen. Faddere: Sr. (Seigneur) Frederich Grifrath og skomagersvend Hans Jacobsen. Frederik Quist Andersen Gad blev sammen med broderen Lars Andersen Gad konfirmeret i Slangerup 1805. Han blev snedker i Slangerup og gift samme sted 30/3 1816 med skomagerdatteren Ellen Kirstine Ludvigsdatter (født ca. 1794) af Slangerup.

C. Anne Kirstine Andersdatter Gad født i Aabenraa nr. 209 i København, døbt i Københavns Trinitatis kirke 18/5 1794. Se ahnetavlers nr. 15.

D. Anna Marie Quist Gad, født i Ude-Sundby 5/12 1800, døbt i Ude-Sundby kirke 11/1 1801, båret af jomfru Øgaard i Frederikssund. Faddere: Sr. (Seigneur) Arthmann, Niels Skovfoged i Ude-Sundby, Johan Møllersvends kone og Peder Skaanings kone ibid. Anna Marie Quist Gad blev konfirmeret i Slangerup 1814 og flyttede 1816 til Slagslunde sogn. («Seigneur» Ahrtmann var færgemand ved Frederikssund, gift med en søster til Anders Larsen Gad).

Navnet Quist, som findes i nogle af børnenes navne, stammer fra farmoderen, Anne Marie Quist, gift med møller Lars Nielsen Gad i Kratmøllen i Slangerup.

Nr. 31. ANNA CHRISTENSDATTER

Født i Trønninge, Kundby sogn, datter af sognefoged Christen Nielsen og hustru Kirsten Andersdatter, døbt i Kundby kirke onsdag den 1/8 1764, båret af Lars Larsens hustru i Trønninge. Faddere: Niels Nielsen, Ole Larsen, Mogens Sørensen, Niels Hansen og Knud Nielsens enke, alle af Trønninge.

Uvelse kirkebog meddeler, at »Anna Catrine, afdøde Anders Gads hustru i Lystrup«, døde 14/9 1836, 73 år og 2 måneder gammel, og blev begravet i Uvelse den 21/9 1836. I kirkebogen tilføjes om hende: »Født i Trønninge i Kundby sogn i Tudse herred ved Holbæk af sognefoged Christen Nielsen«.

TIP-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 32. NIELS TOSTESEN

Født i Vester Saaby, Kirke-Saaby sogn, ca. 1712. Det nøjagtige tidspunkt for hans fødsel eller dåb kan ikke angives, da Kirke-Saaby sogns kirkebøger før 1771 på grund af præstegårdens brand 1731 og 1771 er gået tabt.

I en liste over det unge reservemandskab på Aastrup gods 8/10 1738, meddeles, at »1 Karl, Niels Tostenes, 26 Aar, født udi Vester Saabye«. Ifølge en tilsvarende reservemandskabsrulle for Aastrup gods af 26/7 1737 tjente Niels Tostenes også på dette tidspunkt hos Hans Olsen i Vester Saaby. Han må en tid efter 8/10 1738 være blevet gift, idet han den 2/1 1741 af Aastrup fæstede et gadehus i Vester Saaby. Fæstebrevet lyder:

»Jeg Just Valentin Eichel til Aastrup, Kongelig Mayestæts Etats- og Justits Raad, gjør hermed Vitterlig: at have Sted og Fæst, ligesom ieg og her med stæder og Fæster til Niels Taastesen Eet mig tilhørende gade Huus som er beliggende udi Roeskilde amt Kirche Saabye Sogn Væster Saabye bye paa aastrup gods sidst beboet af Mads Nielsen, som blev forfløt, Hvilket Huus som er bestaaende af 3 fag med tilliggende Kaa hauge maae bemelte Niels Taastesen beholde til beboelse og brug sin Livs tiid, naar hand deraf aarlig og i rette Tiider uden Restandze svarer og betaler efter Jordebogen 4 Rdl. 2 Mark, siiger Fire Rixdaler og toe Mark, som erlægges i 2de Terminer til Paaske og Michelstiider Hver gang det Halve som tager sin begyndelse fra Michely 1740 og siiden continuerer, Holder Huuset som hannem mod fuldkommen sæld efter Kongelig allernaadigste Lov og Forordninger er leveret Stedse udi god og forsvarlig Stand, saa det altid kand staae for et fuldkommen syn. Forøvrigt Retter og forholder hand sig efter Kongelig Majestæts allernaadigste Lov og Forordninger, Er mig og min Fuldmægtig udi alle maader horig og lydige, alt under dette sit Fæstebrevs Forbrydelse.

Til Indfæstning betaler han 6 Rdl. 4 Mark, som min Ridefoget Peder Laursen til Indtækt bereigner.

Aastrup dend 2^{den} January 1741.

sign./ J. V. Eichel.

Ligelydende Original fæste brev haver ieg modtaget, som ieg herved tilforpligter mig udi alle maader at efterleve. Ombedende Ladefogden Peder Pedersen og Albert Nielsen begge tienende ved Aastrup med mig til Vitterlighed vilde underskrive.

Aastrup ut supra.

*sign./ N. T. S.
(Niels Taastesen).«*

I reservemandskabsrullen for Aastrup gods 1753 nævnes Niels Tosten som husmand under godset i anledning af, at sønnen Christen Nielsen, der da var 11 år, for første gang findes anført på rullen, som nu omfattede det unge reservemandskab fra det 9. til det 40. år. I rullen for det næstfølgende år 1754 nævnes begge Niels Tostensens sønner Christen og Morten, henholdsvis 12 og 9 år gammel.

Niels Tostesens hustrus navn er ikke fundet noget sted, og muligvis har der været flere børn i ægteskabet end sønnerne:

A. Christen Nielsen, født i Vester Saaby ca. 1742. Han nævnes første gang i reservemandskabsrullen for Aastrup gods for 1753 og var da 11 år. Også i den efterfølgende rulle for 1754 omtales han, men derefter først 1763, da han tjente i Vester Saaby. 1764–65 tjente han i Torkilstrup og blev få år efter gift med Sidsel Nielsdatter, der var født ca. 1742.

B. Morten Nielsen, født i Vester Saaby ca. 1745. Se ahnetavlens nr. 16.

Niels Tostesens kone af Vester Saaby døde 1774 og blev begravet i Kirke-Saaby 27/11. Når og hvor enkemanden Niels Tosten er død, er det ikke lykkedes at finde.

Nr. 33. N. N.

Født ca. 1713. Hendes navn og herkomst er ikke fundet, men hun døde i Vester Saaby og blev begravet i Kirke-Saaby 27/11 1774, 61 år gammel.

Nr. 34. CHRISTEN OLUFSEN (OLSEN)

Født ca. 1717. Christen Olufsen (Olsen) kaldes såvel i fæsteprotokollen som i alle andre verdslige kilder for Christen Olsen, medens han i kirkebogen gennem mange år benævnes som Christen Olufsen og først til sidst også der kaldes Christen Olsen.

Ved fæstebrev af 12/11 1750 fra Aastrup gods fik Christen Olsen som ungkarl fæstet på gården i Marup, hvor han boede og døde som aftægtsmand 1796. Fæstebrevet lyder:

»Jeg Casper Christopher Bartholin til Aastrup, Hans Kongelige Maiestæts Etatz- og Justits Raad saa og Assessor udi det Danske Høyeste Rett og Secretair i det Danske Cancellie, Gjør her med Vitterlighed at have Stød og Fæst, saa som ieg hermed Stæder og Fæster til ung Karl Christen

Olsen dend Gaard i Marup, Tølløse sogn, som afgangne Mads Andersen sidst beboede og er fradød.

Samme Gaard i Marup staar for Hartkorn Ager og Eng 8 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. samt aarlig Landgilde efter Jordebogen 3 Mark Penge, Sex Tønder Byg, Een Tonde Havre, et Lam, en Gaas og to Høns med alt hvis ved Gaarden findes af Boeskab og Creaturer og udi Skifte Forretningen, som er holden dend 11. Novbr. sidst afvigte findes anført, saavel som alt andet Gaarden tilliggende i Mark og Bye og med Rette bør at tillige.

Fornævnte Christen Olsen som meldt sin Livs tiid i Fæste skal Nyde, Bruge og Beholde, saa længe hand deraf aarlig og til Rette tiide Rigtig Betaler alle Kongel. Contributioner, som nu ere eller herefter allernaadigst paabydendes vorder, saa og Jordebogens aarlige Landgilde, som tilført er, Hoveri troe og forsvarlig Forretter, hvad Slags tilfælde det end maatte være i og bliver befaled. Gaardens Bygninger og Besætning at forbedre og alle tiider i forsvarlig Stand holde, Aufstingen Loufflig at Dørke og Drive og i alt sig saaledes forholde, som den Een Redelig troe Fæste Bonde vel Egner og Anstaaer. Iovrigt Retter sig Efster hands Maiestæts Allernaadigste Lov og Forordninger, Er mig og min Fuldmægtig Hørig og Lydig, eller dette sit Fæste Brev at have Forbrudt.

Til Indfæstning Betaler Christen Olsen ikkuns Teive (20) Slettedaler i henseende Han ægter enken Else Pedersdatter og efter Hands Christendoms Pligt bliver En Fader til De Indtrædende umyndige Stiv Børn.

Dette Stadfæster ieg med min underskrevne Haand og vedtrykte Signette.

Aastrup den 12. Novbr. 1750.

sign./ C. C. Bartholin.

Ligelydende Fæste Brev in originali haver ieg til Allerydmygst efterlevelse modtaget.

Aastrup ut supra.

sign./ C.O.S. (Christen Olsen).«

Christen Olsen og Mads Andersens enke *Else Pedersdatter* blev trolovet 15/11 1750 og nævnes da begge af Marup. Vielsen fandt sted i Tølløse kirke 10/1 1751.

I Christen Olsen og Else Pedersdatters ægteskab fødtes kun et barn, nemlig datteren:

A. Johanne Christensdatter, født i Marup, døbt i Tølløse 25/3 1752. Se ahnetavlens nr. 17.

Efter 5 års ægteskab døde Christen Olsens hustru Else Pedersdatter i Marup og blev begravet i Tølløse onsdag den 5/11 1755.

Allerede den 16/11 1755 trolovede Christen Olsen sig med *Anne Laursdatter*, der nævnes »af Marup«, men ved vielsen i Tølløse kirke 6/1 1756 »af Tølløse«.

Christen Olsens og Anne Laursdatters 6 børn døde alle som små og begravedes i Tølløse.

Da alle børnene døde som små, og Christen Olsens datter Johanne

af hans 1. ægteskab med Else Pedersdatter allerede 1774 var blevet gift med gårdmand Morten Nielsen i Kvarmløse, afstod han 1785 fæstet på gården i Marup til brodersønnen Ole Larsen, der var født ca. 1761.

Christen Olsens hustru Anne Laursdatter døde i Marup og blev begravet i Tølløse 23/5 1787, 53 år gammel. Ved folketællingen 1/7 1787 findes da Christen Olsen som 70-årig enkemand og indsidder hos sin brodersøn, bonde og gårdbeboer Ole Larsen og dennes hustru Maren Hansdatter (født ca. 1761) i gården i Marup, og det bemærkes, at han har sit ophold af gården. Christen Olufsen (Olsen) døde som aftægtsmand i Marup 28/2 1796.

Ved forarbejdet til den nye matrikel, som trådte i kraft 1844, fik gården i Marup matrikel nr. 6, og det angives, at den da havde et areal på 54 tdr. land med 6 tdr. 1 fdk. hartkorn. Gården lå sydvest for byen og havde foruden hovedarealet også 2 enghavelodder og en mose (Ellemosen), som lå øst for byen. Ole Larsen døde 1836, men allerede ved fæstebrev af 13/9 1827 havde sønnen Lars Olsen (født 1791, død 1842) overtaget gården. Lars Olsen var gift med Sidsel Marie Nielsdatter (f. 1795, død 1860), og deres søn Niels Larsen (f. 1828, død 1864) fik gården efter forældrene. Da Niels Larsen døde 1864, giftede hans enke sig med en Peder Olsen af Marup, hvorved gården gik over til en anden slægt. Fra ca. 1892 var gårdens ejer en Jens Pedersen (f. 1863), og han og hans hustru Johanne Marie boede endnu i gården ved folketællingerne 1/2 1901 og 1/2 1906.

Nr. 35. ELSE PEDERSDATTER

Hendes herkomst er ikke fundet, men hun var gift 1. gang med gårdmand Mads Andersen i Marup, med hvem hun havde flere børn. Efter Mads Andersens død (begravet i Tølløse 1750) fik ungarl Christen Olufsen (Olsen) gården i fæste mod bl. a. at ægte enken Else Pedersdatter, »og efter Hands Christendoms Pligt bliver En Fader til De Indtrædende umyndige Stiv Børn«. Fæstebrevet på gården blev udstedt 12/11 1750, og den 15/11 1750 fejrede Christen Olsen og Else Pedersdatter deres trolovelse. Vielsen fandt sted i Tølløse kirke 10/1 1751.

Else Pedersdatter døde i Marup og blev begravet i Tølløse 5/11 1755.

Nr. 36. NIELS IBSEN

Født ca. 1721. Han boede 1754 i Stedstrup, Kirke-Eskildstrup sogn, men det er ikke lykkedes at finde navnet på hans hustru.

Børn:

A. Ole Nielsen, født i Stedstrup, tvilling, døbt i Kirke-Eskildstrup 27/10 1754. Se ahnetavlen nr. 18.

B. Dorthe Nielsdatter, født i Stedstrup, tvilling, døbt i Kirke-Eskildstrup 27/10 1754.

Niels Ibsen døde i Stedstrup og blev begravet i Kirke-Eskildstrup 1/3 1761, 40 år gammel.

Nr. 38. CHRISTOPHER NIELSEN

Født ca. 1713. Han var husmand i Kastholm, Osted sogn, og nævnes 1789 som fæster på Universitetets gods dette sted. Hans hustru hed *Mette Sophie Jensdatter*. (Osted sogns kirkebøger før 1800 gik tabt ved præstegårdens brand 23/6 1879.)

Børn:

A. Jens Christophersen, født ca. 1748. Han blev gift med Bodil Olsdatter (født ca. 1746) og boede som husmand i Kastholm.

B. Mette Christophersdatter, født i Kastholm ca. 1754. Se ahnetavlens nr. 19.

Christopher Nielsen er uden tvivl død i tiden mellem folketællingerne 1/7 1787 og 1/2 1801, rimeligvis i Kastholm.

Nr. 40. JENS (Efternavn ukendt)

Søn: Niels Jensen. Se ahnetavlens nr. 20.

Nr. 42. HANS MADSEN

Han boede i et af præstegårdshusene i Soderup og er uden tvivl identisk med den Hans Madsen, der døde i Nørre Eskildstrup, Soderup sogn, og blev begravet i Soderup 24/6 1770, 33 år gammel. Han skal således være født ca. 1737 og efter at have boet i Soderup siden være flyttet til Nørre Eskildstrup. Hans hustrus navn og alder er ikke fundet.

Børn:

A. Hans Christian Hansen, født i Soderup, døbt 8/7 1764, båret af jomfru Kiærsgaard af Dams mølle (Elverdam). Faddere: Niels Hansen, Niels Jørgensen, Jens Christiansen samt Ole Christiansens og Peder Thomsens hustruer, alle af Soderup.

B. Marie Hansdatter, født i Soderup, døbt 1/1 1767. Se ahnetavlens nr. 21.

Nr. 44. OLE JENSEN

Født ca. 1717. Ole Jensens hustru hed *Ingeborg Nielsdatter*. Ole Jensen blev husmand og hjulmand i Allindelille, Haraldsted sogn, og hans og Ingeborg Nielsdatters børn var:

A. Iver Olsen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 22/4 1760, båret af Ole Olsens hustru. Faddere: Arild Hansen, Henrich Ibsen, Ole Olsen samt Jens Nielsens og Søren Jørgensens hustruer, alle af Allindelille. Iver Olsen døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 1760, 7 uger gammel.

B. Birthe Olsdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 24/6 1761, båret af Anders Hansens hustru Ulrica i Valsømagle. Faddere: Henrich Ibsen, Hans Jensen, Ole Olsen samt Arild Hansens og Peder Larsens hustruer, alle af Allindelille. Birthe Olsdatter døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 9/6 1765.

C. Iver Olsen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 25/3 1764. Se ahnetavlens nr. 22.

D. Caroline Marie Olsdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 13/4 1766, båret af Søren Jensens hustru i Allindelille. Faddere: Søren Jensen, Arild Hansen samt Knud Olsens og Søren Jørgensens hustruer, alle af Allindelille.

E. Peder Olsen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 18/9 1768, båret af Anne Olsdatter af Allindelille. Faddere: Ole Olsen, Henrich Ibsen, Peder Larsen, væveren Arild og Johanne Sørens, alle af Allindelille. Peder Olsen døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 1770.

F. Peder Olsen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 2/1 1771, båret af Lisbeth Olsdatter af Allindelille. Faddere: Ole Olsen, Anders Larsen, Jørgen Nielsen, Cathrine Andersdatter og Margrethe Søren Jensens, alle af Allindelille.

Ole Jensen døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 10/4 1792, ca. 75 år gammel.

Nr. 45. INGEBORG NIELSDATTER

Født ca. 1730. Hun levede endnu i Allindelille ved folketællingen 1/7 1787, men hendes død er ikke fundet i Haraldsted kirkebog. Hun kan

efter Ole Jensens død 1792 være rejst bort fra sognet, men måske er hun snarere død i Allindelille i tiden mellem 1787 og 1789, idet Haraldsted kirkebog mangler dødsindførelser i tiden 1781–1789.

Nr. 46. PEDER PEDERSEN

Født i Abildhuset i Allindelille, søn af Peder Nielsen, døbt i Haraldsted 18/6 1724, båret af Hans Johansens hustru Karen af Klarup. Faddere: Peder Nielsen og Mads Nielsen af Svalmstrup, Niels Hansen af Klarup, Rasmus Larsens hustru Inger af Baarup samt Anne Pedersdatter i Skee.

Peder Pedersen og *Ane Kirstine Hansdatter*, begge af Allindelille, blev trolovet 22/10 1752. Kirkebogen bemærker: »Her giøres ikke Forløfte fornøden, som de ere begge velbekiendte«. Vielsen fandt sted i Haraldsted kirke 3/12 1752. Peder Pedersen ernærede sig som skræder i Allindelille og havde et hus under Universitetets gods samme sted i fæste.

Peder Pedersens og Anne Hansdatters børn:

A. Peder Pedersen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 27/1 1760, båret af Søren Niensens Anne Marie i Allindelille. Faddere: Arild Hansen, Søren Jensen, Ole Jensen, Michel Hansens og Peder Thorkildsens hustruer, alle af Allindelille.

B. Kirsten Pedersdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 6/1 1765. Se ahnetavlens nr. 23.

C. Laurits (Lars) Pedersen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 13/10 1771, båret af Anne Marie Sørensdatter. Faddere: Søren Jørgensen, Niels Larsen, Peder Olsen, Maren Haagens og Lars Arilds Anna, alle af Allindelille.

Peder Pedersen døde som husmand og skræder i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 26/5 1808, 84 år gammel.

Nr. 47. ANE KIRSTINE HANSDATTER

Født i Allindelille, datter af Hans Christensen, døbt i Haraldsted 21/10 1731, båret af Hans Niensens Marie i Kirke-Eskildstrup. Faddere: Christen Larsen og søn Jørgen i Tostrup samt Henrich Nielsen, Laurs Laursens Kirsten og Cecilie Hansdatter, alle af Allindelille.

Ane Kirstine Hansdatter døde som enke i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 26/8 1810, 79 år gammel.

Nr. 48. DINES PEDERSEN

Boede i Uggerløse, hvor han 22/11 1739 blev gift med *Ane Nielsdatter*, der nævnes »af Uggerløse«. Han var endnu i Uggerløse 1751 og rimeligvis fremdeles i mange år, men er dog forsvundet fra sognet i 1771.

Børn:

A. Karen Dinesdatter, født i Uggerløse, døbt 18/6 1747, båret af Jens Smeds kone. Faddere: Unge Christen Larsens, Johan Olsens, Ole Hansens og Peder Sorensens hustruer, alle af Uggerløse.

B. Peder Dinesen, født i Uggerløse, døbt 8/8 1751. Se ahnetavlens nr. 24.

Nr. 49. ANE NIELSDATTER

Hun boede også før sit bryllup 22/11 1739 i Uggerløse og fremdeles indtil 1751 og rimeligvis meget længere, men såvel hun som hendes mand Dines Pedersen var forsvundet fra sognet 1771.

Nr. 50. JENS (Efternavn ukendt)

Datter: Kirsten Jensdatter. Se ahnetavlens nr. 25.

Nr. 52. NIELS (Efternavn ukendt)

Søn: Lars Nielsen. Se ahnetavlens nr. 26.

Nr. 56. MADS (Efternavn ukendt)

Søn: Niels Madsen. Se ahnetavlens nr. 28.

Nr. 58. OLE HANSEN

Født ca. 1715. Han var husmand i Tjæreby, Roskilde Vor Frue sogn, og gift med *Karen Jensdatter*, der var født ca. 1724.

Børn:

A. Hans Olsen, født i Tjæreby, tvilling, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 17/9 1752, båret af Christopher Pedersens hustru, medens Lars Nielsens hustru stod hos.

B. Ane Olsdatter, født i Tjæreby, tvilling, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 17/9 1752, båret af Christian Aagesens hustru, medens Peder Jensens hustru stod hos.

C. Margrethe Olsdatter, født i Tjæreby, døbt i Roskilde Vor Frue kirke 28/12 1755. Se ahnetavlens nr. 29.

Ole Hansen døde som husmand i Tjæreby 1788.

Nr. 59. KAREN JENSDATTER

Født ca. 1724. Ved skiftet af 28/7 1788 efter husmand Ole Hansen i Tjæreby, der findes indført i Bidstrup gods skifteprotokol, nævnes Karen Jensdatter som hans enke. Hun døde i Tjæreby 31/5 1792.

Nr. 60. LAURITZ (senere LARS) NIELSEN GAD

Født i Nykøbing Sjælland, døbt samme sted 26/6 1695, søn af handelsmand Niels Andersen Gad og hustru Karen Nielsdatter.

Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Onsdagen 26 Junij 1695 christnede Capellanen Hr. Hans Petersen velfornemme Niels Andersen Handelsmands og Hustrue Karen Nielsdatters Son kaldet Lauritz. Kiersten, Salig Thønnis' bar det til Daaben, og Anne Thønnisdatter, som haffuer Niels Lauritzøn Handelsmand, gick hoes. Faddere: Niels Hansøn Gruntvig Student ey offrede, Niels Rasmussen Roeschild offrede, Lisbeth, Peder Swenssens, Ellen, Salig Morten Jonsens ey offrede, Mette Nielsdatter offrede.«
(Præsten har øjensynlig lagt særlig vægt på, om fadderne ofrede).

Lauritz Nielsen Gads forældre, handelsmand Niels Andersen Gad og hustru Karen Nielsdatter, der således i 1695 boede i Nykøbing Sjælland, flyttede 1699 til Slangerup, hvor Niels Andersen Gad efter traditionen skal have boet på det sydlige hjørne af Kongensgade og Præstræde i tidligere borgmester Poul Hansen Steenbecks gård. Efter faderens død 1713 må Lauritz Nielsen Gad have etableret sig som købmand i Slange-

rup, da man ved, at hans købmandsgård i Vommeegade var en af de ejendomme i byen, som gik fri ved den voldsomme ildebrand, der søndag den 19/3 1724 lagde halvdelen af Slangerup i aske.

Øst for Slangerup, ved Græse å i Hjørlande sogn, lå Kratmøllen (nu Kratgården), der allerede nævnes i middelalderen, og som først blev nedlagt som vandmølle 1839. Her i Kratmøllen var mølleren Jens Pedersens hustru Lene Karstensdatter død 1710, og i 1716 fulgte Jens Pedersen hende i graven. Den 1/10 samme år blev møllen bortfæstet til købmand Jørgen Didriksen Holsted i Hillerød, der havde den til 1727, da Peter Simonsen Schyt, en broder til købmand Carsten Simonsen Schyt i Slangerup, fik fæstet på den.

Jens Pedersen og Lene Karstensdatter havde efterladt sig datteren *Maren Jensdatter*, der var født i Kratmøllen og døbt i Hjørlande april 1708. Med hende giftede købmand Lars Nielsen Gad sig ca. 1724. Da vielsen ikke er indført i Hjørlande kirkebog, har Maren Jensdatter ved sit giftemål sikkert opholdt sig i Slangerup, hvis kirkebog først begynder 1725. Endnu i 1731 boede ovenfor nævnte Peter Simonsen Schyt som møller i Kratmøllen, men den 24/2 1732 findes Lars Nielsen Gad som møller samme sted. Maren Jensdatter, der havde forladt Kratmøllen efter faderens død 1716, vendte således ca. 16 år efter som Lars Nielsen Gads hustru tilbage til sit fødested, hvor hun forblev som møllerkone resten af sine dage.

Lauritz (Lars) Nielsen Gads og Maren Jensdatters børn:

A. Jens Lauritzen Gad, født i Slangerup, døbt samme sted 10/6 1725, båret af Karen, Claus Ebbesens i Hillerød. Faddere: Bertel Svenson ved Frederikssund, Jens Nielsen Gad, Boie Nielsen, Anne Margrethe, Jacob Phrængers.

B. Karen Lauritzdatter Gad, født i Slangerup, døbt samme sted 15/12 1726, båret af Karen, Claus Ebbesens i Hillerød. Faddere: Byfogden Jon Gad, Jens Gad, Jacob Phrænger, Sara, Anders Nielsens, og hendes datter i Hauge mølle.

C. Niels Lauritzen Gad, født i Slangerup, døbt i Slangerup kirke 24/10 1728, båret af Karen, Claus Ebbesens i Hillerød. Faddere: Jacob Phrænger, Anders Nielsen Gad i Hauge mølle, skoleholder Johan Otte i Hjørlande samt Carsten Simonsens hustru og hendes søster i Slangerup. Niels Lauritzen Gad døde i Slangerup og blev mandag den 12/3 1731 begravet i købejorden på Slangerup kirkegård.

D. Niels Larsen Gad (nu bliver børnene døbt Larsen ikke Lauritzen), født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 14/9 1732, holdt over dåben af regimentsskriver Joen Morsleths hustru fra Frederiksborg. Faddere: Byfogden Jon Nielsen Gad af Slangerup, Anders Nielsen Gad fra Hauge mølle, Jens Nielsen Gad fra Herløv, madame Ebbesen fra Frederiksborg og madame Scheels fra Slangerup. Niels Larsen Gad giftede sig 1762 med gårdmandsenken Karen Jensdatter i Sigerslevvester, hvorved han blev gårdmand på dette sted.

E. Anders Larsen Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 7/8 1735, båret af salig hr. Peder Friises enke i Slangstrup. Faddere: Anders Nielsen Gad af Hauge mølle, byskriver Christopher Scheel af Slangstrup, Boie Nielsen af Slangstrup, Carsten Simonson fra Frederikssund og hr. Rasmus Orms kæreste fra Melby*). Anders Larsen Gad døde i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande onsdag 3/7 1737.

F. Karen Larsdatter Gad, født i Kratmøllen 15/12 1737, døbt i Hjørlande kirke 22/1 1738, båret af madame Friis i Slangstrup. Faddere: Anders Nielsen Gad i Hauge mølle, Boie Nielsen, captajn Rosing, madame Scheels og jomfru Zwergius, på den tid hos sin broder (pastor Zwergius) i Slangstrup, alle af Slangstrup. Karen Larsdatter Gad blev begravet i Hjørlande, 3 måneder og 3 uger gammel.

G. Helena Larsdatter Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande fredag 30/10 1739, båret af hr. Rasmus Orms kæreste i Melby. Faddere: Hr. Rasmus Orm i Melby, byskriver Christopher Scheel af Slangstrup og Boie Nielsen af Slangstrup, skovrider Jørgen Axelsen og Anne Marie Qvist af Hjørlande. Helena Larsdatter Gad døde i Kratmøllen, 2 uger og 3 dage gammel. Datteren Helena Larsdatter Gads fødsel kostede moderen Maren Jensdatter livet, idet hun døde i Kratmøllen 31 år og 7 måneder gammel og blev begravet på Hjørlande kirkegård sammen med sin lille pige den 20/11 1739.

Lars Nielsen Gad, der ved sin 1. hustru død var 44 år gammel, levede derefter som enkemand i Kratmøllen til 24/6 1740, da han i Lyng kirke ægtede *Cathrine Larsdatter Granberg* fra Merløse mølle ved Holbæk. Cathrine Larsdatter Granberg var datter af mølleren Lars Granberg i Merløse mølle (død i Slangstrup 1763) og hustru Anna Mathiasdatter Frich (død i Slangstrup 1762), hvis søster Karen Mathiasdatter Frich 1734 var blevet gift med præsten Lambert Hansen Windekilde i Lyng.

Lars Nielsen Gads og Cathrine Larsdatter Granbergs børn:

A. En datter, født i Kratmøllen 30/6 1741, død den 5/7 1741, begravet i Hjørlande 8/7 1741. Da datterens navn ikke nævnes i kirkebogen, er hun rimeligvis død inden dåben.

B. Hans Larsen Gad, født i Kratmøllen den 16/6 1742, døbt i Hjørlande kirke 21/6 1742, båret af provstinde Windekilde fra Lyng. Faddere: Provst Lambert Windekilde, byskriver Christopher Scheel, Boie Nielsen, jomfru Anne Christine Boiesdatter og jomfru Anna Dorethe Phrængers, alle af Slangstrup.

C. Lars Larsen Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 23/6 1743, båret af byskriver Scheels hustru i Slangstrup. Faddere: Studiosus Lars Granberg og Christopher Windekilde, Boie Nielsens hustru i Slangstrup samt provst Windekildes datter, jomfru Marie Kirstine Windekilde.

Den nævnte studiosus Lars Granberg, barnets morbroder, var blevet student fra

*) Rasmus Orm var præst, og præster og andre fine folk kaldte på den tid deres koner for »Kærestec«.

Frederiksborg skole 1738, og den 1/4 1745 ægtede han Anne Christine Boiesdatter, datter af købmand Boie Nielsen og hustru Maren Nielsdatter Gad (søster til Lars Nielsen Gad) i Slangstrup. Lars Larsen Granberg blev 19/3 1751 udnævnt til byfoged i Slangstrup og døde 1759. Hans enke døde 1766, og ægteparrets efterladte datter Anc Marie Granberg ægtede 14/5 1788 Anders Larsen Gad. Jvf. ahnetavlen nr. 30.

D. Anne Cathrine Larsdatter Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 11/2 1745, båret af Boie Nielsens datter Anne Christine af Slangstrup. Faddere: Anders Nielsen Gad af Hauge mølle, Lars Granberg, byskriver Svend Corth Gad, byfogdens datter Karen Gad, alle af Slangstrup. Anne Cathrine Larsdatter Gad blev gift med karetmager Vagner i København.

E. Maren Larsdatter Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande kirke 23/4 1747, båret af provstinde Windekilde. Faddere: Anders Nielsen Gad, Lars Granberg, Boie Nielsen og hr. Windekilde. Maren Larsdatter Gad døde i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande 1751, 4 år, 6 måneder og 2 uger gammel.

Lars Nielsen Gads 2. hustru Cathrine Larsdatter Granberg døde i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande 8/12 1747, 27 år gammel.

Den 16/1 1748 døde købmand Niels Jørgensen Bjørn i Slangstrup, 57 år gammel, og hans efterladte hustru Anne Marie Quist, som han havde ægtet i Slangstrup 3/10 1741, sad derpå som 27-årig, frugtsommeligt enke. Hun fødte sit barn, en søn, som i dåben fik sin afdøde faders navn Niels, den 29/6 1748, og »Mandag den 5/8 1748 blev Sr (Seigneur) Lars Nielsen Gad fra Kratmøllen og Madame Anne Marie, Salig Bjørns, efter kongelig Majestæts allernaadigste Dispensation foruden foregaaende Troløvelse og Tillysning med hinanden copulerede. At intet kan være dette Ægteskab i Henseende til Ægteskabslofte til Hinder, derfore love Vi underskrevne:

J. Riis. Svend Corth Gad«.

Anne Marie Quist var født i Hjørlande 24/5 1721 som datter af sognepræsten hr. Peder Villadsen Quist og hustru Gedske Marie Frederiksdatter Knopper og var således 27 år gammel, da hun giftede sig med den 53-årige Lars Nielsen Gad i Kratmøllen. Hun havde den 30/10 1739 i Hjørlande kirke stået fadder til Lars Nielsen Gads datter Helena fra Kratmøllen og rykkede nu selv ind som møllerkone samme sted.

Lars Nielsen Gads og Anne Marie Quists børn:

A. Peder Quist Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 19/10 1749, båret af provst Zwergius' kæreste i Slangstrup. Faddere: Hr. Christopher Windekilde af Lyngø, Boie Nielsen, byskriver Svend Corth Gad af Slangstrup, Lars Granbergs kæreste af Hauge mølle og jomfru Michæ Windekilde af Lyngø. Peder Quist Gad nævnes som kræmmervend 4/2 1790, da han i Københavns Trinitatis kirke stod fadder til brodersønnen Lars Andersen Gad (jvf. nr. 30 i ahnetavlen). Da moderen, Anne Marie Quist, efter sin

3. mand Jens Peder Abels død sad alene tilbage i Kratmøllen omkring 1790, hjalp Peder Quist Gad hende med møllens drift. Han døde 1810.

B. Jon Larsen Gad, født i Kratmøllen den 18/10 1750, hjemmedøbt af hr. Schindler, holdt over dåben af provstinde Zwergius i Slangerup. Faddere: Hr. Christopher Windekilde af Lyngø, madame Fog og jordemoderen Sidse Polsmann fra Slangerup. Jon Larsen Gad døde i Kratmøllen, 5 dage gammel.

C. Gedsk Marie Larsdatter Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 31/10 1751, båret af provst Zwergius' kæreste i Slangerup. Faddere: Boie Nielsen, byfoged Lars Granberg, byskriver Svend Corth Gad, madame Riis og jomfru Anne Sophie Møller, alle af Slangerup. Gedsk Marie Larsdatter Gad døde i Kratmøllen, 5 uger gammel.

D. Gedsk Marie Larsdatter Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 15/10 1752, båret af provstinde Zwergius i Slangerup. Faddere: Boie Nielsen, Johan Madsen Riis, Niels Gad, Niels Hein og byskriverens kæreste Anna Gad, alle af Slangerup. Gedsk Marie Larsdatter Gad blev 7/4 1775 gift med færgemand Zacharias Arthmann ved Frederikssund færgested, der efter faderen Christopher Arthmanns død 1769 havde overtaget færgeriet, som faderen havde haft siden 1745. I 1782 købte Zacharias Arthmann Strandgården i Ude-Sundby. Han døde 1802.

E. En søn, dødfødt i Kratmøllen 24/6 1755, begravet i Hjørlande.

F. Ditlev Gothard Zwergius Larsen Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 31/7 1757, båret af fru Quist. Faddere: Byfoged Granberg, byskriver Svend Corth Gad, Mons. (Monsieur) Riis, alle af Slangerup, samt provstinde Muus og jomfru Muus fra Stenløse. Ditlev Gothard Zwergius Larsen Gad døde i Kratmøllen, 5 uger gammel, og blev begravet i Hjørlande.

G. Anders Larsen Gad, født i Kratmøllen, døbt i Hjørlande 10/9 1758. Se ahne-tavlen nr. 30.

Lars Nielsen Gad døde som møller i Kratmøllen, 63 år, 3 måneder og 2 dage gammel, og blev begravet i Hjørlande 21/9 1758. Han havde da boet i Kratmøllen ca. 26 år, og her var hans 2 første hustruer, Maren Jensdatter og Cathrine Larsdatter Granberg, døde henholdsvis 1739 og 1747, medens hans 3. hustru, Anne Marie Quist, overlevede ham og kort tid efter hans død giftede sig med Jens Peder Abel, der 1746 var blevet student fra Frederiksborg skole, og som ved sit gitemål med møllerenken rykkede ind som møller i Kratmøllen. Da møllen brændte 1760, flyttede Jens Peder Abel den ved nyopbygningen nogle 100 alen mod nordvest til det sted, hvor Kratgården nu ligger.

Om Lars Nielsen Gad er der fundet enkelte oplysninger, som her skal gengives. (Arne Sundbo: »Slangerups historie«).

Den 5/8 1734 overgik der Lars Nielsen Gads broder, byfoged Jon Nielsen Gad i Slangerup, en kommissionsdom, som blev stadfæstet af Højesteret 6/3 1736. Årsagen til denne dom var, at Lars Nielsen Gad, da han i 1732 havde solgt sin gård i Slangerup til kaptajn Baltzar Josva Ørtz,

og betalingen ikke var faldet til rette tid, havde formået sin broder, byfogden, til at gøre en ulovlig arrest i kaptajnens bo. For denne handling blev byfogden dømt til at betale en erstatning til kaptajn Ørtz på 600 Rd., hvilken bevirkede, at de to brødre blev nødt til at sætte en stor del af deres ejendele til auktion for at få beløbet dækket. I 1740, da regeringens fiskal rejste omkring i amtet for at opspore og melde de overhåndtagende smugkroer og smugbrænderier, blev Lars Nielsen Gad anklaget for ulovligt krophold og ulovlig brændebrænden i Kratmøllen.

Da købstadsjord i amtet på hin tid var ejendom, medens bondejord var kronens fæstegods, er det forståeligt, at købstadsjord var et eftertragtet købsobjekt, og Lars Nielsen Gad søgte da også at komme i besiddelse af købstadsjord. I 1724 købte Lars Nielsen Gad jord i Slangerups Kratvang af købmand Claus Ebbesen i Hillerød, og i 1743 solgte denne atter et par stykker jord ved Slangerup til Lars Nielsen Gad. 2 år senere overtog Lars Nielsen Gad gården Falkenborg i Frederikssund efter brodersønnen Niels Jonsen Gad (en søn af byfogden), der ikke kunne klare sig, men denne gård solgte han allerede 1748 til købmand Poul Lemming.

NB. Det er interessant at lægge mærke til, at franske titler anvendes så hyppigt i kirkebøgerne i Slangerup på denne tid. »Mons.« (Monsieur) og »Madame« forekommer ofte, og når »Monsieur« ikke er fint nok, benævnes en mand med »Sr.« (Seigneur), hvad der på fransk er meget fint. Vor gode møller i Slangerup, Lars Nielsen Gad, bliver også kaldt »Seigneur« i kirkebogen, da han i 1748 bliver gift 3. gang i Slangerup kirke. (Vi er på Holbergs tid.) Præster kaldes efter gammel skik »Hr.«, men bliver de magister eller provst, får de denne titel. (C. V. B.)

Nr. 61. ANNE MARIE PEDERSDATTER QVIST

Født i Hjørlande præstegård den 24/5 1721 som datter af sognepræst Peder Villadsen Qvist og hustru Gedske Marie Frederiksdatter Knopper. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Torsdag den 29. Maj 1721 blev min Daatter Anne Marie dobt, som tilforn Løverdagen den 24. Maj var født imod Middag. Hende frembar til Daaben Mag. Iver Brinks Kærste af Kiøbenhavn. Faddere: Justitsraad Hans Seidelin fra Kiøbenhavn, Mag. Iver Brink, Sognepræst til Nicolai Kirke i Kiøbenhavn, Mag. Niels Lowberg af Slagslunde, Hr. Lambert Windekilde af Græse og Rektor Starcks Kærste af Slangerup«. (Christian Eriksen Starch var Rektor i Slangerup 1710–1722 og gift med Maren Fog Sørensdatter Dolmer).

Efter faderens død i Hjørlande 8/7 1740 giftede Anne Marie Pedersdatter Qvist sig den 3/10 1741 i Slangerup med købmand *Niels Jørgensen Bjørn*, der fra 6/7 s. å. var enkemand efter sin første hustru Vibeke Rise Ølgod, datter af byfoged Hans Nielsen Ølgod og hustru Anne Hansdatter Freboe i Slangerup. Slangerup kirkebog meddeler:

»Den 3. Oktober 1741 blev Sr. (Seigneur) *Niels Bjørn* og Jomfru *Anne Marie Pedersdatter Qvist* efter Hans kongelige Majestæts allernaadigste Til-ladelse foruden foregaaende Trolovelse og Tillysning med hinanden copulerede, og at intet dette Ægteskab kan være til Hinder paa nogen af Siderne, derfor gaar i Caution Hans Majestæts Byskriver Sr. *Christopher Scheel* og Sr. *Boye Nielsen*, Borger og Kiøbmand her i Slangerup, hvilket de med deres Hænders Underskrift bekræfter.

C. Scheel. *Boye Nielsen.*«

Niels Jørgensen Bjørn var født ca. 1691 og havde 1738 overtaget *Carsten Simonsens* købmandsgård med tilhørende Hestemølle i Slangerup, hvorpå han året efter blev udnævnt til overformynder i Slangerup.

I sit ægteskab med *Niels Jørgensen Bjørn* havde *Anne Marie Qvist* fire børn, hvoraf det sidste, en søn, som nævnt blev født efter faderens død.

Købmand *Niels Jørgensen Bjørn* døde i Slangerup den 16/1 1748, 57 år gammel, og blev begravet i Slangerup kirke.

Efter *Niels Jørgensen Bjørns* død blev *Anne Marie Qvist* 5/8 1748 gift med møller *Lars Nielsen Gad*. I dette ægteskab var der 7 børn (se foran).

Lars Nielsen Gad døde som møller i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande 21/9 1758.

Kort tid efter *Lars Nielsen Gads* død giftede *Anne Marie Pedersdatter Qvist* sig for 3. gang og denne gang med *Jens Peder Abel*, der var døbt i Hillerød 26/12 1726 som søn af daværende tobaksspinder, senere købmand og konsumtionsforpagter i Hillerød, *Jacob Abel* (Dyrgang) og hustru *Inger Pedersdatter Rønge*, og som 1746 var dimitteret som student fra *Frederiksborg* skole.

Jens Peder Abels og *Anne Marie Pedersdatter Qvists* vielse har rimeligvis fundet sted i Hjørlande, men den er ikke indført i sognets kirkebog, ligesom den også forgæves er eftersøgt i kirkebøgerne for Slangerup og Hillerød. At den må være foregået kort tid efter *Lars Nielsen Gads* død i september 1758, fremgår af den omstændighed, at der i muren på den længe af Kratmøllen, som vender ud imod Græse å, sidder en sten med *Jens Peder Abels* navn og årstallet 1759. Han har således i dette år været møller i Kratmøllen, som kort tid efter brændte, hvorpå han opbyggede den, hvor den nu ligger, noget nordvest for dens tidligere plads.

Jens Peder Abels og Anne Marie Pedersdatter Qvists ægteskab forblev barnløst, og ved Jens Peder Abels død i Kratmøllen 3/6 1789, forestod der en meget stor skifteforretning, som begyndte 4/6 1789 og først sluttede 26/10 1793. Af de forskellige regnskabsbilag fremgår det, at provst Niels Hansen Møller i Hjørlande fik 10 Rd. for at holde ligprædikenen, degnen Hans Christian Voigt 5 Rd. »for sin Opvartning«, medens graver Peder Pedersen i Hjørlande måtte nøjes med 4 mark for at grave graven. Til begravelsen indkøbte Anne Marie Pedersdatter Qvist 1 anker brøndevin på 18 potter à 18 skilling. Efter Abels død holdt Anne Marie Pedersdatter Qvist Kratmøllen i gang ved sin søn Peder Qvist Gad (se ahnetavlens nr. 60), som tidligere havde været krambodsvend i København.

Anne Marie Pedersdatter Qvist døde i Kratmøllen og blev begravet i Hjørlande 30/5 1804, 85 år gammel.

Nr. 62. CHRISTEN NIELSEN

Født i Sandby, Kundby sogn, og døbt i Kundby 21/8 1707 som søn af gårdmand Niels Andersen og hustru Anne Hansdatter. Han blev båret til dåben af »Christen Knudsens Qvinde Anne«, og fadderne var: »Niels Søffrensen, Jens Andersen, Lars Huggger, Oluff Frantzøn, Jep Madtzøns Qvinde Boel, Margrethe Lingens og Jacob Christensens Qvinde Margrethe«.

Onsdag den 15/12 1728 blev Christen Nielsen af Sandby trolovet med *Sidsel Pedersdatter* af Trønninge, Kundby sogn, og vielsen fandt sted i Kundby kirke den 14/3 1729.

Christen Nielsen og Sidsel Pedersdatter kom til at bo i Trønninge, hvor han blev sognefoged, og her fødtes deres børn:

A. Niels Christensen, født i Trønninge, døbt i Kundby 18/9 1729, båret af Jens Jørgensens kone. Faddere: Niels Christensen, Jørgen Hansen og Bertel Hansens kone, alle af Trønninge, samt Niels Andersen af Sandby. Niels Christensen blev begravet i Kundby 1/11 1729.

B. Anna Christensdatter, født i Trønninge, døbt i Kundby 14/1 1731, båret af Ingeborg, Jens Jørgensens. Faddere: Niels Christensen, Niels Ibsen, Lars Ibsen og Kirsten Hansdatter, alle af Trønninge. Anna Christensdatter døde i Trønninge 18 år gammel og blev begravet i Kundby den 11/10 1749.

C. Karen Christensdatter, født i Trønninge, døbt i Kundby 11/2 1734, båret af Jens Jørgensens kone Ingeborg. Faddere: Lars Rasmussen, Niels Christensen, Jørgen Nielsens hustru og Niels Nielsens hustru, alle af Trønninge. Karen Christensdatter døde i Trønninge og blev begravet i Kundby, 20 uger gammel.

Christen Nielsens hustru Sidsel Pedersdatter døde i Trønninge og blev begravet i Kundby 24/4 1757.

Allerede den 18/5 1757 blev Christen Nielsen i Trønninge trolovet med *Kirsten Andersdatter* fra Kundby, der var født i Kundby 1737 som datter af Anders Andersen og hustru Margrethe Nielsdatter. Forloverne var: Christen Olsen («Christen – C.O.S. – Olsen») og Niels Pedersen Trolle («Niels – N.P.S. – Pedersen»), begge af Kundby, og vielsen fandt sted i Kundby kirke søndag den 25/9 1757.

Christen Nielsens og Kirsten Andersdatters børn:

A. Anders Christensen, født i Trønninge, døbt i Kundby 16/4 1758, båret af Niels Olsens hustru. Faddere: Lars Hansen, Niels Nielsen, Mogens Sørensen og Anders Smeds hustru, alle af Trønninge. Anders Christensen boede 22/10 1790 i Torslunde by, Kundby sogn. (Ifølge skifteprotokol efter stedfaderen, Mads Larsen).

B. Niels Christensen, født i Trønninge, døbt i Kundby Mikkelsdag den 29/9 1759, båret af Niels Pedersens hustru i Trønninge. Faddere: Niels Olsen, Lars Hansen, Lars Ipsen og Jørgen Hansens hustru, alle af Trønninge. Niels Christensen opholdt sig 22/10 1790 i København.

C. Hans Christensen, født i Trønninge, døbt i Kundby 7/3 1762, båret af Niels Nielsens hustru. Faddere: Lars Ipsen, Hans Jensen, Christen Saxesen, alle af Trønninge, samt Hans Povelsens hustru af »Schielbechs-Huuset«.

D. Anna Christensdatter, født i Trønninge, døbt i Kundby onsdag den 1/8 1764. Se ahnetavlens nr. 31.

E. En dødfødt søn, begravet i Kundby 20/9 1767.

F. Karen Christensdatter, født i Trønninge, døbt i Kundby »ved Maanedes Prædiken« den 14/9 1768, båret af Mogens Sørensens hustru i Trønninge. Faddere: Lars Nielsen, Rasmus Rasmussen og hans hustru, alle af Trønninge. Karen Christensdatter tjente 22/10 1790 i Hørve.

G. Mads Christensen, født i Trønninge, døbt i Kundby 8/9 1771. Faderen nævnes som »Sogne-Fogden Christen Nielsen af Trønninge«, og barnet blev båret i kirke af Mette Andersdatter, tjenende Niels Rasmussen i Kundby. Faddere: Gårdmand Erich Andersen, værveren Lars Nielsen, gårdmand Mogens Sørensens hustru, Ane Nielsdatter hos sin moder Niels Nielsens enke og Ingeborg hos sin fader Hans Jensen, alle af Trønninge. Mads Christensen var 22/10 1790 tjenestekarl hos gårdmand Christen Nielsen i Trønninge.

H. Kirsten Christensdatter, født i Trønninge, døbt i Kundby 19/3 1775, båret af gårdmand Lars Mortensens hustru. Faddere: Christen Nielsen, Lars Nielsen og Jens Philipsen, alle gårdmænd, samt Morten Ipsens hustru og Hans Jensens datter Ellen, alle af Trønninge by.

Christen Nielsen blev begravet i Kundby den 30/7 1784, 77 år gammel. Han nævnes i kirkebogen som »den gl. Christen, forrige Sognefoged, boende i Trønninge«.

Nr. 63. KIRSTEN ANDERSDATTER

Født i Kundby, døbt i Kundby kirke 22/12 1737, datter af Anders Andersen og hustru Margrethe Nielsdatter. Hun blev båret i kirke af Peder Smeds hustru fra Marke, og fadderne var: Anders Jensen, Jonas Olsen, Lars Smeds hustru og Knud Andersens hustru, alle af Kundby.

Efter *Christen Nielsens* død 1784 blev Kirsten Andersdatter »af Trønninge« ifl. Kundby kirkebog den 12/7 1786 trolovet med enkemanden *Mads Larsen* fra Maarsø, der var husmand, og hvis hustru den 23/5 1784 var blevet jordet på Hagested kirkegård, 38 år gammel. Gårdmand Peder Johansen i Trønninge og gårdmand Niels Larsen (»N.L.S.«) i Kundby var forlovere og indestod for, »at aldeles intet er som kan hindre deres Forehavende enten i Henseende til Slægtsskab og Svogerskab eller noget andet, saa vi i alle Maader skal holde Præsten fri for Ansvar i Henseende til denne Forretning«. Vielsen fandt sted i Kundby kirke den 10/9 1786, og ægteparret blev bosiddende som husmandsfolk i Kundby, hvor Mads Larsen blev begravet 24/10 1790, 44 år gammel.

Ved folketællingen 1/2 1801 findes Kirsten Andersdatter som enke efter 2. ægteskab i Kundby Hospital, hvor hun døde og blev begravet på Kundby kirkegård den 21/6 1812.

3-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 92. PEDER NIELSEN

Født ca. 1705. Han boede i Abildhuset i Allindelille i årene omkring 1724, men i 1744 boede en anden familie i dette hus.

Abildhuset var et fritliggende hus og har rimeligvis ligesom de samtidige fritliggende huse Oldhuset og Agernhuset været beliggende i et mark-, skov- eller kratområde, muligvis på grænsen mellem Allindelille og dens nabobyer Skee og Skee Tostrup, medens ellers alle gårde og huse i fællesskabets tid lå samlet i landsbyen. Peder Nielsens hustrus navn er ikke fundet.

Barn:

A. Peder Pedersen, født i Abildhuset, døbt i Haraldsted 18/6 1724. Se ahnetavlens nr. 46.

Nr. 94. HANS CHRISTENSEN

Han boede i Allindelille. Hans hustrus navn er ikke fundet.

Børn:

A. Lars Hansen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 17/9 1730, båret af Hans Nielsens Maren i Kirke-Eskildstrup. Faddere: Hans Nielsen, Henrich Nielsen og Jørgen Nielsen samt Jens Rasmussens Kirsten og Lars Larsens Kirsten af Allindelille.

B. Ane Kirstine Hansdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 21/10 1731. Se ahnetavlens nr. 47.

C. Maren Hansdatter, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 16/9 1736, båret af Lars Larsens hustru Kirsten i Allindelille. Faddere: Lars Larsen, Henrich Nielsen, Peder Andersen og Niels Pedersens Maren, alle i Allindelille, samt Jørgen Christensens datter i Tostrup. Maren Hansdatter døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 20/1 1737.

D. Laurits (Lars) Hansen, født i Allindelille, døbt i Haraldsted 12/1 1738, båret af Peder Johansens Cecilie af Allindelille. Faddere: Ole Brun i Tostrup samt Anders Johansens, Laurs Laursens og Hans Knudsens hustruer tilligemed Peder Michelsen, alle af Allindelille. Laurits (Lars) Hansen døde i Allindelille og blev begravet i Haraldsted 18/2 1742.

Nr. 120. NIELS ANDERSEN GAD

Født i Roskilde, døbt 17/10 1652 i Roskilde Sankt Ibs kirke, søn af skipper Anders Madsen Gad og hustru Karen Jonsdatter.

Niels Andersen Gad var købmand i Nykøbing Sjælland fra 1677, han blev gift med borgerdatteren *Karen Nielsdatter* fra denne by, men han flyttede 1699 til Slangerup, hvor han efter traditionen skal have boet på det sydlige hjørne af Kongensgade og Præstestræde i tidligere borgmester Poul Hansen Steenbecks gård. I 1712 havde han »stor Modgang med Ildebrand og Tyvehaand«. Han døde i Slangerup 1713.

Niels Andersen Gads og Karen Nielsdatters børn:

A. Niels Nielsen Gad, født i Nykøbing Sjælland ca. 1680, død i Nykøbing Sjælland og begravet samme sted 1693. Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Lørdagen 15. Juli 1693 blev Niels Andersens og Karen Nielsdatters eldste Son Niels Nielsen begraffuen, 13 Aar ringere 4 Uger og 3 Dage. Sognepræsten Hr. Arnoldus Hofgaard kastede Jord derpaa og bleffue lagt paa den søndre Side. Prædiken i Kirken offuer hannem«.

B. Jon Nielsen Gad, født i Nykøbing Sjælland ca. 1682. Han blev student fra Roskilde 1703 og 1709 ansat som hører ved Latinskolen i Slangerup, hvor han også virkede som organist ved byens kirke. Da byfogden Hans Nielsen Ølgod i Slangerup døde, blev Jon Nielsen Gad 1711 udnævnt til dette embede, hvorpå han købte en del af den afdøde byfogeds gård på det nordøstre hjørne af Østræde og Kongensgade. Skræderholmen, der lå i nærheden af Kratmøllen, øst for byen, hørte til byfogedembedet. Ved en ildebrand, som opstod i Slangerup 19/1 1719, kl. 11 om aftenen, brændte Jon Nielsen Gads længe ud til det smalle Østræde med kreaturer, og hele avlen ligesom gårdens ladebygning ud mod Damhaven i øst, ialt nogle og tredive fag, fortæredes af flammerne. Derimod gik byfogdens gård fri under den store brand søndag den 19/3 1724, som lagde halvdelen af Slangerup i aske.

Foruden at være byfoged i Slangerup blev Jon Nielsen Gad 1731 tillige udnævnt til at være birkedommer i Jægerspris birk, men hans embedsførelse var ikke altid lige upåklagelig. En af ham foretagen ulovlig arrest i kaptajn Baltzar Josva Ørtzs bo i Slangerup, som medførte en kommissionsdom 1734 og byfogden en bøde på 600 Rd., er allerede omtalt (Jvf. ahnetavlens nr. 60). Ved en kommissionsdom 1740 kom han til at bøde 200 Rd., fordi han i 1736 havde ladet borgeren Niels Johansen Hein arrestere i Sverige, hvorhen denne var flygtet, og i 1743 klagede udskrivningschefen kaptajn Leegaard, der mødte ved soindrulleringen i Frederikssund, over, at byfogden ikke var helt ædru på sessionen og optrådte upassende overfor kaptajnen. Indberetningen til kancelliet 1743 sendte byfogden ikke i rette tid og blev derfor truet med suspension. Da kvægsygen gik hærgende hen over landet 1745, indsendte han heller ikke de rapporter om sygdommen, som stiftamtmanden krævede. Trods disse forhold, hvis påtale vist nok skyldes en særlig nidkærhed i kancelliet i København, forblev Jon Nielsen Gad dog som byfoged i Slangerup til sin død den 15/3 1746, 64 år gammel. Han blev begravet den 22/3 1746 »her paa Kirkegaarden udi Købejorden, og blev ringet med alle Klokkerne«.

Byfoged Jon Nielsen Gad var 1716 blevet gift med Anna Svendsdatter Corth, datter af afdøde skipper Svend Laursen Corth og hustru Maren Jonsdatter i Frederiks-

sund. I dette ægteskab fødtes sønnerne Svend Corth Gad og Niels Jonsen Gad henholdsvis 1717 og 1718. Førstnævnte blev 1744 udnævnt til byskriver i Slangerup, hvor han døde 1792, medens sidstnævnte blev student fra Frederiksborg 1737, cand. theol. 1740, men nævnes 1737 som prokurator. Han købte 1744 sin mormoders gård Falkenborg i Frederikssund, som han 1745 måtte overlade til farbroderen Lars Nielsen Gad (Jvf. ahnetavlens nr. 60). I 1777 blev han dømt for ulovlig jagt og flygtede derefter til Skåne.

Jon Nielsen Gads hustru Anna Svendsdatter Corth døde i Slangerup 19/9 1718, hvorefter byfogden 16/10 1719 i Hillerød ægtede Anne Kirstine Jordhøj, datter af præsten Lars Pedersen Jordhøj og hustru Birgitte Cathrine Christensdatter i Udesundby. Hun overlevede sin mand og blev først begravet i Slangerup 4/5 1773.

C. Anders Nielsen Gad, født i Nykøbing Sjælland ca. 1683. Han nedsatte sig 1709 som købmand i Slangerup, hvor han foreløbig boede til leje, men i 1714 fik han selv gård på det nordlige hjørne af Torvet og Svaldeergade.

Umiddelbart vest for Slangerup by lå en vandmølle, Have mølle, der ligesom Kratmøllen blev drevet af vandet i Græse å. Denne mølle var antagelig blevet anlagt i Middelalderen som mølle til Cistercienserordenens nonnekloster i Slangerup, som blev stiftet ca. 1170.

Ved år 1700 var Have mølle beboet af mølleren Niels Andersen, som 1699 havde ægtet Sara Tygesdatter, datter af møller Tyge Boisen i Øvre Værebros mølle. En søn af dette ægteskab ved navn Boie Nielsen, blev 1724 gift med Anders Nielsen Gads søster Maren Nielsdatter Gad.

Efter Niels Andersens død 1710 giftede Sara Tygesdatter sig året efter med Peder Olsen Schjotz, en søn af forvalter Ole Olsen i Gyldenlund (Charlottenlund) ved København. Da han døde 1723, giftede Sara Tygesdatter sig samme år med købmand Anders Nielsen Gad i Slangerup, der 1722 var blevet enkemand og nu fra sin købmandsgård i Slangerup rykkede ind som møller i Have mølle. Anders Nielsen Gad ejede endnu ved den store brand i Slangerup søndag den 19/3 1724 sin gård i Slangerup, der nedbrændte, men da den næste brand hærgede byen 22/10 1727, var købmandsgården, som atter brændte, gået over i stedsønnen Boie Nielsens eje. Foruden gårdens odelæggelse mistede Boie Nielsen ved denne brand gods for 750 slettedaler.

Anders Nielsen Gad i Have mølle forpagtede 1727 konsumtionen af Slangerup by, som han dog atter afstod 1730. Hans hustru Sara Tygesdatter døde i Have mølle 1745, 65 år gammel, og blev under ringen med alle klokkerne begravet i Slangerup kirkegårds købejord.

Den 1/4 1745 ægtede Anne Christine Boiesdatter, datter af købmand Boie Nielsen og Anders Nielsen Gads søster Maren Nielsdatter Gad i Slangerup, studiosus Lars Larsen Granberg (Jvf. ahnetavlens nr. 60), og Anders Nielsen Gad besluttede sig da til at testamentere Have mølle til dette ægtepar, rimeligvis påvirket af den omstændighed, at bruden var søsterdatter til Anders Nielsen Gad. Anders Nielsen Gad forblev dog boende i Have mølle, hvor han døde den 19/4 1749, 66 år, 3 måneder og 3 dage gammel. Han blev begravet i Slangerup 25/4 1749, og præsten noterer i kirkebogen, at der »blev ringet med alle Klokker for ham og holdt Ligprædiken over ham«.

4 år senere, 1753, fødtes i Have mølle Lars Larsen Granbergs og hustrus datter Ane Marie Granberg, som 1788 i København blev gift med Anders Larsen Gad (Jvf. ahne-

tavlens nr. 30). Ved hendes døb i Slangerup kirke 20/7 1753 blev hun båret af købmand Thomas Bertelsen Hagedorns hustru i Frederikssund, medens fadderne var: Hr. byfoged Lottrup og hr. byskriver Thim, begge fra Frederiksborg, samt madame Hans Langes og jomfru Smidt, begge fra Frederikssund.

D. Margrethe Nielsdatter Gad, født i Nykøbing ca. 1685. Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Mandagen den 20. Februar 1688 blev Kirkeværgeren Niels Andersens og Hustru Karen Nielsdatters datter Margrethe begravuen. Hr. Arnoldus kastede Jord paa Liget og holdt Lighrædiken udi Kirken«.

E. Karen Nielsdatter Gad, født i Nykøbing Sjælland ca. 1687. Hun var gift 3 gange. Hendes 1. mand var Rasmus Pedersen Fabjerg, søn af rådmand Peder Jensen Fabjerg i Slangerup. Efter hans død 1705 giftede Karen Nielsdatter Gad sig med Bernt Mathiessen Rosenmeier. Da Bernt Mathiessen Rosenmeier døde 1712, levede hun som enke i flere år, men 1724 trolovede hun sig med konsumtionsbetjent Jens Nielsen i Slangerup, som hun ægtede i Slangerup kirke 1725. Karen Nielsdatter Gad døde i Slangerup den 21. oktober 1750, 63 år, 5 måneder og 6 dage gammel, og blev »med Sang og Prædiken« begravet i Slangerup kirkegårds købejord 23/10 1750.

F. Jens Nielsen Gad, døbt i Nykøbing Sjælland 11/11 1689. Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Fredagen den 11. November 1689 blev velfornemme Mand Niels Andersens og Karen Nielsdatters liden Søn christnet ved Daaben af Sognepræsten Hr. Arnoldus Hoffgaard og blev kaldet Jens. Mette Nicolaj bar hannem, og Præstens Hustru Katrine Nielsdatter Wichmans gick hoes. Faddere: Niels Thonnesen, Arrendt Hermandtzen, Anne, Christen Christensens, som offrede, Byfogdens Daatter Anne Chatrine Hansdatter, Kestine Maartensdaatter, som ej offret efter Kongelig Bogstau«.

Jens Nielsen Gad var i mange år trompeter i flåden, boede 1725 i Slangerup og blev 1731 kromand i Herlev. Han døde i Slangerup 1745. Hans hustru, der havde været gift før, hed Kirstine Nielsdatter.

G. Bertel Nielsen Gad, døbt i Nykøbing Sjælland 30/12 1691. Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Onsdag den 30. December 1691 var thil Daaben Niels Andersens og Karen Nielsdatters liden Søn christnet aff Hr. Arnoldi Hoffgaard og blev kaldet Bertil. Chatrine, Knud Dannesens, bar ham, og Inger, Niels Thonesens gick hoes. Faddere vare: Valtin Danielsen Smid, Tønis Tonesen, Karen Thonisdatter, Maren, Peder Bugges, Cornelius Hansens Stifdaatter Anne Chatrine Hansdaatter, og alle ofrede efter Kongelig Bogstav«.

H. Niels Nielsen Gad, døbt i Nykøbing Sjælland 31/1 1694. Kirkebogen for Nykøbing Sjælland meddeler:

»Onsdagen den 31. Januar 1694 christnede Sognepræsten Hr. Arnoldus Hoffgaard Niels Andersen Gad og Karen Nielsdatters liden Søn kaldet Niels. Kirsten, Hans Jørgensens, bar Barnet til Daaben, og Margrete Steenbergs, som haffuer Rector Bager, gick hoes. Faddere: Niels Sandersen, Rector Hans Bager, Sofie, Lauritz Møllers, Maren, Arentis, og Kirsten Truelsdatter, som er Hans Christian Povelsens, alle ofrede Sognepræsten«.

»Mandagen den 12. Februar 1694 blev velfornemme Mand Niels Andersens og Karen Niels-

datters liden *Niels begraffuen, 14 Dage og 9 Timmer, og blev lagt Synden Kirken og blev gjort Lig Prædiken offuer hannem i Kirken af Sognepræsten Hr. Arnoldus Hoffgaard.*«

I. Lauritz (Lars) Nielsen Gad, døbt i Nykøbing Sjælland 26/6 1695. Se ahnetavlens nr. 60.

J. Anne Margrethe Nielsdatter Gad, født i Slangerup ca. 1699, kort tid efter forældrenes tilflytning til byen fra Nykøbing Sjælland. Hun var 1. gang gift med en indvandret tysk købmand ved navn Jacob Jørgensen Phrænger, hvis 4-længede købmansgård, opført 1722–23, lå på det søndre hjørne af Snæversti og Torvet i Slangerup. Købmansgården brændte 22/10 1727, hvorved købmand Phrænger led et stort tab. Han blev begravet under ringning med alle klokkerne i Slangerup den 6/2 1731.

Ifølge Slangerup kirkebog blev »*Byeskriver Sr. Christopher Scheel og Madame Anne Margrethe, Salig Jacob Phrengers, begge her i Byen, trolovede Onsdag den 26. September 1731 og at intet enten paa hans eller hendes Side kan eller er til Hinder i dette Ægteskab, belangende Ægteskab eller Ægteskabsløfte, derfor lover og gaar i Løfte undertegnede med deres egne Hænders Skrift. Hessel. Anders Nielsen Gad.*«

Christopher Andersen Scheel var født i Nykøbing Falster som søn af guldsmed Anders Jensen Scheel og hustru Birgitte Maschwedel og var 1719 blevet student fra skolen i sin fødeby, hvorefter han 1727 blev udnævnt til byskriver i Slangerup. Hans forlover ved trolovelsen med enken Anne Margrethe Nielsdatter Gad 1731 var Slangerups første postmester Henning Jacobsen Hessel. Vielsen fandt sted i Slangerup den 6/11 1731.

Christopher Andersen Scheel døde som byskriver i Slangerup den 2/8 1744, 49 år gammel, og han blev under alle klokkers ringning begravet på Slangerup kirkegård den 4/8 1744. Hans efterfølger som byskriver blev Svend Corth Gad, søn af byfoged Jon Nielsen Gad.

Anne Margrethe Nielsdatter Gad giftede sig 3. gang. Herom melder Slangerup kirkebog: »*Den 12. Marts 1745 blev ædle og velfornemme Procurator Sr. Michel Hansen Holst og Madame Anne Margrethe Nielsdatter Gad, Salig Byeskriver Christopher Scheels efterladte Enke, efter kgl. Majestæts allernaadigste Tilladelse foruden foregaaende Trolovelse og Tillysning med hinanden sammenviede. At intet hverken paa hans eller hendes Side i Henseende til Ægteskab eller Ægteskabsløfte kan være til Hinder derfor, gaar vi underskrevne i Caution og Forløftning, hvilket med vore Hænders Underskrift her med bekræftes. Slangerup ut supra. Boye Nielsen. Asmand Ambjørnsen.*«

Michael Hansen Holst var født i Mariager 1699 som søn af guldarbejder Hans Michaelsen Holst. I en ung alder var han blevet skriver i rentekammeret og senere i 6 år skriver hos amtsforvalter Lorentz Pedersen Juel i Kronborg amtstue. Efter at have taget juridisk eksamen 1741 fik han bestalling som prokurator. Hans forlover ved brylluppet Asmund Ambjørnsen, var avlsbruger i Slangerup og gift med Anne Dorthea Phrænger, datter af Anne Margrethe Nielsdatter Gad i hendes 1. ægteskab med købmand Jacob Jørgensen Phrænger.

Ægteskabet mellem Anne Margrethe Nielsdatter Gad og prokurator Michael Hansen Holst blev meget ulykkeligt. Prokuratoren var sikkert ikke nogen god mand, og i begyndelsen af året 1751 opsøgte Niels Jacobsen Phrænger, født 1728 som søn af Anne Margrethe Nielsdatter Gad og købmand Jacob Jørgensen Phrænger, sin stedfar

på Lystrupgaard, hvor han boede alene, gennempryglede ham og gav ham en så ilde medfart, at han døde på Lystrupgaard 8 dage efter den 10/1 1751. Niels Jacobsen Phrænger flygtede, men blev fanget, og såvel han som moderen arresteret under anklage for at have dræbt den afdøde prokurator. Moderen, Anne Margrethe Nielsdatter Gad, gik fri, men hendes søn blev den 9/1 1753 af Højesteret domt til døden. Han blev dog benådet 12/6 1754, idet dødsdommen blev ændret til livsvarigt fæstningsarbejde. Efter denne store modgang døde Anne Margrethe Nielsdatter Gad i Slangerup den 28/10 1754 og blev »med Sang og Prædiken« begravet i Slangerup kirkegårds købejord, 66 år gammel.

K. Maren Nielsdatter Gad, født i Slangerup ca. 1704. Hun blev 1724 gift med den afdøde møller Niels Andersens søn Boie Nielsen fra Have mølle, hvis stedfader var hendes broder Anders Nielsen Gad. Boie Nielsen blev som købmand i Slangerup en af byens betydeligste mænd. I anledning af datteren Anne Christine Boiesdatters giftemål 1745 med Lars Larsen Granberg skænkede Boie Nielsen og hans hustru en pengetafle med et billede, »Hundene slikker Lazarus' Saar«, til Slangerup kirke, som endnu findes der. Da den senere sindssyge konge Christian VII blev født 29/1 1749, lod Boie Nielsen den 5/2 1749 afholde en stor folkefest i Slangerup, hvor et musikkorps og et sangkor under musikalsk ledelse af den unge møller Lars Larsen Granberg i Have mølle gav sammenkomsten en festlig karakter. Festen varede hele natten, og Boie Nielsen traktede hele befolkningen i Slangerup med mad og drikke, naturligvis i rækkefølge efter stand og stilling.

Maren Nielsdatter Gad døde 17/10 1758, 54 år, 7 uger og 1 dag gammel, og blev begravet i Slangerup kirkegårds købejord. Den 16/6 1763 fulgte Boie Nielsen sin afdøde hustru i graven på Slangerup kirkegård.

Nr. 121. KAREN NIELSDATTER

Hun var en borgerdatter fra Nykøbing Sjælland. På sine gamle dage blev hun svag og sengeliggende og døde formentlig i Slangerup 1721.

Nr. 122. PEDER VILLADSEN QVIST

Født januar 1668 i Lyngø (Lyngø-Frederiksborg herred) som søn af sognepræst Villads Andersen Qvist og hustru Christence Pedersdatter Bircherod. Moderen giftede sig efter faderens død 1671 med Peder Danielsen Colerus (Køler), der samme år var kaldet til sognepræst i Lyngø.

Peder Villadsen Qvist blev dimitteret fra Frederiksborg skole 1686. På det tidspunkt var stedfaderen Peder Danielsen Colerus præst ved

Christiansborg slotskirke i København, hvortil han var blevet forflyttet 1683, og i hvilket embede han døde 1707, medens hans hustru Christence Pedersdatter Bircherod allerede var død 1699.

Sognepræst i Hjørlande var fra 1681 Bernhard Danielsen Colerus (Køler), en yngre bror til Peder Danielsen Colerus, begge sønner af Pastor Daniel Iversen Colerus (Køler) og hustru Margrethe Lauritsdatter Hoff i Avnslev på Fyn. Da Bernhard Danielsen Colerus i Hjørlande døde 18/4 1695, blev Peder Villadsen Qvist kun 27 år gammel kaldet til embedet, og året efter giftede han sig med *Lene Andersdatter*, født i København 1/1 1678 som datter af brygger Anders Rasmussen og hustru Ellen. Efter Anders Rasmussens død giftede Ellen sig med Peder Jørgensen Ogelby, der 1697 nævnes som stadskæmner i København og 1714 som rådmand samme sted.

Peder Villadsen Qvist tog magistergraden 1698. Ifølge en liste over kopskatten for år 1700 var Hjørlande præstegårds mandlige befolkning på det tidspunkt foruden præsten og hans 2 sønner, Anders og Daniel, også 5 tjenestekarle!

Peder Villadsen Qvists og Lene Andersdatters børn:

A. Anders Pedersen Qvist, født i Hjørlande tirsdag den 23. november 1697, »Klocken 7 Slett om Morgenen«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Tirsdag den 30. November 1697 blev Præstens liden Søn christnet og kaldet Anders, hannem frembar Ellen, Peder Ogelbyes i København, Barnets Mormoder. Mandfaddere: Stads Præsten i København, Mag. Peder Colerus, Hr. Jens Bang udi Slagslunde, Stadskæmner Peder Ogelbye udi København, Ole Nielsen Sletting, Academicus Hafniensis. Qvindfadder: Lene Plum, Mag. Friderick Plums Datter af Gentoft«.

(Jens Thomsen Bang var præst i Slagslunde 1673–1699, Friderick Clausen Plum var præst i Gentoft 1672–1728).

B. Daniel Pedersen Qvist, født i Hjørlande tirsdag den 14. marts 1699, »Klocken imod 9 om Aftenen«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Tirsdag den 21. Marts 1699 blef min anden Søn kaldet Daniel holdet over Daaben af sin Mormoder Ellen, Peder Ogelbyes, frembaaren af sin Farmoder Christence, Mag. Peder Colerus', begge udi København. Mandfaddere: Mag. Friderich Plum udi Gentoft, Mag. Christen Farum i Herlufsmagle, Hr. Hans Windekilde i Stenløse, Ebbe Jensen udi Slangerup. Qvindfaddere: Anne Lucie Nielsdatter, hos sin Moder i København, og Sidse, Niels Rasmussens i Norregade.«

(Christen Nielsen Farum var præst i Herlufsmagle 1691–1719 og havde 1692 ægtet barnets faster Sidse Villadsdatter Qvist, Hans Hansen Windekilde var præst i Stenløse 1695–1716, Ebbe Jensen var købmand i Slangerup). Daniel Pedersen Qvist døde af småkopper i Hjørlande 1703.

C. Christence Pedersdatter Qvist, født i Hjørlande 28/11 1700. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Mandag den 6. December 1700 blev min Daatter Christentze frembaaren til Daaben af min Hustrues Moder Ellen, Peder Ogelbyes. Mandfaddere: Hr. Niels Lovberg i Slagslunde, Anders Lauridsen Birch fra København, Studiosus Jørgen Ebbesen. Qvindfaddere: Ide, Lene Frichs Daatter fra København«.

(Niels Pedersen Lovberg var præst i Slagslunde 1694–1727 og gift med barnets faster Anna Villadsdatter Qvist). Christence Pedersdatter Qvist døde 3 uger gammel.

D. Villads Pedersen Qvist, født i Hjørlande 15/1 1702, »ved Midnat«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Den 24. Januar 1702 blev min Son Villads døbt, frembaaren af sin Mormoder. Faddere: Hr. Lauritz Jordhøj af Udesundby, Hr. Hans Langemarck i Skevinge, Hr. Henric Først i Lyngby, Hans Ogelbye af København, og Birte Pedersdatter, en Pige i København«.

(Laurids Pedersen Jordhøj var præst i Ude-Sundby 1696–1710, Hans Henrich Langemarch var præst i Skævinge 1699–1728, Henrich Fürst var præst i Lille-Lyngby 1701–1727, Hans Jørgensen Ogelby i København var broder til Peder Ogelby).

Villads Pedersen Qvist blev dimitteret fra Frederiksborg skole 1721.

E. Christence Pedersdatter Qvist, født i Hjørlande 24/3 1703, »ved Midnat«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Mandag den 2. April 1703 blev min egen Datter Christentze døbt, baaren til Daaben af sin Mormoder Ellen, Peder Ogelbyes. Faddere: Min Fader (stedfader) Mag. Peder Koler, Hr. Jens Gerner i Tjæreby, Brygger Peder Thomæson udi København, Mag. Jens Hows Kieriste af Lyngø og Peder Thomæsons Datter Annette af København«.

(Jens Henriksen Gerner var præst i Tjæreby (Strø herred) 1698–1729, mag. Jens Nielsen How var præst i Lyngø (Lyngø-Frederiksborg herred) 1683–1715.

Peder Villadsen Qvists hustru Lene Andersdatter døde i Hjørlande 1703, 24 år, gammel. Hendes efterladte mand skrev i kirkebogen:

»Den 11. Junii 1703 blef min egen Hustrue Lene Andersdatter begravet, som mig til Hierte sorrig oc bedrovelse døde Festo Trinit. Kl. 11 om Aftenen. Gud trøste! –«. Hun blev begravet under korbuen i den nederste del af koret i Hjørlande kirke. Over graven blev lagt en stor ligsten, på hvis øverste halvdel der med latinsk skrift står: »Her hviler i Haabet til en glædelig Opstandelse den ærbaarne meget hæderlige og fornemme Matrone nu salig hos Gud Lene Andersdatter, fordum Mag. Peter Qvist Sognepræst til Hjørlande Menighed hans kiere Hustru født Anno 1678 d. 1. Jan. og døde salig i sin Frelser 1703 d. 3. Juni, levede kierlig udi Echteskab paa 7'de Aar med denne sin Mand och føde ham 3 Sønner og 2 Døttre, hvis Sjæle er i Guds haand til en frydefuld Samling med dette i et Legeme paa den yderste Dag«.

Den halvdel af stenen, hvorpå intet står, var nok beregnet til et mindeord over hendes mand, som efter sin død 1740 også blev begravet under samme sten. Af en eller anden grund, måske fordi der ikke var yderligere plads til et mindeord over Peder Villadsen Qvists 2. hustru

Gedske Marie Frederiksdatter Knopper, som overlevede ham, er dette mindeord aldrig blevet indhugget i stenen.

Efter Lene Andersdatters død levede Peder Villadsen Qvist som enke-mand i Hjørlande præstegård.

Han giftede sig 2. gang og denne gang med *Gedske Marie Frederiksdatter Knopper*, der var født 1683 i Gjerlev (Horns herred) som datter af sognepræst Frederik Davidsen Knopper til Gjerlev og Draaby menig-heder og hustru Anna Marie Klint. Tid og sted for vielsen, der rimelig-vis har fundet sted i Gjerlev kirke, er ikke indført i Gjerlev kirkebog og heller ikke i kirkebøgerne for Draaby og Hjørlande sogne.

Peder Villadsen Qvists og Gedske Marie Frederiksdatter Knoppers børn:

A. Lene Pedersdatter Qvist, født i Hjørlande 1710. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Torsdagen den 30. Oktober 1710 blev min Datter Lene dobt, baaret til Daaben af min salig Hustrues Moder Ellen, Peder Ogelbyes. Faddere: Capitain Friderich Uhrne, min Hustrues Fader Mag. Friderich Knopper, Mag. Christen Farum og Ebbe Jensens Kieriste af Slangerup.»

(Købmand Ebbe Jensens hustru Anne Clausdatter Ogelby var datter af Peder Ogelbys farbroder, borgmester Claus Hansen Ogelby i Næstved.)

Lene Pedersdatter Qvist blev begravet i Hjørlande 8 uger og 1 dag gammel.

B. Frederich Pedersen Qvist, født i Hjørlande 26/5 1714, »straks efter Midnat Klocken imod 1«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Den 3. Junii 1714 blev min Son Frederich dobt, baaret til Daaben af Raadmand Peder Ogelbyes Kieriste af Kobenhavn. Faddere: Mag. Niels Løwberg af Slagslunde, Hr. Lambert Winde-kilde af Frederiksborg, Just Fahlmann fra Helsingør, min Hustrues Broder Peder Knopper og Hans Mouritzens (Møenboes) Datter Sophia Amalia af Samsø.»

Frederich Pedersen Qvist blev dimitteret fra Frederiksborg skole 1732 og tog teologisk eksamen med laudabilis 1739, hvorefter han 1741 blev kateket ved Kobenhavns Frue kirke og 1742 kapellan ved Vajsenhuset i København. I 1745 blev han sognepræst for Rorup og Glim sogne ved Roskilde, hvor han var til 1748, da han blev slotspræst på Christiansborg. Den 9/1 1750 blev han i Christiansborg slotskirke gift med Charlotte Amalie Gundelack, Datter af Hans Henrik Gundelack, som 1710–1722 var amtsforvalter i Vordingborg. I 1752 blev Frederich Pedersen Qvist udnævnt til 2. hofpræst og 1754 til kgl. konfessionarius. Han døde som 1. hofpræst 1778 og blev begravet i Hjørlande kirkeskibs sydvestre hjørne.

C. Lene Pedersdatter Qvist, født i Hjørlande 11/12 1717, »Klocken 10 Formiddag«. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Fredag den 17. December 1717 blev min egen Datter Lene dobt, frembaaren til Daaben af min Syster Anne, Mag. Løwbergs af Slagslunde. Faddere: Mag. Niels Løwberg af Slagslunde, Hr. Henrich Først af Lyngbye, Hr. Niels Schive, Capellan i Friderichsborg, Hr. Peder Friis Kieriste af Slangerup og Benedicta, Hoffproustens Datter fra Friderichsborg.»

(Peder Pedersen Friis var præst i Slangerup 1704–1728 og gift med Maren Pedersdatter, hofprovsten Anders Villumsen Hoff var præst i Frederiksborg 1711–1718).

Lene Pedersdatter Qvist blev den 17/6 1738 efter kongebrev viet af sin far til Ditlev Gotthard Cajsen Zwergius, der fra 1732 havde været sognepræst for Slangerup-Uvelse, og som fra 1737 havde været enkemand efter Louise Cathrine Licht.

Ditlev Gotthard Cajsen Zwergius var født i Sorup i Angel 7/4 1699 som søn af diakon (kapellan) Caj Burchard Zwergius og hustru Margrethe Dorothea Krock. Efter at faderen 1711 var blevet slotspræst på Kronborg, blev sønnen 1716 dimitteret fra Helsingør skole og tog teologisk eksamen 1725, hvorefter han 1728 udnævntes til præst på Amrum, hvor han var til 1732, da han fik kaldet som sognepræst i Slangerup, hvor han døde 1757. Lene Pedersdatter Qvist overlevede ham til 1797, da hun døde i Slangerup og blev begravet i Slangerup kirkes kor.

D. Anne Marie Pedersdatter Qvist, født i Hjørlande lørdag den 24/5 1721, »imod Middag«. Se ahnetavlens nr. 61.

Peder Villadsen Qvist og hustru Gedske Marie Frederiksdatter Knopper har åbenbart holdt huslærer for deres børn, da en hr. Teicher 1730 nævnes som lærer i Hjørlande præstegård.

Peder Villadsen Qvist døde i Hjørlande præstegård 8/7 1740. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Fredag den 8. Julii 1740 Klocken imod halvgaaen 8te om Morgenen døde velærværdige og højlærde Mag. Peder Willatzen Qvist, Sognepræst her for Jordlund Menighed i 45 Aar og 2 Maaneder; blev begravet den 15. Julii og nedsat i Choret næst ved Degnestolen og Fonten, efterat han havde oplevet 72 Aar, 6 Maaneder og 6 Dage«.

Hans enke overlevede ham i 9 år og blev begravet i Hjørlande kirkes kor 20/12 1749.

Nr. 123. GEDSKE MARIE FREDERIKSDATTER KNOPPER

Født i Gjerlev (Horns herred) 1683 som datter af sognepræst Frederik Davidsen Knopper og hustru Anna Marie Klint. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 28. Oktober 1683 blev Mag. Fredrichs Daatter opofred ved dend Hellige Daab her i Giærløf Kircke og kaldet Gæsche Marie. Velædle Fru Præsidentinden i Kiøbenhafn bar Barnet. Faddere: Mag. Jens, Sognepræst til Holmens Kirke, Claus Iversen og Cathrine, Mag. Jensis«.

Gedske Marie Frederiksdatter Knopper døde som enke efter pastor Peder Villadsen Qvist i Hjørlande 1749. Hjørlande kirkebog meddeler:

»Lowerdagen den 20. December 1749 blev Magister Peder Qvistes Enke Gedsche Marie Friderichsdatter Knoph her i Kirken nedsat i Choret, 66 Aar, 1 Maaned, 3 Uger og 1 Dag gammel«.

Nr. 124. NIELS ANDERSEN

Født i Sandby, døbt i Kundby 22/10 1676, søn af gårdmand Anders Jensen og hustru Lucie Nielsdatter, båret af sognepræsten hr. Holgers hustru Mette. Faddere: »Anders Skræder, Ingvor Nielsøn, Niels Mortensen og hans Søn Oluff Nielsen, Niels Ibsen, Peder Hansen i Kundby, Niels Jensen Klocher i Gislinge, Ane Holgersdatter, Hilleborrig, Hans Degns, Margrethe, Niels Smeds, Ane, Hans Bagges i Sandby, Kirsten, Hans Pedersens i Sandby, Inger, Søffren Nielsøns i Sandby, Bodil Karlsdatter tienendis Johan Suerdfeger i Holbech«.

Den 26/1 1705 blev Niels Andersen og *Anna Hansdatter* af Sandby trolovede, og vielsen fandt sted i Kundby kirke den 2/6 1705. Da ægteparret kom til at bo i Hans Sørensen Bagges Universitetsgård i Sandby (nuværende matr. nr. 2), og Niels Andersens enke Anna Hansdatter af Sandby ved sin død 1740 angives at være 60 år gammel, altså født 1680, må hun være identisk med Hans Sørensen Bagges og hustru Anes datter af samme navn, der blev født i Sandby og døbt i Kundby 1/6 1680.

Niels Andersens og Anna Hansdatters børn:

A. Anders Nielsen, født i Sandby, døbt i Kundby 13/12 1705, båret af Anne, Christen Knudsens. Faddere: Christen Knudsen, Niels Pedersen, Hans Jensen Smed og hans søn Jørgen af Kundby, Magdalene, Jens Nielsens, samt Maren Andersdatter og Margrethe Christiansdatter.

B. Christen Nielsen, født i Sandby, døbt i Kundby 21/8 1707. Se ahnetavlens nr. 62.

C. Hans Nielsen, født i Sandby, døbt i Kundby 5/7 1711, båret af Abelone Jensdatter. Faddere: Christen Knudsen, Niels Sørensen, Niels Laursen, Anne Nielses, Mette Peders, alle af Sandby. Hans Nielsen arvede faderens Universitetsgård i Sandby, hvor han døde 1794 og blev begravet i Kundby, 83 år gammel. Der findes skifte efter ham i Universitetets Gods' Skifteprotokol for Holbæk amt 1769–1815. I skiftet omtales hans arvinger, som var: 1 søn: Niels Hansen, gårdmand i Trønninge. 1 søn: Peder Hansen, gårdmand i Sandby. Han var 1769 blevet gift med Ane Larsdatter fra Torslunde og boede i sin farfar Anders Jensens gård i Sandby, nuværende matr. nr. 1. 1 datter: Anne Hansdatter, gift med gårdmand Jens Pedersen i Tuse. 1 sønndatter: Karen, 6 år gammel, hos stedfaderen Anders Pedersen i Sandby. 1 datterdatter: Johanne, 18 år gammel, hos faderen Peder Jørgensen, der var gårdmand i Sandby.

D. Niels Nielsen, født i Sandby, døbt i Kundby 11/3 1714, båret af Anne, Christen Knudsens. Faddere: Christen Knudsen, Niels Pedersen, Niels Sørensen, Sitzel, Peder Schønnings, og Maren, Anders Hansens, alle af Sandby.

Niels Andersen af Sandby blev begravet i Kundby 2/5 1729 »med Klocher og Lig Prædiken«.

Nr. 125. ANNA HANSDATTER

Født i Sandby, døbt i Kundby 1/6 1680, datter af Hans Sørensen Bagge og hustru Anc, båret af Sidsell, Niels Mortensens Qvinde. Faddere: Peder Hansen i Kundby, Peder Christensen i Kundby, Jens Nielsen i Trønninge, Niels Mortensen i Sandby og hans søn Oluf, Niels Ibsen, Anders Jensen, Mette, Søren Nielsens Qvinde, Ludse, Ingvor Nielsens Qvinde, og Maren, Anders Skræders Qvinde.

»Niels Andersens Enke Anna Hansdatter af Sandby« blev begravet i Kundby 18/5 1740, 60 år gammel.

Nr. 126. ANDERS ANDERSEN

Han var født ca. 1708, men ikke i Kundby sogn. Hans forældre var muligvis Anders Knudsen og Maren Andersdatter af Kundby, som den 18/10 1706 blev trolovet og den 28/11 1706 viet i Kundby kirke, men som må være flyttet udensofns at bo.

Anders Andersen blev den 10/6 1731 trolovet med pigen *Margrethe Nielsdatter* af Kundby. Forloverne var: Anders Jensen og Knud Andersen, begge af Kundby. Vielsen fandt sted i Kundby kirke 14/10 1731, og ægteparret kom til at bo i Kundby.

Anders Andersens og Margrethe Nielsdatters børn:

A. Ole Andersen, født i Kundby, døbt i Kundby kirke 25/7 1734, båret af degnens kone. Faddere: Jens Henrichsen, Ole Smed, Jonas Olsens hustru og Christen Skræders hustru, alle af Kundby.

B. Peder Andersen, født i Kundby, døbt i Kundby kirke onsdag den 12/12 1736, båret af Knud Andersens hustru. Faddere: Jonas Olsen, Jens Henrichsens hustru og Ole Fynboes hustru, alle af Kundby. Peder Andersen blev begravet i Kundby, 3 uger gammel.

C. Kirsten Andersdatter, født i Kundby, døbt i Kundby kirke 22/12 1737. Se ahnetavlens nr. 63.

Anders Andersen blev begravet i Kundby 20/3 1740, 32 år gammel.

Nr. 127. MARGRETHE NIELSDATTER

Hun er muligvis identisk med »unge Niels Jensens Datter Margrete« af Marke, som 9/10 1707 blev døbt i Kundby kirke, men bevis for antagelsen er ikke ført.

Efter *Anders Andersens* død 1740 blev Margrethe Nielsdatter af Kundby 1746 trolovet med *Niels Pedersen* af Kundby. Forloverne var: Knud Andersen og Jonas Olsen, begge af Kundby, og vielsen fandt sted i Kundby kirke den 15/1 1747.

Margrethe Nielsdatters død er forgæves eftersøgt i Kundby kirkebog.

4-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 240. ANDERS MADSEN (GAD)

Anders Madsen var født på Læsø, hvor han i Vesterø kirke den 9/1 1648 blev gift med *Karen Jonsdatter*, som var en søster til Anne Jonsdatter, der 23/1 samme år blev gift i Vesterø med Anders Madsens broder Bertel Madsen. Kendingsnavnet Gad, som de to brødres efterkommere førte, har muligvis sin oprindelse i betegnelsen på de stager, man brugte til at tørre garn og tovværk på, selv om man også må tage i betragtning, at et ålejern også kaldtes en gad (gaj).

Svenskernes ødelæggelse af Læsøs skibsflåde under Torstenssonskrigen 1643–45 har rimeligvis været årsag til, at Bertel Madsen og Anders Madsen udvandrede fra Læsø til Roskilde, hvor de, så vidt man kan skønne, har ernæret sig som skipperne. Begge brødre boede i Sankt Ibs sogn, i hvis kirkebog Bertel Madsen nævnes første gang 25/8 1650, da han fik sønnen Joen døbt i Sankt Ibs kirke, medens Anders Madsen i samme kirkebog nævnes første gang 17/10 1652, da han fik sønnen Niels døbt i kirken. Senere flyttede Bertel Madsen til Sundby færgested (Frederikssund), hvor han blev en anset mand, medens Anders Madsen blev boende i Roskilde. Han døde i Sankt Ibs sogn og blev begravet på Sankt Ibs kirkegård den 27/2 1659. Enken Karen Jonsdatter giftede sig 1664 i Sankt Ibs kirke med Anders Knudsen, der åbenbart også hørte hjemme i Sankt Ibs sogn.

Anders Madsens og Karen Jonsdatters børn:

A. Mads Andersen. Efter tidens skik har Anders Madsens ældste søn uden tvivl fået farfaderens navn, og da en Mads Andersøn optræder 14/1 1672 som fadder til Jon Andersens datter Margrete i Sankt Ibs kirke, tør man formode, at der her er tale om en broder til barnets fader.

B. Jon Andersen Gad. Da hverken hans eller hans formodede broder Mads Andersens dåb er fundet indført i Sankt Ibs kirkebog, må de begge være født, før forældrene flyttede til sognet. Jon Andersen Gad blev skipper i Roskilde, og 1671 giftede han sig i Sankt Ibs kirke med Johanne Olufsdatter.

C. Niels Andersen Gad, døbt i Sankt Ibs kirke 17/10 1652, båret af moderen, medens Anne Bertels (moderens søster) stod hos. Faddere: Thomas i Sankt Agnete (kloster),

Olluff Møller, Jens Møller, Jens Herridsfoget, Søffren Kieldsons datter, Christens datter i Hedegaard og Christen Skolemester. Se ahnetavlens nr. 120.

D. Maren Andersdatter Gad, døbt i Sankt Ibs kirke 29/10 1654, båret af moderen Karen Jonsdatter, medens Anne Bertels og Maren Rasmussis stod hos. Faddere: Bertel Matzøn, Jens Poffuelson, Kirsten Møllers, Bodel Møllers, Anne Thomesis, Anne Andersdaatter og Karen Andersdaatter. Maren Andersdatter Gad blev senere gift med skipper Hans Adsersen i Frederikssund.

E. Christopher Andersen Gad. Sankt Ibs kirkebog meddeler: »*Den 8 September 1656 begraffuet Anders Matzøns Barn Christopher*«. Da Christopher Andersen Gads dåb ikke findes indført i Sankt Ibs kirkebog, er han rimeligvis død før dåbspublikationen i kirken.

F. Anc Andersdatter Gad, døbt i Sankt Ibs kirke 2/3 1656, båret af moderen Karen, medens Aniche, K. Nielsis, og Anne Bertels stod hos. Faddere: Bertel Matzøn, Niells Veffuer, Ane, Niels Snecheres, og Anc, Lauritz Snecheres. I 1681 blev Anne Andersdatter i Sankt Ibs sogn og Ole Davidson i Roskilde trolovede. Forloverne var: Joen Anderson Gad og R.I.S. (Roland Jacobsen). Vielsen fandt sted i Sankt Ibs kirke.

G. Jens Andersen Gad, døbt i Sankt Ibs kirke 12/9 1658, båret af moderen Karen, medens Karen Møllers i Strandmøllen og Anne, Hans Veffuers, stod hos. Faddere: Thomas Lauritzen, Rejnholt Hanson, Maren Jensdatter, Anne Olufsdatter og Maren Søffrensdatter. Jens Andersen Gad blev begravet på Sankt Ibs kirkegård den 11/3 1659.

(Jens Andersen Gad blev født i en bevæget tid. Den 7/8 1658 var Karl X Gustav landet i Korsør med en hær på 7000 mand og marcherede mod København, foran hvis volde han nåede den 11/8 s. å., da han begyndte belejringen. Under 16/12 1658 meddeler Sankt Ibs kirkebog: »*Begraffuit een Rostmester, Fienden mange Soldater Som ieg iche haffuer kast Jord paa*«).

Nr. 241. KAREN JONSDATTER

Hun er rimeligvis født på Læsø, hvor hun i Vesterø kirke den 9/1 1648 blev gift med Anders Madsen (Gad).

Efter Anders Madsens død 1659 blev hun i 1664 i Sankt Ibs kirke gift med Anders Knudsen.

Karen Jonsdatter blev begravet på Sankt Ibs kirkegård 6/6 1680.

Nr. 244. VILLADS ANDERSEN QVIST

Født ca. 1626 og blev ca. 1646 student fra Roskilde skole. Han var hører ved Frederiksborg skole 1650–1660. Efter ordination 1660 blev Villads

Andersen Qvist personel kapellan med succession hos den gamle pastor Peder Jacobsen Bircherod i Lyngge, hvis datter han blev gift med. Svigerfaderen døde 1670, men allerede 1666 var Villads Andersen Qvist blevet beskikket som sognepræst i embedet, i hvilket han døde i februar 1671. Hans enke *Christence Pedersdatter Bircherod*, giftede sig året efter med pastor Peder Danielsen Colerus (Køler), der efter Villads Andersen Qvists død fik embedet som sognepræst i Lyngge, hvorfra han i 1683 blev forflyttet til Christiansborg slotskirke i København.

Villads Andersen Qvists og Christence Pedersdatter Bircherods børn:

A. Peder Villadsen Qvist, født i Lyngge januar 1668. Se ahnetavlens nr. 122.

B. Anna Villadsdatter Qvist. Den 26/4 1695 blev Anna Villadsdatter Qvist ifølge Christiansborg slotskirkes kirkebog viet af dr. Peder Jespersen »i hendes Faders (stedfaders) Mag. Coleri Hus« i København til sognepræst Jens Thomsen Bang i Slagslunde. Jens Thomsen Bang var født i København som søn af dr. og professor theol. Thomas Jensen Bang og hustru Else Dideriksdatter Bartskår, og var 1673 blevet beskikket som sognepræst i Slagslunde, hvor han i 1673 havde giftet sig med Marie Henriksdatter Gerner, datter af den kendte præst i Birkerød Henrik Thomsen Gerner og hustru Dorthe Jensdatter Bircherod. Marie Henriksdatter Gerner døde i 1694, hvorefter som nævnt Jens Thomsen Bang giftede sig med Anna Villadsdatter Qvist. Ægteskabet varede dog kun kort, idet »den hæderlige og højlærde Mand Hr. Jens Bang« blev begravet i Gandløse 21/2 1699, hvorefter Anna Villadsdatter Qvist den 14/11 samme år i Slagslunde ægtede Niels Pedersen Løvberg, der som student fra København 1694 var blevet beskikket som sognepræst i Slagslunde efter Jens Thomsen Bang, og som tog magistergraden 1702. Han blev begravet i Slagslunde 1727, og i 1728 fulgte Anna Villadsdatter Qvist ham i graven samme sted.

C. Sidsel Villadsdatter Qvist. Ifølge Christiansborg slotskirkes kirkebog blev »Slotz Præsten Mag. Peder Coleri Datter Sitzel Willatzdatter Qvist copuleret af Dr. Peter Jespersen udi hendis Faders Hus« i København den 8/4 1692 med mag. Christen Nielsen Farum, sognepræst til Herlufmagle i Tybjerg herred. Han var søn af præsten Niels Nielsen Gotlænder i Farum og blev student fra København 1686. I 1691 var han blevet beskikket som sognepræst for Herlufmagle menighed, i hvilket embede han døde 1719.

Nr. 245. CHRISTENCE PEDERSDATTER BIRCHEROD

Født i Lyngge (Lyngge-Frederiksborg herred) som datter af pastor Peder Jacobsen Bircherod og hustru Abelone. I sit ægteskab med *Villads Andersen Qvist*, der 1660 blev personel kapellan for hendes fader og 1666 sognepræst i Lyngge, havde hun 3 børn (se ovenfor nr. 244). Efter Villads Andersen Qvists død i februar 1671 giftede Christence Pedersdatter

Bircherod sig året efter med Peder Danielsen Colerus (Køler), der 1671 var blevet hendes 1. mands efterfølger som sognepræst i Lyngø.

Peder Danielsen Colerus (Køler) var født 1631 i Skalkendrup præstegård, Avnslev sogn på Fyn, som søn af pastor Daniel Iversen Colerus (Køler) og hustru Margrethe Lauritsdatter Hoff. Han blev student fra Odense 1654 og efter ordination i 1662 personel kapellan i Skævinge (Strø herred). 1663–64 blev han residerende kapellan i Frederiksborg og tog magistergraden 1664. Efter at være blevet forflyttet til Lyngø 1671 virkede han her til 1683, da han blev beskikket som slotspræst ved Christiansborg slotskirke i København, i hvilket embede han døde 1707, medens hans hustru Christence Pedersdatter Bircherod allerede var død i København 1699.

Nr. 246. FREDERIK DAVIDSEN KNOPPER

Født i Helsingør, døbt i Sankt Olai kirke 5/10 1645, søn af præst ved Sankt Olai kirke David Christensen og hustru Gedske Frederiksdatter. Mandfaddere: Toldskriver Jørgen Brygger, rådmand Lavrids Christensen og Johan Christensen. Qvindfaddere: Drude, Villum Fyrends (Fuirens) af Kiøbenhavn og Bodil Meynertz.

(Willum Fiuren var rådmand i København).

Frederik Davidsen Knopper blev student fra Roskilde skole 1665 og 1670 kaldet til præst for Gjerlev-Draaby menigheder i Horns herred. Han tog magistergraden 1677 og blev den 31/7 1677 gift i Københavns Frue kirke med *Mette Eriksdatter Torm*, datter af sognepræst til Frue kirke mag. Erik Olsen Torm. Hun må være død kort tid efter, skønt dødsfaldet ikke findes indført i Gjerlev kirkebog.

Frederik Davidsen Knopper giftede sig igen, formentlig i 1682, og den 24/6 1683 nævnes »Mag. Fredrichs Hustru« som fadder i kirkebogen. Hans 2. hustru hed *Anna Marie Klint*, men hendes herkomst er ikke fundet.

Frederik Davidsen Knopper blev provst og nævnes første gang i kirkebogen som sådan 20/3 1690. Hans hustru døde 1701.

Frederik Davidsen Knoppers og Anna Marie Klints børn:

A. Gedske Marie Frederiksdatter Knopper, døbt i Gjerlev 28/10 1683. Se ahnetavlens nr. 123.

Faddere var bl. a. Mag. Jens Hansen Winther, præst ved Holmens kirke 1676–1686, gift med Frederik Davidsen Knoppers søster Cathrine Davidsdatter, og

Rådmand Claus Iversen i København, gift med Frederik Davidsen Knoppers søster Sophia Davidsdatter, som 1668 var blevet enke efter mag. Hans Hansen Seidelin, præst ved Holmens kirke 1665–1668).

B. David Frederiksen Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev kirke 12/1 1685. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 12. Januar 1685 var Mag. Fredrichs liden Søn ved den Hellige Daab og blev kaldet David. Catrine, Mag. Jensis fra Kiøbenhavn, holt Barnet offuer Daaben. Faddere: Mag. Michel af Schiby, Hr. Laurs af Skullelou, Daniel Jensen Vinter, Elisabeth, Dr. Jensis, og Dorthe, Soren Pedersens«.

(Mikkel Sorensen blev præst i Skibby 1682, Laurits Helsing var præst i Skuldelev 1683–ca. 1709).

Den 22/3 1702 blev »Proustens ældste Søn, Salig David Knopper, med it anseelig Følge meget hæderlig til Jorden bestediget og her i Gierlev Kirchis Sacristie hos sin Salig Moder nedsat. Deres Siele Gud æuig frydek«.

C. Christian Frederiksen Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev kirke 21/1 1686. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 21. Januar 1686 var Mag. Fredrichs liden Søn ved dend Hellige Daab, som formedelst Svaghed for var hjemmedøbt oc kaldet Christian. Dorthe, Soren Pedersens, holdt hannem ved Daaben. Faddere: Morten Faxøe, Daniel Jensen, Hans Seidelin, Veronica, Mag. Michels, og Drude Margrethe Clausdatter«.

(Morten Rasmussen Faxe var 1679 i »Mag. Fridrichs Huus« blevet gift med Frederik Davidsen Knoppers søster Margrethe Davidsdatter).

Christian Frederiksen Knopper døde på samme tid som faderen, rimeligvis af smitsom sygdom, og begge blev begravet i Gjerlev 4/2 1714.

D. Peder Frederiksen Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev kirke 11/4 1688. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 11. April 1688 var Mag. Fredrichs liden Søn ved dend Hellige Daab oc kaldet Peder. Dorthe, Soren Pedersens, bar hannem til Daaben. Faddere: Sophie, Hr. Jacobs, Catrine Klint, Johan Georg, Martin Stisson (??), Soren Pedersen Wissingcloster, Kongelig Mayestøts Ridefoget«.

(Catrine Klint var rimeligvis en moster til barnet, Johan Georg boede på Torp Ladegaard i Skuldelev sogn).

E. Sophie Catrine Frederiksdatter Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev 20/3 1690. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 20. Marts 1690 var Proustens liden Daatter ved dend Hellige Daab oc blev kaldet Sophie Catrine. Velbaarne Jomfru Sophie Daa holdt hende ofuer Daaben. Faddere: Velbaarne Jomfru

Dorthe Due, Jomfru Jytte Catrine Friis, Mag. Michael, Hr. Geert Krag oc Hr. Anders Kongel«.

(Gert Christensen Krag var præst i Ferslev (Horns herred) 1684–ca. 1721, Anders Olsen Kongel var præst i Kyndby (Horns herred) 1688–1735).

Sophie Catrine blev begravet i Gjerlev 4/2 1691.

F. Anna Frederiksdatter Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev kirke 5/2 1692. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 5. Februar 1692 var Proustens lille Datter ved dend Hellige Daab oc blef kaldet Anna. Ellen, Hr. Jacob Fergemands, holdt hende offuer Daaben. Faddere: Hr. Gert Krag af Fersløv, Hr. Otto af Ourøe, Kongelig Majestæts Ridefoget Søren Pedersen, Johanna, Mag. Michels af Schibby, Karen, Johan Georgs fra Torp«.

(Otto Ottosen Lius var præst på Ouro 1687–1719).

G. Frederich Frederiksen Knopper, født i Gjerlev, døbt i Gjerlev 27/5 1697. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 27. Maj 1697 var Proustens liden Son ved dend Hellige Daab oc blef kaldet Frederich. Velbaarne Jomfruen paa Svanholm holt hannem offuer Daaben. Faddere: Velbaarne Juncher Christian von Arendorph, Mons. Henrich Clausen S. S. Theolog. Studios., Jomfru Berte Friis oc Velbaarne Jomfru (tom plads i kirkebogen) fra Selsøe och Elisabeth, Hr. Andersis i Kyndbye«.

Provst, magister Friderich Davidsen Knopper og hans søn Christian Knopper blev begravet i Gjerlev 4/2 1714.

Nr. 247. ANNA MARIE KLINT

Hendes herkomst og fødested er ikke fundet. Hun blev ca. 1682 gift med pastor Frederik Davidsen Knopper i Gjerlev, enkemand efter sin 1. hustru Mette Eriksdatter Torm.

»Ane Marie, Mag. Fredrichs« nævnes adskillige gange i Gjerlev kirkebog som fadder til bøndernes børn, og den 25/7 1701 »blev vor kjære Sogne Præstens Hustrue, Salig Anna Maria Klint, ved en meget anseelig og folcheriig Forsamling til sit Sovekammer og Huilsted meget hæderlig ledsaget og her udi Gierlov Kirchis Sacristie indsat«.

Nr. 248. ANDERS JENSEN

Ifølge en indsendt jordebog fra 1663 boede Anders Jensen på det tids-

punkt i en Universitetsgård i Sandby (nuværende matr. nr. 1), Kundby sogn.

Anders Jensen var 1. gang gift med *Dorthe Jensdatter*, der døde i Sandby og blev begravet i Kundby den 10/7 1665. (Kundby kirkebog begynder 1665).

Anders Jensens og Dorthe Jensdatters søn:

A. Jens Andersen, født ca. 1656. Ifølge skattemandtallet 1690 var Jens Andersen på dette tidspunkt endnu ugift, men i skattemandtallet for 1700 omtales han som gift. Hans hustru hed Bodil Jensdatter (begravet i Kundby 1743, 72 år gammel), men vielsen er ifølge Kundby kirkebog ikke sket i Kundby kirke. Han arvede faderens ovenfor omtalte Universitetsgård i Sandby, hvor han døde 1742, 85 år og 8 måneder gammel, og blev begravet i Kundby.

Den 17/3 1667 giftede Anders Jensen sig med *Lucie Nielsdatter*, der nævnes i Kundby kirkebog 1666, da hun som »Anders Jensens Pige« stod fadder til Niels Mortensens datter Bodil fra Sandby.

Anders Jensens og Lucie Nielsdatters børn:

A. Dorthe Andersdatter, født i Sandby, tvilling, døbt i Kundby den 4/12 1667, båret af præstens hustru Mette. Dorthe Andersdatters og tvillingesøsteren Ursula Andersdatters fælles faddere var: Peder Hansen »her i Byen«, begge Knud Oluffsens sønner Oluff Knudsen og Peder Knudsen i Torslunde, Niels Mortensen i Sandby, Niels Bondesens tvende sønner, Ingvor Bonde, Jens Nielsen, Niels Jensens søn, Margrethe, Niels Smeds Qvinde »her i Byen«, Hilleborg Madtzdatter, Hans Degns Qvinde, Karen, Lauritz Clausens Qvinde i Torslunde, Johanne, Rasmus Rasmussens Qvinde i Sandby, Maren, Hans Jensens Qvinde, og Gundell, Niels Ibsens Qvinde.

B. Ursula Andersdatter, født i Sandby, tvilling, døbt i Kundby den 4/12 1667, båret af Maren Jacobs i Marke. Den 23/2 1690 blev Ursula Andersdatter af Sandby trolovet med Niels Olufsen af Gislinge, og vielsen fandt sted i Kundby kirke den 27/4 1690.

C. Johanne Andersdatter, født i Sandby, døbt i Kundby den 17/9 1671, båret af præstens hustru Mette. Faddere: Laurids Clausen i Torslunde, Oluff Knudsen i Torslunde, Gamle Ender Hansen i Kundby, Ingvor Madtzen i Bjergby, Niels Bondesen, Søffren Nielsen i Sandby, Niels Mortensen, Jens Nielsen, Rasmus Rasmussen, Ane, Hans Søffrensens, Margrethe, Herløff Ibsens, Hildeborg, Hans Degns i Kundby, og hans pige Boel Jørgensdatter, Margrethe, Niels Smeds, og Maren Madsdatter. Den 4/9 1692 blev Oluff Frandsen og Johanne Andersdatter af Sandby trolovede. Brudgommens forlovere var Christen Knudsen og Niels Smed, medens Jens Andersen (»hendes Broder«) og Niels Pedersen var forlovere for Johanne Andersdatter. Vielsen fandt sted i Kundby kirke den 30/10 1692. Ægteparret kom til at bo i en gård i Sandby (nuværende matr. nr. 9), som i 1600-tallet hørte til sognepræsteembedet ved Roskilde domkirke, men som ved et mageskifte 1688 kom til kronen.

Oluf Frandsen i Sandby blev jordet på Kundby kirkegård den 28/8 1712.

Johanne Andersdatter blev den 29/11 1712 trolovet med Søren Mortensen, og

vielsen fandt sted i Kundby kirke den 12/3 1713. Søren Mortensen omtales som »fri Karl«, der fæster Oluf Frandsens fradøde gård og ægter enken. (Ryttergodsregnskabet).

D. Karen Andersdatter, født i Sandby, døbt i Kundby 25/1 1674, båret af Sitsel, Niels Mortensens i Sandby. Faddere: Rasmus Rasmussen i Sandby, Niels Ibsen i Sandby, Niels Mortensen i Sandby, Bonde Nielsen, Anders Skræder i Sandby, Peder Knudsen i Torslunde, Niels Smed i Kundby, Oluf Karlsen i Suinninge, Ane, Hans Bagges i Sandby, Inger, Sofren Nielsens i Sandby, Kirsten, gammel Peder Hansens i Kundby, Lutse, Hans Nilausens i Suinninge, Bodil Karlsdatter, tienendis Johan Suerdfeger i Holbech.

E. Niels Andersen, født i Sandby, døbt i Kundby 22/10 1676. Se ahnetavlens nr. 124.

F. Maren Andersdatter, født i Sandby, døbt i Kundby 15/6 1679, båret af Margethe, Niels Smeds. Faddere: Niels Smed i Kundby, Peder Bondesen, Niels Mortensen i Sandby og hans søn Oluf Nielsen, Lauridtz Jørgensen, Niels Oluffsen, Bonde Nielsen, Niels Ibsen, Maren, Anders Skræders, Anne, Hans Bagges, og Inger, Søren Nielsens, samt Anne, Rasmus Rasmussens.

Anders Jensen døde i Sandby og blev begravet i Kundby den 3/11 1690.

Nr. 249. LUCIE NIELSDATTER

Hun døde i Sandby og blev begravet i Kundby onsdag den 7/5 1704.

Nr. 250. HANS SØRENSEN BAGGE

Født ca. 1631 som søn af Søren Hansen Bagge og hustru Lucie Jepsdatter (Ibsdatter) i Sandby, Kundby sogn. Hans Sørensen Bagge fik faderens gård i Sandby (nuværende matr. nr. 2) i fæste af Universitetet. Han var muligvis gift 2 gange, men den 10/3 1672 nævnes hans hustrus navn som *Ane*, da hun den dag optrådte som fadder i Kundby kirke. Hans Sørensen Bagge og Ane synes ikke at være viet i Kundby, men muligvis i Gislinge, hvis kirkebog først begynder 1813 på grund af Hagested præstegårds brand.

Børn:

A. Lucie Hansdatter, rimeligvis datter af Hans Sørensen Bagge i et tidligere ægteskab. Den 23/9 1688 blev Hans Olufsen af Gislinge i Kundby kirke gift med »Hans Baggis Datter Lucia af Sandby«.

B. Christen Hansen, født i Sandby, døbt i Kundby den 2/2 1671. Faderen nævnes som »Hans Bache« i Sandby, og barnet blev båret af Øllegaard, Madtz Bendtz' moder i Gislinge. Faddere: Niels Bondeson og hans søn Bonde Nielson, Jep Bache, Peder Jenson, Rasmus Rasmussen, Anders Jensen, Hans Ibsen i Trønninge, Sidtze, Niels Mortensons, Inger, Soffren Nielsons, Anne Soffrendatter, tienendis Hans Ibsen i Sidinge.

C. Ane Hansdatter, født i Sandby, døbt i Kundby 31/8 1673. Faderen nævnes som »Hans Bagi« i Sandby, og barnet blev båret af Sitze, Niels Mortensons i Sandby. Faddere: Anders Jensen i Sandby, Niels Mortenson i Sandby, Bonde Nielson, Niels Bondesons søn i Sandby, Jeppe Bagge i Gislinge, Hans Ibsen i Trønninge, Niels Ibsen i Trønninge, Inger, Soffren Nielsons i Sandby, Maren, Peder Jensons i Sandby, og Gundel, Niels Ibsens i Sandby. »Hans Bagges Datter Anna Hansdatter af Sandbye« døde i 1690.

D. Malene Hansdatter, født i Sandby, døbt i Kundby nytårsdag 1/1 1676. Faderen nævnes som »Hans Baggi« i Sandby, og barnet blev båret af Sidsel, Niels Mortensons i Sandby. Faddere: Ingvor Nielson, Soffren Nielson, Peder Jenson, Niels Mortenson, Niels Oluffson, Johanne, Rasmus Rasmussens, Lucie, Anders Jensons, Maren, Anders Skræders, og Kirsten, Jens Nielsons.

E. Et dødfødt barn. Den 6/2 1679 blev »Hans Bagges Barn i Sandby, som var dødfødt«, begravet på Kundby kirkegård.

F. Anna Hansdatter, født i Sandby, døbt i Kundby 1/6 1680. Se ahnetavlens nr. 125.

G. Karen Hansdatter, født i Sandby, døbt i Kundby 14/11 1686. Faderen nævnes som »Hans Bagge« i Sandby, og barnet blev båret af »Hans Nielsen Kirckevergers Hustru Anna af Kundby«. Faddere: Hans Kirckeverge af Kundby, præstens Maren, Karen Smids, Hans Pederson, Peder Hansøn, Anders Jenson og hans datter Ørslø (Ursula), Niels Ibsens søn Nilaus og Christen Knudsens Qvinde Anna.

Den 23/4 1711 blev »Hans Bake af Sandby i sin Alders 80. Aar begravet« på Kundby kirkegård.

Nr. 251. ANE

»Løffuerdag 25/7 1705 blev Anne Bagges af Sandby begraffuet« på Kundby kirkegård.

5-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 480. MADS(Gad)

Børn:

A. Anders Madsen (Gad). Se ahnetavlens nr. 240.

B. Bertel Madsen (Gad), født på Læsø, hvor han den 23/1 1648 i Vesterø kirke blev gift med Anne Jonsdatter, som var søster til Karen Jonsdatter, der 9/1 samme år i Vesterø var blevet gift med Bertel Madsens broder Anders Madsen.

Bertel Madsen boede først i Sankt Ibs sogn ved Roskilde, hvor han har ernæret sig som skipper. Senere flyttede han til Sundby færgested i Ude-Sundby sogn, der 30/4 1650 første gang nævnes som »Fridrichssund«. På dette sted købte Bertel Madsen den i 1658 afdøde fiskemester Johan Bogvads gård, i hvilken han boede til sin død 1702. Han kaldes i 1650 for »Bertell Lessøe«.

Børn af Bertel Madsen og Anne Jonsdatter:

A. Mads Bertelsen, rimeligvis født før forældrene flyttede til Sankt Ibs sogn, da hans dåb ikke er fundet indført i dette sogns kirkebog. Mads Bertelsen blev skipper og boede i Frederikssund, hvor han døde 1693.

B. Joen Bertelsen Gad, døbt i Sankt Ibs kirke 25/8 1650, båret af sognepræsten Søren Nielsen Hjorts hustru Anna Jacobsdatter, medens Anne, Peder Snidkers, og moderen Anne Joensdatter stod hos. Faddere: Rasmus Rasmussen, Søren Kielsen, Jens Jørgensen Møller, Birgitte Morsings og Dorethe Jacobsdatter. Joen Bertelsen Gad blev kornet i infanteriet og døde 1679. I sit ægteskab med Annike Pedersdatter havde han datteren Maren Jonsdatter, som i sit ægteskab med skipper Svend Lauridsen Corth (død 1710) i Frederikssund blev moder til Anna Svendsdatter Corth, der 1716 blev gift med byfoged Jon Nielsen Gad i Slangerup. (Se ahnetavlens nr. 120).

Nr. 490. PEDER JACOBSEN BIRCHEROD

Ordineret 1620. Sognepræst i Lyngbe (Lyngbe-Fredriksborg herred), hvor han døde 26/4 1670. Hans hustru hed *Abelone Madsdatter*.

Datter:

Christence Pedersdatter Bircherod. Se ahnetavlens nr. 245.

Nr. 491. ABELONE MADSDATTER

Født ca. 1607. Datter af købmand i København Mads Poulsen.

Nr. 492. DAVID CHRISTENSEN

Født i Helsingør 1607 som søn af rådmand og borgmester Christen Davidsen og hustru Sophie Hansdatter Knopper. Efter teologisk eksamen blev han 1636 kapellan ved Helsingørs Sankt Olai kirke og fra 11/6 1646 sognepræst ved samme kirke. Han var magister og blev siden provst. I sit ægteskab med *Gedske Frederiksdatter*, der var født ca. 1623 som datter af lægen Frederik Sørensen (Severinus) og hustru Anna i København, fik han følgende børn:

A. Sophia Davidsdatter, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke 16/4 1643. Faderen nævnes som magister, men faddernes navne er ikke indført i kirkebogen.

Sophia Davidsdatter blev 1661 gift med Hans Hansen Seidelin, der var født i Helsingør 1632 som søn af borgmester Hans Jürgensen Seidelin og hustru Else Hansdatter Lundt, og som fra 1660 havde været øverste kapellan ved Helsingørs Sankt Olai kirke, hvor han var til 1665, da han blev præst ved Holmens kirke i København. Han blev student fra Helsingørs skole 1653, hvorefter han rejste udenlands. Kort før freden i Roskilde 26/2 1658 blev brudt ved kong Karl X Gustavs landgang i Korsør 8/8 1658, kom Hans Hansen Seidelin hjem fra Upsala og gjorde derefter vigtige tjenester under Københavns belejring. Magistergraden tog han 1667, men døde 1668. Sophia Davidsdatter giftede sig derpå med rådmand Claus Iversen i København.

B. Anna Davidsdatter, født i Helsingør 16/6 1644, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke den 7/7 1644. Faddernes navne er ikke indført i kirkebogen. Hun blev siden gift med Christen Roluffsen, præst til Harpelonge i Skåne.

C. Frederik Davidsen Knopper, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke 5/10 1645. Mandfaddere: Toldskriver Jørgen Brygger, rådmand Lavrids Christensen og Johan Christensen. Qvindfaddere: Drude, Villum Fyrends (Fuirens) af København og Bodil Meynertz. (Villum Fuirens var rådmand i København.) Se ahnetavlens nr. 246.

D. Cathrine Davidsdatter, født i Helsingør 18/10 1646, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke den 23/10 1646. Faderen nævnes som magister og sognepræst. Mandfadderne var: Doktor Hans Resen af København samt Giedert Bram. Qvindfadderne var: Birgitte, Jonas Tolders, og skriveren Peder Svendsens hustru.

(Doktor Hans Hansen Resen, søn af den kendte dr. Hans Poulsen Resen, var biskop over Sjællands stift 1652–1653, men havde fra 1635 været professor i teologi ved Københavns Universitet.) Cathrine Davidsdatter er rimeligvis død som spæd.

E. Cathrine Davidsdatter, født i Helsingør 18/9 1647. Hun blev 1670 gift med kapellan Jens Hansen Winther ved Holmens kirke i København, der var født ca. 1632, og som 1666 mistede sin 1. hustru Kirstine Danielsdatter Zincker. Han blev 1676 sognepræst ved Holmens kirke, i hvilket embede han døde 1686. Hans enke Cathrine Davidsdatter døde 1699.

F. Margrethe Davidsdatter, født i Helsingør 9/7 1648, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke den 14/7 1648. Mandfadderne var: Tolder Mads Mortensen samt Johan Wilder.

Qvindfadderne var: Anna, Salig Doctor Frederichs, Drude, Thomas Junchers, Anna, mag. Anspachs, og Sophia, Martinus Thomasons.

Margrethe Davidsdatter opholdt sig i Gjerlev præstegård hos broderen Frederik Davidsen Knopper 1678, da hun optræder som fadder til bondebørn i Gjerlev kirkebog. Hun er rimeligvis kommet til Gjerlev præstegård efter broderens 1. hustru Mette Eriksdatter Torms død, og her forblev hun til 1679, da hun blev gift med præsten Morten Rasmussen Faxe. Gjerlev kirkebog meddeler:

»Den 28. Oktober 1679 blef Hæderlig och Wellærde Mand Morten Rasmussen Faxe och Ære Dyd och Gudelskende Møe Margarethe Davidsdatter copuleret i Magister Fredrichs Huus. Gud giffve dem Lycke och Welsignelse«.

G. Lizabeth (Elisabeth) Davidsdatter, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke 2/9 1649. Mandfadderne var: Petrus Jonæ Carisius og Christian Christensen. Qvindfadderne var: Dorethe, Benedict Mortensens, og Kierstine, Jens Thomasens.

(»Petrus Jonæ Carisius« var søn af lægen Jonas Charisius (f. 1571, død 1619) og hustru Anna Pedersdatter i København. Jvf. ahnetavlens nr. 1972.)

H. Christen Davidsen Knopper, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke 9/10 1650. Mandfadderne var: Magister Jørgen Mayland, toldskriver Henrich Christophersen og rådmand Eggert Eylers i Helsingborg. Qvindfadderne var: Dorethe, Ghiodde Brams, og Birgitte, Johan Thomasens.

I. Peder Davidsen Knopper, døbt i Helsingørs Sankt Olai kirke fredag den 10/10 1651. Mandfadderne var: Hæderlig och Højlærde Mand Doctor Jesper Brochmand, superintendent, og borgmester Niels Hansen. Qvindfadderne var: Sophia Eggers af Helsingborg og Marine, Hans Kruses.

(Den kendte dr. Jesper Brochmand var biskop over Sjællands stift 1638–1652. Borgmester Niels Hansen i Helsingør var gift med Karen Jonasdatter Charisius, datter af lægen Jonas Charisius og hustru Anna Pedersdatter. Jvf. ahnetavlens nr. 1972.)

David Christensen døde som sognepræst ved Helsingørs Sankt Olai kirke 7/12 1658 og blev begravet i Sankt Olai kirke. Ifl. Hans Rasmussen: Helsingør. (Helsingør 1885): »Gaar vi fra Koret (i Sankt Olai kirke) ned gennem det nordre Sideskib, træffer vi paa højre Side først paa et Portræt i fuld Figur af Mag. David Christensen, der var Præst her fra 1636 til 58. Under dette Billede er Indgangsdøren til Præstens Værelse«.

Nr. 493. GEDSKE FREDERIKSDATTER

Født ca. 1623 som datter af lægen, dr. med. Frederik Sørensen (Severinus) og hustru Anna i København. Efter *David Christensens* død 1658 boede hun i Helsingør, til hun døde 28/12 1696. Sankt Olai kirkebog meddeler:

»Den 5. Januar 1697 begravet Gedske, Salig Magister David Christensens, i Sct. Olaj Kirke i Coret, straks ved Synder Side aff Altered hos hendis Salig Mand; bleff betalt for Jorden at aabne, annammede ieg selff Pengene, nemlig 12 Rd. 2 Mark; for alle Klockerne betalt 4 Rd. 2 Mark«.

Nr. 500. SØREN HANSEN BAGGE

Han nævnes i et skattemandtalt for Sandby 1631 og senere. Hans gård i Sandby (nuværende mtr. nr. 2) tilhørte Universitetet, og landgilden af den var i 1600-årene tillagt forskellige af Universitetets embedsmænd som en del af deres løn. (Præsteindberetningen 1651).

Slægten Bagge synes at have haft flere medlemmer boende i Sandby. Den 14/8 1681 blev således »Margrethe, Salig Peder Bagis i Sandbye«, begravet på Kundby kirkegård. Søren Hansen Bagge var gift med *Lucie Jepsdatter (Ibsdatter)*.

Børn:

A. Hans Sørensen Bagge, født ca. 1631. Se ahnetavlens nr. 250.

B. Jep (Sørensen) Bagge, rimeligvis opkaldt efter morfaderen. Han optrådte 1671 og 1673 som fadder i Kundby kirke til broderens børn. På sidstnævnte tidspunkt nævnes han »i Gislinge«.

C. Ane Sørensdatter Bagge. Den 30/8 1671 blev »Søren Baggis Datter i Sandbye ved Navn Ane« begravet på Kundby kirkegård.

»Søren Bagge i Sandbye« blev begravet i Kundby den 24/10 1675.

Nr. 501. LUCIE JEPSDATTER (IBSDATTER)

Den 2/5 1667 blev »Søfren Bagis Qvinde i Sandbye ved Naffn Lucie Ibsdatter« begravet på Kundby kirkegård.

6-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 984. CHRISTEN DAVIDSEN

Født i Helsingør ca. 1570 som søn af rådmænd David Hansen og hustru Katrine Hansdatter. Han fik borgerskab i Helsingør 1603, blev rådmænd 1610, toldskriver 1623, borgmester 1622 og 1626–1628, døde i Helsingør 1659, begravet i Helsingørs Sankt Olai kirke.

Christen Davidsen blev gift 1. gang 1603 i Helsingør med *Anna tor Smede*, der var født ca. 1572 i Flensborg som datter af Reinhold tor Smede og hustru Gesa (Gedske) Lange (Jvf. ahnetavlens nr. 3946), og som fra 1602 var enke efter toldskriver Hans Meyer i Helsingør. Christen Davidsens og Anna tor Smedes ægteskab forblev barnløst, og Anna tor Smede døde i Helsingør 1604. Christen Davidsen giftede sig 2. gang ca. 1605 med *Sophie Hansdatter Knopper*, der var født ca. 1587 som datter af dr. jur. Hans Knopper, som fra 1587 til sin død 1591 var lensmand på Sankt Bents kloster i Ringsted.

Christen Davidsens og Sophie Hansdatter Knoppers børn:

A. David Christensen, født i Helsingør 1607. Se ahnetavlens nr. 492.

B. Ane Christensdatter, født i Helsingør, død i Helsingør 1668. Hun blev gift med toldskriver Diederich Christophersen i Helsingør, hvis 1. hustru Ellina Johansdatter var død 1638, og som døde i Helsingør 1656.

C. Johan Christensen, der blev islandsk købmand.

D. Karen Christensdatter, gift med slotsforvalter Hans Jensen.

E. Sophia Christensdatter, født i Helsingør 1605, gift med borgmester Eggert Eylers i Helsingborg. Jvf. ahnetavlens nr. 492.

F. Dorthe Christensdatter. Hun blev 1645 gift i Helsingør med Godert (Gothard) Bram, der var født i Hamborg 1601 som søn af Johan Bram og hustru Marie Hegerfeldt. Godert (Gothard) Bram var 1637 blevet gift med Anne Brun, datter af Jochum Brun og hustru Anna i Helsingør, der tidligere havde været gift med rådmænd Abraham Meckelborg i Helsingør. Godert Bram var tolder i Helsingør i tiden 1639–1641.

Nr. 985. SOPHIE HANSDATTER KNOPPER

Født ca. 1587 som datter af dr. jur. Hans Knopper, som fra 1587 til sin død 1591 var lensmand på Sankt Bents kloster i Ringsted. Hun blev ca. 1605 gift med *Christen Davidsen* i Helsingør.

Nr. 986. FREDERIK SØRENSEN (SEVERINUS)

Han var født i København som søn af livlægen Peder Sørensen (Severinus) og hustru Drude tor Smede. Han rejste udenlands og studerede i Wittenberg og Heidelberg. Efter at være blevet dr. med. i udlandet praktiserede han fra 1618 i Flensborg og siden i København, hvor han var fra 1630. Da hans hustru *Anna* den 14/7 1648 stod fadder til datterdatteren Margrethe Davidsdatter i Helsingørs Sankt Olai kirke, nævnes hun som »Anna, Salig Doctor Frederichs«, hvorfor han må være død før dette tidspunkt.

Han har skrevet »Disp. de humani corporis fabrica«, der udkom i Wittenberg 1609. Jvf. Daniel Henrik Otto Cold: Lægevæsenet og Lægerne under Christian IV's Regiering 1588–1648 (Kjøbenhavn 1858) og V. Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen fra de ældste Tider indtil Aar 1800. I. Del. Kjøbenhavn 1873.

Datter af Frederik Severinus, Gedske Frederiksdatter, blev gift med sognepræst David Christensen i Helsingør. Se ahnetavlens nr. 493.

Nr. 987. ANNA

Kun hendes fornavn er kendt fra Sankt Olai kirkes kirkebog 14/7 1648, da hun stod fadder til datterdatteren Margrethe Davidsdatter og nævnes som »Anna, Salig Doctor Frederichs«. Medens David Christensens og Gedske Frederiksdatters ældste datter Sophia blev opkaldt efter farmoderen Sophie Knopper i Helsingør, er den næstældste datter Anna sikkert opkaldt efter mormoderen Anna. Se under ahnetavlens nr. 492.

7-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 1968. DAVID HANSEN

Født i Helsingør ca. 1530 som søn af Hans Davidsen og hustru Margrethe Hansdatter. Han blev toldskriver i Helsingør 1560, rådmand 1566–1579 samt 1591, hospitalsforstander 1585, tolder 1597. Han købte 1578 gård på Stengade (nu nr. 76) i Helsingør, hvor han året efter opførte det endnu bevarede smukke gavlhus (Se billede i »Helsingør i Sundtoldstiden 1426–1857«. I. bind. Pag. 435). Han boede dog et andet sted i byen, men lejede denne gård ud til lægen Jonas Charisius. Jvf. ahnetavlens nr. 1972.

David Hansen nævnes adskillige steder i »Helsingør i Sundtoldstiden 1426–1857«. Han giftede sig ca. 1561 med *Katrine Hansdatter*, der var født ca. 1535 og døde 1589.

Børn:

A. Bente Davidsdatter, gift med borgmester Cornelius Willumsen i Malmø.

B. Hans Davidsen, født i Helsingør ca. 1565. Han gik i Sorø skole og blev immatrikuleret ved Københavns Universitet ca. 1586, studerede i Leipzig 1587 og i Leyden 1591, fik 1596 borgerskab som købmand i Helsingør, rådmand 1597, hospitalsforstander 1607. Han døde i Helsingør 1609. Hans Davidsen giftede sig 1595 i Flensborgs Nikolajkirke med Dorothea tor Smede, født i Flensborg ca. 1576, datter af Reinhold tor Smede og hustru Gesa Lange. Jvf. ahnetavlens nr. 3946. Efter Dorothea tor Smedes død giftede Hans Davidsen sig 2. gang ca. 1603 med Elsabe Hansdatter Knopper, der var født ca. 1583 som datter af dr. jur. Hans Knopper. Jvf. ahnetavlens nr. 1970,

C. Christen Davidsen, født i Helsingør ca. 1570. Se ahnetavlens nr. 984.

D. Jacob Davidsen, borger i Malmø.

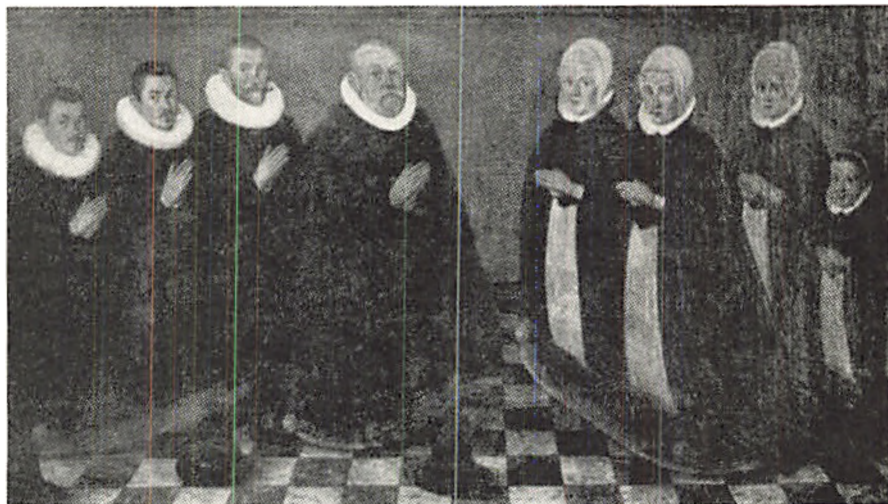
E. Elisabeth Davidsdatter.

F. Ricard Davidsen, døde 1592.

Efter Katrine Hansdatters død 1589 giftede David Hansen sig 2. gang med *Bente Andersdatter*, datter af rådmand Anders Sachs og hustru Truid i Helsingør. I dette ægteskab fødtes datteren Karin Davidsdatter, som senere blev gift med Poul Fechtel i Malmø.

Han døde 1599 og blev begravet i Sankt Olai kirke, hvor hans epitafium endnu hænger. Gengivelse af epitafiet findes i »Helsingør i Sundtoldstiden 1426–1857«, og et udsnit er gengivet her (s. 146).

*Tolder og rådmand i Helsingør David Hansen
og familie*

**Udsnit af David Hansens epitafium
i Sankt Olai kirke**

Nr. 1969. KATRINE HANSDATTER

Hun skal være født ca. 1535, men hendes herkomst er ikke oplyst. Hun døde i Helsingør 1589.

Nr. 1970. HANS KNOPPER

Han er født i Københavns Vor Frue sogn ca. 1550 og gift ca. 1582. Han var dr. jur. og fik 1587 følgebrev som lensmand på Sankt Bents kloster i Ringsted, hvor han døde 1591. Han har sikkert tiltrådt lenet 1/5 1587, da regnskabsåret i lensvæsenet altid begyndte Philippi og Jacobi dag (d. v. s. 1. maj). Hans efterfølger som lensmand på Sankt Bents kloster i Ringsted var Lave Bek til Førlev, der allerede udsteder lenskvitteringer i 1591. (Jvf. Kr. Erslev: Danmarks Len og Lensmænd. København 1879. Pag. 149). Navnet på Hans Knoppers hustru kendes ikke.

Børn:

A. Elsabe Hansdatter Knopper, født ca. 1583, gift ca. 1603 med Hans Davidsen i Helsingør. Jvf. ahnetavlens nr. 1968.

B. Sophie Hansdatter Knopper, født ca. 1587, gift ca. 1605 med Christen Davidsen i Helsingør. Jvf. ahnetavlens nr. 984.

Nr. 1972. PEDER SØRENSEN (SEVERINUS)

Han var født 1542 i Ribe som søn af rådmand Søren Jessen og hustru Bodil Sørensdatter. Forældrene satte ham i Ribe skole, og såsnart han var gammel nok og tilstrækkelig udviklet i åndelig henseende, sendtes han til København, hvor han med megen iver studerede ved universitetet og ved flid og sine ypperlige evner gjorde så gode fremskridt og i den grad vandt sine læreres opmærksomhed, at man, inden han var 20 år gammel, fandt ham værdig til at betros et docent-embede i poesi ved universitetet. 1562 blev han magister og rejste samme år til Frankrig. Under opholdet der udstedtes 28/10 1563 et kongebrev, hvorved kong Frederik II skænkede ham et kanonikat i Viborg, som var bestemt for en dr. med. i denne by. Brevet gav ham dog tilladelse til at forblive 3 år i udlandet for at studere medicin, men det forpligtede ham derefter ved

sin hjemkomst at nedsætte sig som læge i Viborg. Peder Sørensen (Severinus) kom dog aldrig til at nyde indtægterne af det viborgske kanonikat, idet et nyt kongebrev af 8/4 1564 gav det til lægen Hans Pedersen.

I 1565 kom Peder Sørensen (Severinus) tilbage til København og holdt forelæsninger over meteorologien, hvorpå han rejste til Italien i selskab med Johannes Pratensis, med hvem han den 13/1 1566 blev indskrevet ved universitetet i Padua. Den 19/6 s. å. tilstod kong Frederik II ham ved et kongebrev en ledig professorløn til underhold i udlandet på den betingelse, at han senere kom hjem og blev professor ved universitetet. I 1568 fornyede kongen dette tilsagn, hvorpå Peder Severinus vendte hjem og praktiserede i København. Det varede dog ikke længe, før han atter rejste til Italien og praktiserede med stor berømmelse i Venezia og siden i flere tyske byer, indtil kong Frederik II i 1570 kaldte ham hjem for at tiltræde posten som kgl. livlæge. På hjemrejsen aflagde Peder Severinus besøg i Frankrig, hvor han tog doktorgraden 1571. Samme år genså han atter sit fødeland, hvor han nu blev resten af sit liv.

Hans bestalling som kgl. livlæge blev udstedt 14/10 1571, og lønnen blev 200 Rd. årlig samt fri underholdning og kostpenge for sig selv, en sædvanlig hofklædning for sig selv og en dreng, frit hus og våning samt et kanonikat ved Roskilde domkirke, når et sådant blev ledigt, hvilket skete 1575. I 1576 skænkede kongen ham foder til 2 heste, sålænge han blev i København.

I en alder af 41 år giftede Peder Severinus sig 1583 med den 16-årige *Drude tor Smede*, datter af rådmand Reinhold tor Smede og hustru Gesa Lange i Flensborg, der skænkede ham 4 sønner og 4 døtre, hvoraf dog 5 af børnene døde i en spæd alder.

Under kong Christian IV vedblev Peder Severinus at være livlæge, indtil han den 29/6 1602 døde af den grasserende pest og blev begravet i Sankt Rochi kapel ved Frue kirke i København. Netop samme år var han bleven udnævnt til medicinsk professor, men han nåede ikke at tiltræde sin lærerpost, før døden indhentede ham. Hans hovedstudium havde været kemien, og det var navnlig de paracelsiske læresætninger, han hyldede, og med udmærket dygtighed og talent søgte han at bringe disse i overensstemmelse med Plato's meninger.

Hans hovedværker er »*Idea medicinæ philosophicæ, fundamenta continens totius doctrinæ Paracelsicæ, Hippocraticæ et Galenicæ*«, der udkom i Basel 1571 og senere blev optrykt flere gange, samt »*Epistola ad Paracelsum, in qua ratio ordinis et nominum totiusque Philosophiæ adeptæ methodus ostenditur*«, der udkom i Basel 1572. Desuden skal

han have efterladt sig en stor mængde skrifter, dels af fysisk og dels af kemisk indhold, dels fuldendte og dels ufuldendte, men som aldrig blev trykt, skønt ønsket derom fremkom flere gange.

Jvf. Daniel Henrik Otto Cold: Lægevesenet og Lægerne under Christian IV's Regiering 1588–1648 (Kjøbenhavn 1858) og V. Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevesen fra de ældste Tider indtil Aar 1800. I. Del. Kjøbenhavn 1873.

Børn af Peder Severinus og Drude tor Smede:

A. Frederik Sørensen (Severinus). Se ahnetavlens nr. 986.

B. Anna Pedersdatter, født i Flensborg 1586. Hun giftede sig 1602, 16 år gammel, samme år som hendes fader døde, med dr. Jonas Charisius, der var født i Nykøbing på Falster 1571 som søn af pastor Rasmus Charisius og hustru Catharine. Faderen var født i Karise, deraf navnet. Jonas Charisius rejste i sin ungdom udenlands og blev 1589 immatrikuleret ved universitetet i Padua, og han var vistnok dr. med., da han 1603 disputerede for den juridiske doktorgrad ved Københavns Universitet. Han praktiserede dog næppe meget som læge, men blev derimod meget brugt af Chr. IV i diplomatiske forretninger. Han havde et kanonikat i Roskilde, og da han døde 1619 blev han begravet i Roskilde domkirke.

C. Gesa Pedersdatter. Hun blev gift med rådmænd, siden borgmester, Mathias Hansen i København og døde 1613. Mathias Hansen havde været vinskænk hos kong Christian IV, og i et tidligere ægteskab havde han datteren Kirsten Madsdatter (Mathiasdatter), der var pige ved hoffet, og som 3/2 1611 fødte kongens uægte søn Christian Ulrich Gyldenløve, efter at dronningen dagen i forvejen havde født kongen sønnen Prins Ulrich. Mathias Hansen byggede 1616 den endnu stående pragtfulde gård på Amagertorv i København, som den kgl. Porcelænsfabrik ejer. Han døde 1628 og blev begravet i Helligåndskirken i København.

Nr. 1973. DRUDE TOR SMEDE

Født i Flensborg ca. 1567, datter af Reinhold tor Smede og hustru Gesa (Gedske) Lange. Hun blev 1583 gift i Flensborg Nikolaj kirke med lægen *Peder Sørensen (Severinus)*, der var født i Ribe 1542 som søn af rådmænd Søren Jessen og hustru Bodil Sørensdatter. Efter sin mands død 1602 i København levede Drude tor Smede til 1610, da hun døde i København og blev begravet i Frue kirke.

8-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 3936. HANS DAVIDSEN

Født i Helsingør som søn af borgmester David Thomessøn. Han blev rådmand i Helsingør 1531. I Hans Davidsens ægteskab med *Margrethe Hansdatter*, datter af rådmand Hans Pedersen og hustru Alhed i Helsingør fødtes sønnen David Hansen ca. 1530. Se ahnetavlens nr. 1968.

Nr. 3937. MARGRETHE HANSDATTER

Datter af rådmand Hans Pedersen og hustru Alhed i Helsingør. Gift med rådmand *Hans Davidsen* i Helsingør.

Nr. 3944. SØREN JESSEN

Rådmand i Ribe. Gift med *Bodil Sorensdatter*. Søn: Peder Sørensen (Severinus). Se ahnetavlens nr. 1972.

Nr. 3945. BODIL SØRENSDATTER

Gift med rådmand *Søren Jessen* i Ribe.

Nr. 3946. REINHOLD TOR SMEDE

Født i Flensborg 1532, søn af købmand, rådmand Thomas tor Smede og hustru Drude. I sin ungdom studerede han i Strasbourg og blev i september 1543 immatrikuleret i Wittenberg, hvor han var »ein Zuhörer Lutheri«. Efter sin hjemkomst blev han 1562 sammen med svogeren

Harder Vake optaget som kompagnon i moderens forretning, som de i fællesskab overtog efter moderens død 1565. Han havde 1563 i Flensborg giftet sig med *Gesa (Gedske) Lange*, der var født ca. 1543 som datter af rådmænd Hans Lange og hustru Elsabe Fincke i Flensborg. 1568 købte han af Jürgen Schult »Haus und Hoff bey der kleinen Schippbrügge belegen« i Flensborg. Han var meget rig, og i 1572 siges borgmester Peter Pommerening i Flensborg at have forsikret kong Frederik II, at Reinhold tor Smede »allein im stande wære, den restirenden sold der 500 soldaten vorzustrechen vnd bezahlen«. (Det var lejesoldater, som efter afslutningen af krigen med Sverige 1570 var indkvarterede i Flensborg.) Han nævnes som rådmænd i Flensborg 1574 og 1576 og var sidstnævnte år hospitalsforstander. I 1580 skænkede han et bibliotek til Sankt Nikolaj kirke i Flensborg. Han døde i Flensborg 1584 og blev begravet i Sankt Nikolaj kirke, hvor der blev opsat et epitafium over ham, som senere er forsvundet.

Reinhold tor Smedes og Gesa (Gedske) Langes børn:

A. Thomas tor Smede (den yngre), født i Flensborg 1564, hvor han 1575–1576 gik i den lærde skole. Sammen med Thomas Kellinghusen og Thomas Vake var han 5 år som student i Strasbourg og blev også immatrikuleret ved universiteterne i Leipzig (1582), Heidelberg (1583), Jena og Wittenberg. Efter hjemkomsten blev han købmand i Flensborg og giftede sig 1591 i Husum med Magdalena Hoyer, der var født ca. 1575 i Oldensworth som datter af den fyrstelige staller (statholder) Caspar Hoyer og hustru Anna Conradi Wolf på gården Hoyersworth i Oldensworth i Ejdersted. Svigerfaderen Caspar Hoyer (født i Husum 1540, død i Husum 1594) var en søn af kong Frederik den 1.s uægte datter Gesche, som blev gift med borger Hans Knudsen i Husum.

Thomas tor Smede blev rådmænd i Flensborg 1593, men gik konkurs 1602, hvorfor han måtte flygte fra byen og tog ophold i Koldenbüttel i Ejdersted. Efter at der 1603 var faldet dom over ham, kom han dog tilbage til Flensborg 1604. Han døde i Flensborg 1625. Året efter nævnes hans enke som indehaver af en kirkestol i Sankt Nikolaj kirke. Efter kejserkrigens ødelæggelser bød Jürgen Valentin 1637 på salig Thomas tor Smedes ode hus i Flensborg. Gennem sønnen Herman tor Smede, født i Flensborg ca. 1610, blev Thomas tor Smede og Magdalena Hoyerstamfædre til den endnu levende slægt Tersmeden i Sverige. (Se Svensk Personhistorisk Tidsskrift. 1926.)

B. Drude tor Smede, født i Flensborg 1567. Se ahnetavlens nr. 1973.

C. Gesa (Gesche) tor Smede, født i Flensborg ca. 1568, gift i Flensborg 1586 med købmand Johann Timm, der var født i Stade ca. 1548. Ved det statelige bryllup 1586 kom selve kong Frederik II og hans broder hertug Hans den yngre til stede, »wo der König sich sehr lustig gemaket und mit den Bürgerfrauen gedantzet«. Gesa (Gesche) tor Smede døde i Flensborg 1591, medens Hans Timm først døde i Flensborg 1608.

D. Mette tor Smede, født i Flensborg ca. 1570, gift i Flensborg 1587 med sin slægt-

ning Cornelius Hamsfort den yngre, der var født i Kolding 1546 som søn af dr. med. Cornelius Hamsfort den ældre og hustru Marie Splenters.

E. Anna tor Smede, født i Flensborg ca. 1572, gift i Flensborgs Nikolaj kirke 1589 med Hans Meyer, der 1588 blev toldskriver i Helsingør, og som døde i Helsingør 1602, begravet i Sankt Olai kirke, hvor en mindetavle over ham endnu findes. Efter Hans Meyers død giftede Anna tor Smede sig 1603 i Helsingør med Christen Davidsen. Se ahnetavlens nr. 984.

F. Hans tor Smede, født i Flensborg ca. 1574, købmand, blev 1601 gift i Flensborg med Sofia Nisdatter Vestersen, der var født ca. 1575 i Flensborg som datter af rådmann Nis Jensen Vestersen. Hans tor Smede havde landejendomme i Ejdersted, men var dog 1627 husejer i Flensborg, hvor han døde 1632.

En søn af Hans tor Smede og Sofia Nisdatter Vestersen, Reinhold Hansen tor Smede, der var født i Flensborg ca. 1602, blev borgmester i Køge, hvor han nævnes som sådan 1650–1666. En anden søn, Claus tor Smede, født i Flensborg ca. 1610, blev købmand i Ålborg.

G. Dorothea tor Smede, født i Flensborg ca. 1576, opkaldt efter kong Christian III.s dronning Dorothea, gift 1595 i Flensborgs Nikolaj kirke med Hans Davidsen i Helsingør. Se ahnetavlens nr. 1968.

H. Claus tor Smede, født i Flensborg ca. 1578. Med Johann Moth som ledsager rejste han i sine unge dage til Strasbourg, hvor han blev immatrikuleret ved universitetet 1599. Senere var han i Paris og Orléans. Efter hjemkomsten blev han ca. 1602 købmand i Køge, rådmann smst. 1613, og 1616 blev han af Københavns Universitet forlenet med tienden af Bjeverskov. Borgmester i Køge 1620, fradomt sin bestalling ca. 1629, men blev frikendt af landsretten 1630. Han døde på rejse i udlandet 1633.

Ca. 1607 blev Claus tor Smede i Køge gift med Marine Eisenberg, født ca. 1574 som datter af kgl. sekretær, domprovst i Roskilde, Elias Eisenberg og hustru Thale Holst. Marine Eisenberg døde i Køge ca. 1620, og han giftede sig ca. 1622 i København med Ingeborg Pedersdatter, der var født i København ca. 1578 som datter af kgl. renteskriver Peder Hansen, og som fra 1619 var enke efter proviantskriver Claus Mechlenborg, hvem hun havde ægtet ca. 1598. Under Claus tor Smedes udenlandsrejse tilskodede Ingeborg Pedersdatter med hans samtykke store jordejendomme i København til de fattiges forråd 1632. Herpå opførtes pesthuset, og senere fraskiltes den såkaldte Blegdam. Ingeborg Pedersdatter blev begravet i Køge 1653.

I. Elsabe tor Smede, født i Flensborg ca. 1580, gift i Flensborgs Nikolaj kirke 1598 med Poul Popp, født ca. 1565 i Ålborg, søn af borgmester Povl Poulsen Popp og hustru Maren Jørgensdatter. Poul Popp døde i Ålborg 1630, medens Elsabe tor Smede levede til 1653.

J. Maria tor Smede.

(Jvf. Alfred Meyse: Tor Smeden. Eine Flensburger Grosskaufmanns-familie des 16. Jahrhunderts«. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte. Nr. 4. 1939.)

Slægten tor Smedes våben var en gruppe tunge aks på strå omsluttet af et palisadeværk, på hvilket ses en metalbeslæt låge med lukke.

Nr. 3947. GESA (GEDSKE) LANGE

Født i Flensborg ca. 1543, datter af rådmand Hans Lange og hustru Elsabe Fincke. Gift 1563 i Flensborg med *Reinhold tor Smede*, søn af rådmand Thomas tor Smede og hustru Drude. Gesa Lange døde i Flensborg 1603.

Slægten tor Smedes våben
(*Flensborg Museum*)

9-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 7872. DAVID THOMESSØN

Borgmester i Helsingør 1521. Hans hustrus navn kendes ikke.

Børn:

A. Elline Davidsdatter, gift 1. gang med Jens Henniksen og 2. gang med Sander Lejel, der var rådmand i Helsingør og fra 1536 borgmester samme sted. Han nævnes også som tolder og døde i Helsingør 1560. Han var i sin tid en af de ganske få købmænd i Danmark, der holdt skibe i udenrigs fart.

Sander Lejels og Elline Davidsdatters børn:

1. Frederik Lejel, født ca. 1536, rådmand i Helsingør 1566–1579, toldskriver, tolder 1583, borgmester 1591, død i Helsingør 1601, begravet i Sankt Olai kirke, hvor et stort epitafium over ham, hans 3 hustruer, 2 sønner og 1 datter stadig findes. Epitafiets midterbillede gengivet i »Helsingør i Sundtoldstiden 1426–1857« I. bind, pag. 69.

2. Hans Lejel, kannik i Roskilde, død 1587.

3. David Lejel, rådmand i Helsingør 1579, død 1589.

4. Dorthe Lejel, gift med rådmand og borgmester Hans Olsen i København.

B. Hans Davidsen. Se ahnetavlens nr. 3936.

Nr. 7874. HANS PEDERSEN

Rådmand i Helsingør 1495, tolder. Han er muligvis søn af borgmester Peder Hansen og hustru Anne Jensdatter Baden i Helsingør. Hans Pedersen var gift med *Alhed*, og deres børn var:

A. Peder Hansen i Borup. Hans hustru hed Kirstine.

B. Jørgen Hansen, brygger, død 1598. Hans hustru hed Thyre.

C. Christopher Hansen.

D. Dorethe Hansdatter, gift med hr. Didrik Mortensen af Sønder-Hviddinge.

E. Margrethe Hansdatter, gift med rådmand Hans Davidsen i Helsingør. Se ahnetavlens nr. 3937.

F. Anders Hansen, død før 1/7 1556.

G. Christian Hansen, død før 1/7 1556.

Nr. 7875. ALHED

Navnet tyder på skånsk oprindelse. Gift med rådmand Hans Pedersen i Helsingør.

Nr. 7892. THOMAS TOR SMEDE (den ældre)

Født i Stade i Hannover som søn af Claus tor Smede og hustru Gheske (Gesche). Efter faderens død og et påfølgende arveforlig i 1497 må man formode, at han efter tidens skik som købmandssvend har begivet sig ud på rejser, indtil han 1529 ved hjælp af Jacob Fincke den yngre (se ahnetavlens nr. 15790) erhvervede et grundstykke med hus på Holm i Flensborg, hvor han ca. 1531 blev gift med *Drude*, datter af Peter Jepsen i Flensborg. Han blev silke- og klædekræmmer i Flensborg, og i 1548 købte han et grundstykke, som lå nord for hans i 1529 erhvervede grund på Holm. 1551 blev han forstander for Helligåndsstiftelsen i Flensborg og ca. 1552 rådmand i byen. Han døde 1553 og blev begravet i Marielkirken i Flensborg.

Thomas tor Smedes og Drudes børn:

A. Reinhold tor Smede, født i Flensborg ca. 1532. Se ahnetavlens nr. 3946.

B. Anne tor Smede, født i Flensborg ca. 1534, gift ca. 1553 i Flensborg med Jacob Fincke, født i Flensborg ca. 1525 som søn af Jacob Fincke den yngre og hustru Briggitta. (Jvf. ahnetavlens nr. 15790). Hun døde i Flensborg 1561.

C. Mette tor Smede, født i Flensborg ca. 1536, gift i Flensborg ca. 1557 med Hans Kellinghusen, der var født i Stade ca. 1514, søn af senere fattigforstander og hospitalsforstander Harmen Kellinghusen og hustru Agnete i Flensborg. Harmen Kellinghusen var født i Becken i Westfalen og begav sig til Stade i Hannover, hvorfra han siden flyttede til Flensborg.

D. Sophia tor Smede, født i Flensborg ca. 1538, gift 1560 i Flensborg med rådmand Lütke auf der Heide (»Lüttke up der Heide«), der var født ca. 1530 i Flensborg som søn af borgmester Lütke auf der Heide og hustru Anna. Sophia tor Smede døde i Flensborg 1565. Lütke auf der Heide døde i Flensborg 1599.

E. Cathrine tor Smede, født i Flensborg ca. 1542, gift i Flensborg 1562 med Harder Vake, der var født i Stade ca. 1528 som søn af Cosmus Vake og hustru Dorothea. Harder Vake blev ca. 1553 krambodsvend hos Thomas tor Smedes enke Drude, og efter sit gitemål med datteren Cathrine tor Smede blev han og svogeren Reinhold tor Smede (se ahnetavlens nr. 3946) kompagnoner i forretningen. 1575 blev Harder Vake rådmand i Flensborg. I 1592 gav Harder Vake en døbefont til Sankt Johannes kirke i Flensborg. Harder Vake døde i Flensborg 1599.

F. Claus tor Smede, født i Flensborg ca. 1547, medlem af de 24 mands råd i Flensborg 1575, testamentarieforvalter 1579, senere rådmand i byen. Han giftede sig ca. 1570 med Dorothea Hamsfort, der var født ca. 1550 i Kolding som datter af Christian III's livlæge, dr. med. Cornelius Hamsfort den ældre og hustru Marie Splenters.

Nr. 7893. DRUDE PETERSDATTER

Født ca. 1510 i Flensborg som datter af Peter Jepsen og hustru Katrine Jensdatter Lorup. Gift ca. 1531 i Flensborg med *Thomas tor Smede*, efter hvis død 1553 hun sammen med sin søn Reinhold tor Smede og svigersønnen Harder Vake med stor dygtighed førte købmandsforretningen i Flensborg videre. »Hun vandt Kongehusets uindskrænkede Tillid, blev foruden i Handelssager benyttet i et meget stort Antal Pengesager, og var ved sin Død utvivlsomt Danmarks rigeste borgelige Kvinde« (Wilhelm Marstrand). Hun døde i Flensborg 1565.

(I skriftet Dr. Schütt, Flensburg: »Das Vermögen einer wohlhabenden Flensburgerin um die Mitte des 16. Jahrhunderts« (Heimat, 1938), gives en skildring af hendes formue ved skiftet efter hendes død).

Nr. 7894. HANS LANGE

Født ca. 1510 i Westfalen, gift ca. 1542 i Flensborg med *Elsabe Fincke*, født i Flensborg ca. 1522 som datter af rådmand Jacob Fincke den yngre og hustru Brigitta. Hans Lange nævnes som rådmand i Flensborg 1556 og 1561. Han døde i Flensborg 1571.

Børn af Hans Lange og Elsabe Fincke:

A. Gesa (Gedske) Lange, født i Flensborg ca. 1543. Gift i Flensborg 1563 med Reinhold tor Smede. Se ahnetavlens nr. 3947.

B. Herman Lange, født i Flensborg ca. 1548, gift 1576 med Brigitta Fincke, der var født ca. 1558 som datter af Herman Langes morbroder, rådmand Jacob Fincke og hustru Anna tor Smede (se ahnetavlens nr. 7892). Herman Lange nævnes som rådmand i Flensborg 1590 og 1593, hvor han blev valgt til borgmester 1596. Han døde 1597 i Flensborg, hvorefter hans enke Brigitta Fincke 1601 giftede sig med rådmand Harmen Hoe i Flensborg. Hun døde 1642.

Nr. 7895. ELSABE FINCKE

Født i Flensborg ca. 1522 som datter af rådmand Jacob Fincke den yngre og hustru Brigitta, gift ca. 1542 med *Hans Lange*. Hun døde i Flensborg 1576.

10-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 15784. CLAUS TOR SMEDE

Levede i Stade. Han var fader til Thomas tor Smede (den ældre). Claus tor Smede døde i tiden 1495–1497. Sidstnævnte år skete der ifølge Stades Stadtbücher et arveforlig mellem Claus tor Smedes enke *Gheske* (= Gesche) og børnene Thomas tor Smede og Gretken (= Grete) tor Smede.

Nr. 15785. GHESKE (= GESCHE)

Gift med Claus tor Smede i Stade. Død efter 1497.

Nr. 15786. PETER JEPSEN

Født ca. 1480, gift ca. 1508 i Flensborg med *Katrine Jensdatter Lorup*, der efter hans død ca. 1525 i Flensborg giftede sig ca. 1530 med Claus Potter i Flensborg.

Datter:

Drude Petersdatter, gift med Thomas tor Smede den ældre. Se ahnetavlens nr. 7892.

Drude Petersdatter arvede sin stedfader Claus Potters ejendom i Flensborg, der før Claus Potter ejedes af Peter Jepsen.

Nr. 15787. KATRINE JENSDATTER LORUP

Født i Flensborg ca. 1485. Hun giftede sig 1. gang ca. 1508 med *Peter Jepsen* i Flensborg, der døde ca. 1525, hvorefter hun ca. 1530 giftede sig 2. gang med *Claus Potter* (født ca. 1495, død ca. 1541 i Flensborg). Hun døde i Flensborg ca. 1542.

Nr. 15790. JACOB FINCKE DEN YNGRE

Født i Flensborg ca. 1490, søn af Peter Fincke. Ca. 1519 giftede han sig med *Brigitta*, der var født ca. 1495. Han døde i Flensborg ca. 1564.

Børn:

A. Elsabe Fincke, født i Flensborg ca. 1522, gift ca. 1542 med Hans Lange i Flensborg. Se ahnetavlens nr. 7895.

B. Jacob Fincke, født i Flensborg ca. 1525. Han blev immatrikuleret i Wittenberg 1548 og nævnes som borger i Flensborg ca. 1553, hvor han ved sin død 1570 var rådmænd. Han giftede sig ca. 1553 med Anne tor Smede, der var født ca. 1534 i Flensborg som datter af Thomas tor Smede og hustru Drude (se ahnetavlens nr. 7892).

Søn af Jacob Fincke og Anne tor Smede var:

Thomas Fincke, født i Flensborg 1561, matematiker og læge, gift på Tønning slot 1590 med Søster Ivars, der var født 1574 i Oldensworth som datter af selvejer Junge Ivars og hustru Wabi Tetens. Thomas Fincke var en berømt videnskabsmand, der havde studeret ved forskellige universiteter i Europa og udgivet latinske værker. I 1591 blev han professor ved Københavns Universitet. Thomas Fincke døde i København 1656.

C. Thomas Fincke, nævnes som rådmænd i Flensborg 1558, 1561 og 1562, blev 1564 borgmester i Flensborg, men nedlagde dette embede 1586. Han døde i Flensborg 1589. I sit ægteskab med Margareta auf der Heide, blev han fader til Elsabe Fincke, der 1572 giftede sig med Carsten Callesen (født ca. 1554, død i Flensborg 1631) og ved ham blev stammoder til ansete slægter i Tønder.

D. Catharina Fincke, gift 1. gang med Andreas Tiling og 2. gang med købmand Peter Pommerening i Flensborg, der nævnes som rådmænd smst. 1560, og som blev udnævnt til borgmester i Flensborg 1567, fra hvilket embede han blev afskediget 1577.

Nr. 15791. BRIGITTA

Hun var født ca. 1495 og døde i Flensborg 1550. Gift med *Jacob Fincke* den yngre.

11-TIP-OLDEFORÆLDRE

Nr. 31574. JENS LORUP

Fader til Katrine Jensdatter Lorup. Se ahnetavlens nr. 15787.

Nr. 31580. PETER FINCKE

Fader til Jacob Fincke den yngre. Se ahnetavlens nr. 15790.

LITTERATUR

- Arne Sundbo*: Købstaden Slangerups Historie. Frederiksborg Amts historiske Selskab. 1931.
- S. V. Wiberg*: Personallistoriske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie. 1870-1871.
- David Otto Cold*: Lægevæsenet og Lægerne under Christian IV's Regiering 1588-1648. København 1858.
- V. Ingerslev*: Danmarks Læger og Lægevæsen fra de ældste tider indtil 1800. København 1873.
- Hostrup Schultz*: Helsingørs Embeds- og Bestillingsmænd. København 1906.
- Laurits Pedersen*: Helsingør i Sundtoldstiden 1426-1857. København 1926.
- Flensborg Bys Historie. Skrevet af danske historikere. Udgivet af Grænseforeningen 1955.
- Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt*: Borgmestre, rådmænd m. v. i Flensborg 1550-1848. Historisk Samfund for Sønderjylland. 1961.
- Alfred Meyse*: Tor Smeden. Eine Flensburger Grosskaufmannsfamilie des 16. Jahrhunderts. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte. Flensburg 1939.
- Wilhelm Marstrand*: Slægten tor Smede fra Stade og Flensborg. Svensk Personhistorisk Tidsskrift 1926.
- Dr. Otto Schütt*: Das Vermögen einer wohlhabenden Flensburgerin um die Mitte des 16. Jahrhunderts. Flensburg 1938. (Heimat).

*Bogen er trykt og indbundet hos A/S J. H. Schultz. Skrift: Monotype
Baskerville nr. 169. Papir: Matgl. Specialtryk 603 fra De forenede Papir-
fabrikker. Klicheer: Københavns Klichéfabrik. Typografi: Poul Bengtsson*

